

แนวทางในการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้าง และดำเนินงานสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi-Aerobic Landfill)

กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่ปรึกษา

นายประลอง	ดำรงคไทย	อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นายสมชาย	ทรงประกอบ	รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นายเกลิงศักดิ์	เพชรสุวรรณ	รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นางสาวปริญญพร	สุวรรณเกษ	รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นางสาวพรพิมล	เจริญส่ง	ผู้อำนวยการกองจัดการกากของเสียและสารอันตราย

ผู้เรียบเรียง

นายทวีชัย	เจียรนัยจร	ผู้อำนวยการส่วนขยะมูลฝอยชุมชน

คณะทำงาน

นายไชยา	บุญชิต	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
นางสาวอนุดา	ทวัฒน์สิน	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
นายวิจารณ์	อินทรกำแหง	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
นายสุพจิต	สุกกันตะ	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
นางสาวภัทรร	ศรีชำนาญ	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
นางงามแก้ว	มารคทรัพย์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
นางสาวพรพรรณ	เพ็ญอักษร	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
นายสุทธิพรหม	ร่มมณี	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
นายศุภกรีย์	สุจิตตร	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
นายศุภเดช	นิยมทอง	ปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม
นางสาวอัญชัชชา	ไชยศิริินทร์	ปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม
นายบุรินทร์	สมใจเพ็ง	ปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม

สำหรับข้อแนะนำหรือรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถแนะนำได้ที่

ส่วนขยะมูลฝอยชุมชน

กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย

กรมควบคุมมลพิษ

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทร. 0 2298 2480 – 3

โทรสาร 0 2298 5398

e-mail : pcd.msw@gmail.com

คำนำ

ประเทศไทยได้เข้าร่วมการประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครั้งที่ 21 (COP21) ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ในเดือนธันวาคม 2558 และร่วมลงนามความตกลงปารีส (Paris Agreement) ในพิธีลงนามระดับสูงความตกลงปารีส (High-level signature ceremony for the Paris Agreement) ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2559 โดยให้คำมั่นว่าจะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกร้อยละ 20-25 ภายในปี พ.ศ. 2573 ตามเป้าหมาย ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการจัดตั้งกลไกและกำหนดแผนดำเนินการเพื่อให้ประเทศบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกตามที่ได้กำหนดไว้ โดยที่สาขาการจัดการของเสีย ได้มีแผนการดำเนินการเพื่อลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของการฝังกลบขยะ ซึ่งก่อให้เกิดก๊าซมีเทนและก๊าซเรือนกระจกอื่น ๆ ที่เกิดจากกระบวนการย่อยสลายแบบไม่ใช้ออกซิเจน ดังนั้น การดำเนินงานจัดการขยะโดยใช้การฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้ออกซิเจน (Semi-Aerobic Landfill) หรือวิธีฟูกูโอกะ (Fukuoka Method) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีการฝังกลบของประเทศญี่ปุ่น และได้รับการรับรองจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change; UNFCCC) ว่าเป็นกลไกการพัฒนาที่สะอาด จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการศึกษา สำรวจ วางแผน ออกแบบ และเดินระบบฝังกลบขยะเพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซมีเทนและก๊าซเรือนกระจกอื่น ๆ นอกจากนี้ กรมควบคุมมลพิษ ยังได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากผู้เชี่ยวชาญจากประเทศญี่ปุ่นในการร่วมพัฒนาคู่มือแนวทางในการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้างและดำเนินงานสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้ออกซิเจน (Semi-Aerobic Landfill) ดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ศึกษาความเหมาะสม และออกแบบระบบฝังกลบขยะ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนต่าง ๆ นักวิจัย นักวิชาการ และประชาชนผู้สนใจ สามารถที่จะใช้ประโยชน์ในการออกแบบ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงรูปแบบของบ่อฝังกลบขยะเดิม หรือสถานที่กำจัดขยะที่ดำเนินการอย่างไม่ถูกต้องให้เป็นการจัดการขยะอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและไม่ก่อให้เกิดก๊าซมีเทนและก๊าซเรือนกระจกอื่น ๆ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถบรรลุสู่เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศตามที่ได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงปารีสต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คู่มือแนวทางในการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้างและดำเนินงานสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi-Aerobic Landfill) นี้ กรมควบคุมมลพิษ โดย กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย ขอขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่ หน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุน เพื่อให้คู่มือฉบับนี้ สามารถใช้เผยแพร่ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. **Mr. Hideo Azuma, P.E., JP** วิศวกรอาวุโสและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน Solid Waste Management and Environmental Protection ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือกรมควบคุมมลพิษผ่านโครงการ Capacity Development in Effective Waste Management Implementation ในระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2562
2. **Emeritus Professor Dr. Yasushi Matsufuji** ผู้เชี่ยวชาญและผู้วิจัยหลักด้าน Semi-aerobic Landfill จาก Fukuoka University และ UN-HABITAT Fukuoka, Adviser-Consultant
3. **Mr. Tomoaki Hachimura** วิศวกรอาวุโสและผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น สาขาตะวันตก
4. **Dr. Shuichi Nagaoka** วิศวกรอาวุโสและผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น สาขาตะวันตก
5. **Mr. Tetsuya Miyahara** วิศวกรอาวุโสและผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น สาขาตะวันตก
6. **รัฐบาลจังหวัดฟูกูโอกะ (Fukuoka Prefectural Government)**
7. **องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น สาขาคิวชู (JICA Kyushu)**
8. **ศูนย์สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น สาขาตะวันตก (Japan Environmental Sanitation Center (JESC), West Branch)**

รวมทั้งสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศในประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่ท่านอื่น ๆ ที่มิได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษในการศึกษา ดูงาน สอบถาม และให้ความรู้ ในเรื่องของ Know-how techniques ต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับประเทศไทย ในการออกแบบและดำเนินการฝังกลบขยะแบบถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและลดการปลดปล่อยก๊าซมีเทน ซึ่งเป็นก๊าซที่ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถดำเนินงานร่วมกันไปสู่เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศได้ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการกำจัดขยะโดยวิธีฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ	ก-ข
แนวทางในการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้างและดำเนินงานสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ	1
1. การวางแผน	1
2. การออกแบบและการก่อสร้าง	5
3. การดำเนินงานฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ	40
4. การติดตามตรวจสอบสิ่งแวดล้อม	56
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	
ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ การออกแบบก่อสร้าง และการจัดการสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล	61

บทนำ

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการกำจัดขยะโดย วิธีฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi-Aerobic Landfill)

การฝังกลบขยะโดยวิธีฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi-Aerobic Landfill) เป็นรูปแบบการฝังกลบขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) รูปแบบหนึ่ง ที่ได้มีการวิจัยและพัฒนามายาวนานโดยมหาวิทยาลัยแห่งจังหวัดฟูกูโอกะ (Fukuoka University) และเมืองฟูกูโอกะ (Fukuoka City) ในช่วงปี ค.ศ. 1970-1980 โดยได้มีการทดสอบและยืนยันผล ณ สถานที่ฝังกลบขยะชิน-คะมะตะ (Shin-Kamata Landfill) ซึ่งพบว่าได้ผลลัพธ์ที่ดีในการเกิดสภาวะการย่อยสลายแบบใช้อากาศร่วมด้วย ภายหลังรูปแบบนี้ได้รับการรับรองจากกระทรวงสุขภาพและสวัสดิการของญี่ปุ่น (Ministry of Health and Welfare) ให้เป็นเทคโนโลยีมาตรฐานระดับประเทศในด้านการกำจัดขยะ (National Standard Technology for Solid Waste Disposal) และเป็นวิธีการฝังกลบที่ใช้กันในประเทศญี่ปุ่นและอีกหลายประเทศในโลก เช่น จีน อิหร่าน มาเลเซีย เกาหลีใต้ ฯลฯ รูปแบบการกำจัดขยะนี้เป็นการย่อยสลายขยะที่ถูกฝังกลบในบ่อที่ได้รับการติดตั้งท่อระบายก๊าซเพื่อให้เกิดสภาพใช้อากาศ (Aerobic Process) มากเท่าที่จะมากได้ โดยจะแตกต่างจากระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลโดยทั่วไป ซึ่งจะเป็นลักษณะการฝังกลบแบบไม่ใช้อากาศ (Anaerobic Process) ก่อให้เกิดก๊าซมีเทน ก๊าซไข่เน่า และสารอินทรีย์ระเหยง่าย การย่อยสลายในบ่อฝังกลบขยะ สำหรับระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลโดยทั่วไปที่เป็นรูปแบบการย่อยสลายแบบไม่ใช้อากาศจะเกิดในอัตราที่ช้าเนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์แบบไม่ใช้อากาศจะค่อนข้างต่ำ ส่งผลให้เกิดการยุบตัวของบ่อฝังกลบขยะเป็นไปค่อนข้างล่าช้า และยังส่งผลต่อคุณภาพของน้ำชะขยะที่ระบายออกจากบ่อฝังกลบซึ่งจะมีความสกปรกค่อนข้างสูง เนื่องจากปฏิกิริยาการย่อยสลายของจุลินทรีย์เกิดขึ้นในอัตราที่ช้ากว่าการย่อยสลายแบบกึ่งใช้อากาศ

การควบคุมให้เกิดกระบวนการฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi-Aerobic Landfill) หรือวิธีการของฟูกูโอกะ (Fukuoka Method) จะอาศัยหลักการถ่ายเทอากาศที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างระหว่างอุณหภูมิภายในบ่อฝังกลบขยะและอุณหภูมิภายนอกบ่อฝังกลบ ซึ่งพบว่าในบ่อฝังกลบขยะจะเกิดปฏิกิริยาการย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 50-70 องศาเซลเซียส ซึ่งสูงกว่าอุณหภูมิภายนอกบ่อฝังกลบขยะ อากาศและก๊าซที่ร้อนกว่าที่อยู่ภายในบ่อฝังกลบขยะจะลอยตัวขึ้น และทำให้อากาศภายนอกที่มีออกซิเจนและมีอุณหภูมิต่ำกว่าไหลเข้ามาในบ่อฝังกลบขยะ โดยวิธีนี้ จะมีการติดตั้งท่อบรรวมและระบายน้ำชะขยะที่เจือปนไขมันและมีขนาดใหญ่กว่าท่อบรรวมปกติ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการไหลเต็มท่อ โดยจะทำให้อากาศและออกซิเจนจากภายนอกสามารถไหลเข้ามาแทนที่ก๊าซที่มีอุณหภูมิสูงกว่าที่อยู่ภายในบ่อซึ่งจะระบายออก

สู่ภายนอก และทำให้จุลินทรีย์แบบใช้อากาศเติบโต เกิดการย่อยสลายแบบใช้อากาศ และพบว่าความสกปรก (ในรูป BOD และ COD) ของน้ำชะขยะ และปริมาณก๊าซมีเทนซึ่งก่อให้เกิดสภาวะโลกร้อน มีค่าลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการฝังกลบขยะแบบไม่ใช้อากาศ

รูปที่ ก. การเปรียบเทียบปฏิกิริยาชีวเคมีระหว่างบ่อฝังกลบขยะแบบดั้งเดิมและแบบกึ่งใช้อากาศ
(ที่มา Fukuoka City Environment Bureau, 1999 อ้างใน A Practical Guide to Landfill Management in Pacific Island Countries and Territories, SPREP and JICA, March 2010)

ข้อดีของการใช้ระบบฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศเมื่อเทียบกับระบบฝังกลบขยะแบบดั้งเดิม (ไม่ใช้อากาศ)

1. น้ำชะขยะสามารถระบายออกจากบ่อฝังกลบตามแรงโน้มถ่วงได้รวดเร็วกว่า (โดยไม่ใช้เครื่องสูบน้ำ) เนื่องจากน้ำเสียจะเกิดการย่อยสลายแบบกึ่งใช้อากาศ ทำให้มีความหนืดน้อยกว่า ส่งผลให้เกิดการไหลเข้าของอากาศจากภายนอกเพิ่มมากขึ้นและทำให้เกิดการย่อยสลายของจุลินทรีย์ในสภาวะใช้อากาศ (Aerobic Microbial Decomposition) มากขึ้น
2. การย่อยสลายของสารอินทรีย์ในขยะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยส่วนใหญ่แล้วจะเกิดภายในช่วง 3 ปีแรก ส่งผลให้เกิดเสถียรภาพจากการยุบตัวของชั้นขยะในบ่อฝังกลบขยะได้รวดเร็ว และเมื่อปิดสถานที่ฝังกลบขยะแล้วสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากสถานที่ดังกล่าวเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ได้ เช่น สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ฯลฯ
3. แรงดันที่เกิดขึ้นจากความสูงของน้ำชะขยะในบ่อฝังกลบที่มีต่อชั้นวัสดุกันซึมมีน้อยกว่า (เนื่องจากน้ำชะขยะไหลออกจากท่อได้อย่างรวดเร็ว) ส่งผลให้เกิดการรั่วซึมที่เกิดจากแรงดันของน้ำชะขยะมีน้อยกว่าบ่อฝังกลบขยะแบบไม่ใช้อากาศ
4. ก๊าซที่เกิดขึ้นในบ่อฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ มีอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า

5. การใช้หินบดย่อยกรูบห่อรวบรวมน้ำชะขยะ จะช่วยเพิ่มความสามารถในการกระจายน้ำหนักของท่อในแนวนอน และยังเป็นทางระบายน้ำชะขยะที่เข้าสู่ท่อและให้อากาศจากภายนอกไหลออกจากท่อรวบรวมน้ำชะขยะได้ตลอดทั้งเส้น
6. การดูแลและบำรุงรักษาบ่อฝังกลบขยะนี้สามารถดำเนินงานได้ค่อนข้างง่าย
7. กลิ่นเหม็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะมีน้อยกว่า เนื่องจากมีปริมาณก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ (ก๊าซไข่เน่า) และสารประกอบอินทรีย์ระเหยง่ายที่เกิดขึ้นน้อยกว่าการฝังกลบขยะแบบไม่ใช้อากาศค่อนข้างมาก
8. คุณสมบัติของน้ำชะขยะที่ออกจากบ่อฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศพบว่า จะมีค่าความสกปรกของสารอินทรีย์ลดลง ทำให้ระบบบำบัดน้ำเสียมีขนาดเล็ก และประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน
9. การฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศนี้ มีประสิทธิภาพและง่ายในการก่อสร้างและดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีความยืดหยุ่นในการใช้วัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อใช้ก่อสร้างเป็นท่อรวบรวมและระบายน้ำชะขยะและก๊าซ
10. ประสิทธิภาพของระบบโดยรวม ขึ้นอยู่กับความต่อเนื่องในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานฝังกลบขยะ ทั้งในเรื่อง การติดตามตรวจสอบคุณสมบัติของน้ำชะขยะ ก๊าซ การยุบตัวของบ่อ ฯลฯ ข้อมูลที่เกิดจากการติดตามตรวจสอบนี้จะบ่งบอกว่าการดำเนินการฝังกลบเป็นไปตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานในการดำเนินงานหรือไม่ รวมทั้งเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการที่ถูกต้องในอนาคตต่อไป

ปฏิบัติการย่อยสลายทางชีวเคมีแบบใช้อากาศ (Aerobic Decomposition)

สารอินทรีย์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขยะ เช่น คาร์โบไฮเดรต และไขมัน จะแตกตัวออกเป็นโมเลกุลเล็ก ๆ โดยปฏิบัติการย่อยสลายแบบใช้อากาศ กลายเป็นกรดไขมันและแอลกอฮอล์ ซึ่งกระบวนการนี้คล้ายกับกระบวนการหายใจระดับเซลล์ในพืชและสัตว์ นอกจากนี้ ยังพบว่าสารอินทรีย์ไนโตรเจนจะถูกย่อยสลายเป็นแอมโมเนีย โดยจะเปลี่ยนรูปไปเป็นไนไตรท์ และไนเตรท ในสภาวะใช้อากาศผ่านปฏิกิริยานาตรifikasi (Nitrification) โดยจุลินทรีย์กลุ่มไนตริฟายเออร์ส (Nitrifiers)

โดยทั่วไปแล้ว ปฏิบัติการย่อยสลายขยะแบบใช้อากาศพบว่า จะมีอัตราเร็วของปฏิกิริยามากกว่าการย่อยสลายขยะแบบไม่ใช้อากาศ และผลผลิตที่ได้จากการย่อยสลายแบบใช้อากาศจะเป็นสารที่ไม่มีกลิ่นเหม็น เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ น้ำ และไนเตรท ส่วนผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการย่อยสลายแบบไม่ใช้อากาศ จะมีผลผลิตที่มีมลพิษสูงกว่า อาทิ ค่าความสกปรกในรูป BOD, ก๊าซต่าง ๆ ที่ติดไฟ เช่น ก๊าซมีเทน และก๊าซที่มีกลิ่นเหม็น เช่น ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์

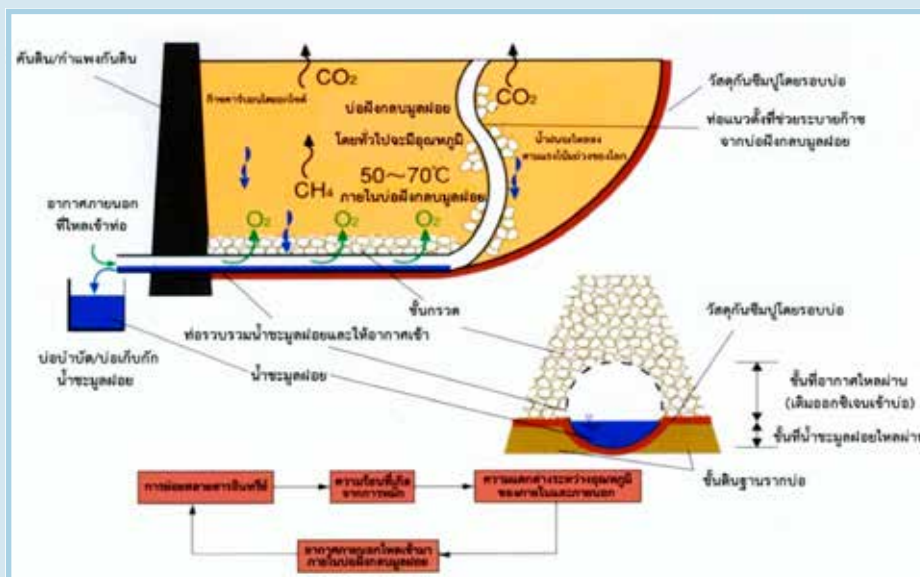

การรวบรวมน้ำชะขยะและการไหลเข้าของอากาศจากภายนอกในบ่อฝังกลบ

น้ำชะขยะที่เกิดขึ้นในบ่อฝังกลบจะถูกรวบรวมและระบายออกไปยังบ่อรวบรวมน้ำชะขยะ โดยท่อรวบรวมและระบายน้ำชะขยะที่มีการเจาะรูในรัศมีที่เหมาะสม และมีการโรยกรวดบนท่อรวบรวมในแนวนอน และการวางหินโดยรอบท่อสำหรับท่อรวบรวมในแนวตั้ง อย่างไรก็ตาม สำหรับปลายทางออกของท่อรวบรวมน้ำชะขยะจะต้องเปิดออกสู่บรรยากาศเสมอ เพื่อให้อากาศภายนอกสามารถไหลเข้าไปในบ่อฝังกลบ และเข้าไปยังชั้นขยะ กระบวนการนี้ทำให้เกิดกระบวนการย่อยสลายแบบใช้อากาศตลอดทั้งแนวยาวของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ โดยน้ำชะขยะที่เกิดขึ้นจะถูกระบายออกจากบ่อฝังกลบได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการปนเปื้อนน้ำชะขยะไปยังน้ำใต้ดินก็จะมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยกว่า

ในบ่อฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ ระบบรวบรวมน้ำชะขยะจะประกอบด้วยท่อหลักและท่อแขนง ซึ่งจะต้องมีการออกแบบการติดตั้งในระยะห่างที่เหมาะสม โดยแต่ละท่อจะมีการเจาะรูที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 นิ้ว ตลอดแนวท่อ เพื่อให้น้ำชะขยะสามารถไหลเข้าและอากาศสามารถไหลออกจากท่อเพื่อสัมผัสกับชั้นขยะได้อย่างทั่วถึง โดยจะมีการวางชั้นหินย่อย (ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 10 – 25 เซนติเมตร) บนแนวท่อเพื่อเป็นชั้นกรองและกระจายน้ำหนักขยะมิให้ท่อรวบรวมได้รับความเสียหาย โดยน้ำชะขยะในเส้นท่อจะถูกออกแบบไว้ให้มีความสูงในระยะ 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางของเส้นท่อ ส่วนที่เหลือจะเป็นปริมาตรที่อากาศไหลผ่านไปยังชั้นขยะในบ่อฝังกลบโดยผ่านท่อในแนวตั้งและท่อในแนวนอน

ความร้อนที่เกิดขึ้นจากปฏิกิริยาชีวเคมีในบ่อฝังกลบขยะ จะทำให้อุณหภูมิในบ่อฝังกลบเพิ่มสูงขึ้น และทำให้เกิดกระบวนการพาความร้อน โดยที่ความร้อนในบ่อฝังกลบจะทำให้ก๊าซไหลขึ้นด้านบน และอากาศภายนอกซึ่งมีอุณหภูมิต่ำกว่าจะไหลเข้ามาแทนที่ผ่านท่อรวบรวมน้ำชะขยะที่ติดตั้งไว้ ซึ่งจะทำให้เกิดการไหลเวียนของอากาศและทำให้เกิดปฏิกิริยาการย่อยสลายแบบใช้อากาศในบ่อฝังกลบขยะ

รูปที่ ข. แผนภาพของระบบฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ

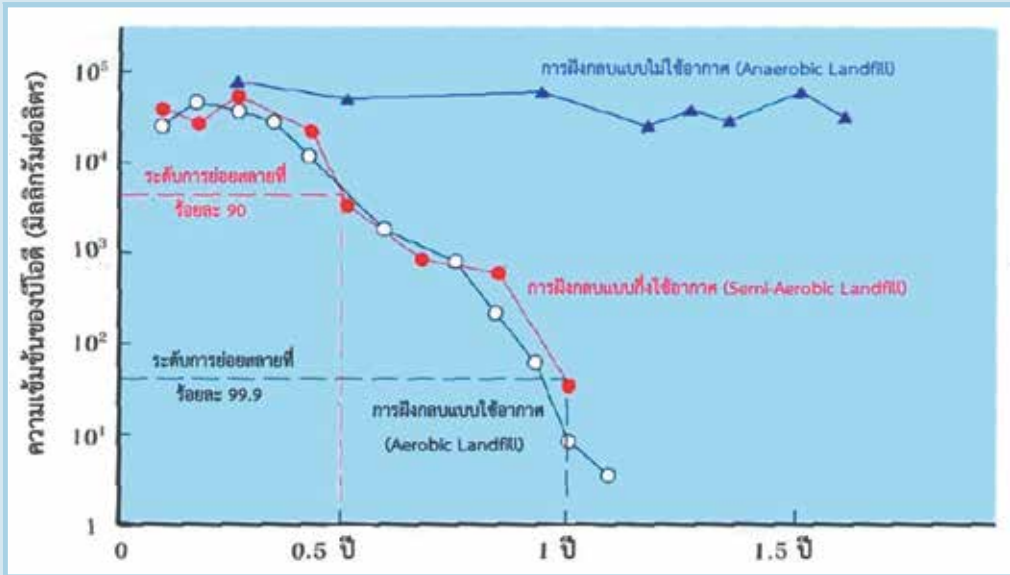
(ที่มา Fukuoka City Environment Bureau, 1999 อ้างใน A Practical Guide to Landfill Management in Pacific Island Countries and Territories, SPREP and JICA, March 2010)

ก่อรวบรวมน้ำชะขยะในระบบฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ มีข้อดี ดังนี้

1. ช่วยระบายน้ำชะขยะออกจากบ่อฝังกลบได้อย่างรวดเร็ว ป้องกันการเกิดกลิ่นเหม็นจากการหมักของขยะ และให้อากาศจากภายนอกไหลเข้าสู่บ่อฝังกลบขยะ ทำให้เกิดสภาวะใช้อากาศ (Aerobic Condition) ที่เหมาะสมกับการเติบโตของจุลินทรีย์แบบใช้อากาศในบ่อฝังกลบ
2. เกิดการย่อยสลายขยะโดยจุลินทรีย์ที่ใช้อากาศมากขึ้น
3. หินที่วางรอบท่อ (สำหรับท่อในแนวตั้ง) และหินที่วางบนท่อ (สำหรับท่อในแนวนอน) จะช่วยป้องกันการอุดตันจากสิ่งสกปรกและขยะที่จะสร้างความเสียหายต่อเส้นท่อ
4. ลดการปนเปื้อนของน้ำชะขยะออกสู่ภายนอก เนื่องจากน้ำชะขยะจะสามารถระบายออกได้อย่างรวดเร็ว (เนื่องจากการไหลแบบไม่เต็มท่อ)

คุณสมบัติของน้ำชะขยะ

ในระบบฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ จะพบว่าคุณสมบัติของน้ำชะขยะจะมีค่าความสกปรกต่ำกว่าระบบฝังกลบแบบไม่ใช้อากาศ และทำให้ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำชะขยะต่ำกว่าระบบฝังกลบแบบไม่ใช้อากาศ ดังรูปที่ 3

รูปที่ ค. การเปรียบเทียบประเภทของบ่อฝังกลบและการเปลี่ยนแปลงค่าความสกปรกในรูปบีโอดีตลอดระยะเวลาหลังจากการฝังกลบขยะ

(ที่มา Fukuoka City Environment Bureau, 1999 อ้างใน A Practical Guide to Landfill Management in Pacific Island Countries and Territories, SPREP and JICA, March 2010)

เสถียรภาพที่เกิดจากการยุบตัวของบ่อฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศจะเกิดได้รวดเร็วกว่า เนื่องจาก

1. อัตราการเกิดก๊าซมีเทนน้อย และจะส่งผลให้เกิดสภาวะโลกร้อนน้อยกว่าบ่อฝังกลบแบบไม่ใช้อากาศ
2. การยุบตัวของบ่อฝังกลบเกิดขึ้นเร็ว โดยหลังจากการยุบตัวของบ่อฝังกลบจะทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีเสถียรภาพและสามารถใช้ประโยชน์พื้นที่ดังกล่าวเพื่อใช้เป็นสวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ได้

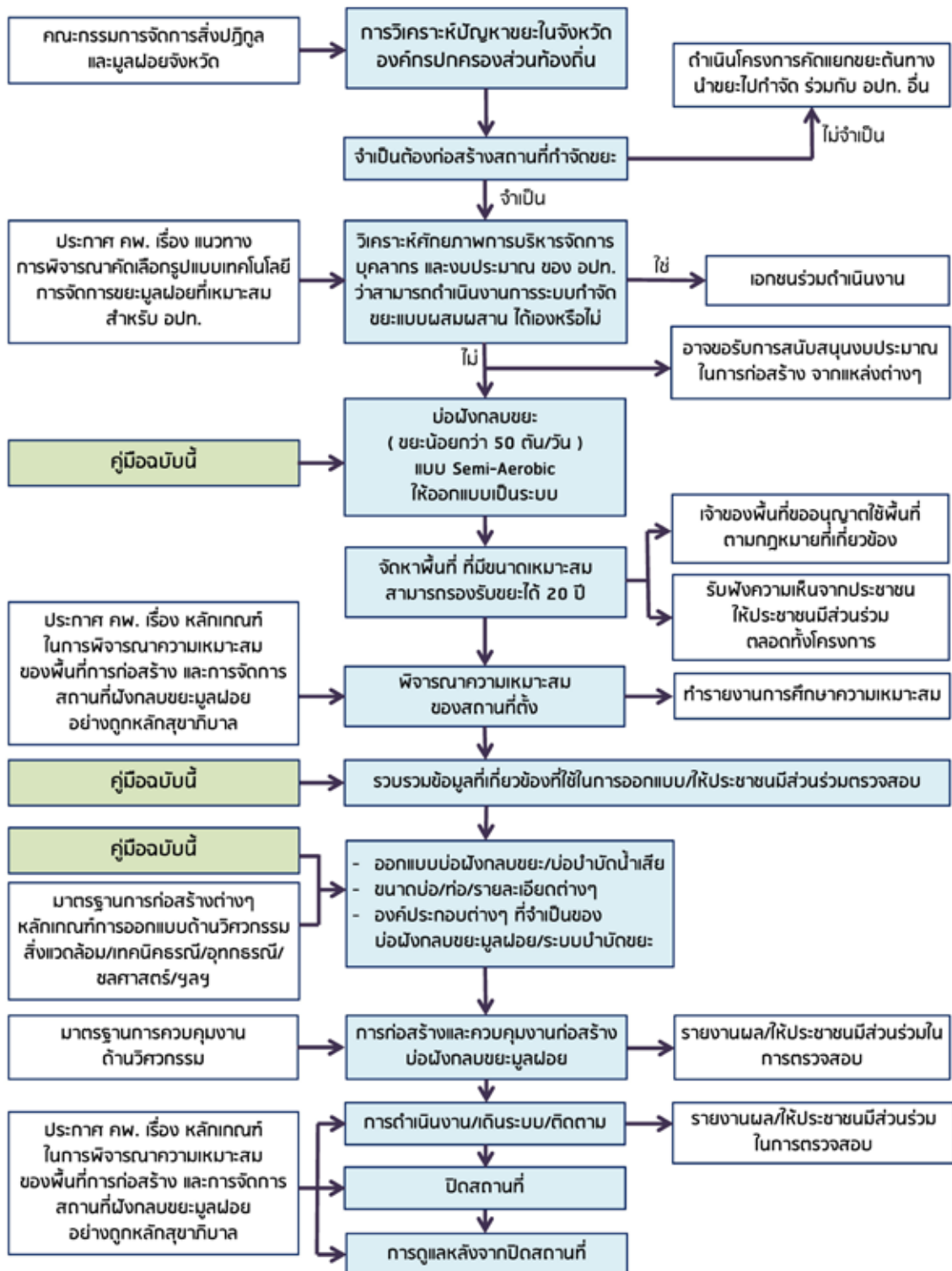
อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพการใช้งานของบ่อฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ จะขึ้นกับข้อมูลในการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำชะขยะอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ BOD, COD, pH, ซี สารแขวนลอย ฯลฯ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบก๊าซที่เกิดขึ้น และการยุบตัวของบ่อ เป็นต้น

การปลดปล่อยก๊าซจากบ่อฝังกลบและการเกิดสภาวะโลกร้อน

ก๊าซที่เกิดขึ้นในบ่อฝังกลบ ประกอบด้วย ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) ก๊าซมีเทน (CH_4) ก๊าซแอมโมเนีย (NH_3) ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H_2S) และอื่น ๆ โดยที่ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซมีเทน เป็นก๊าซที่ก่อให้เกิดสภาวะโลกร้อน อย่างไรก็ตาม ศักยภาพของก๊าซมีเทนที่ทำให้เกิดสภาวะโลกร้อนจะมีมากกว่าก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 21 เท่า ซึ่งการฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศนี้จะช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซมีเทนออกสู่ภายนอกได้ถึงร้อยละ 40 เมื่อเปรียบเทียบกับบ่อฝังกลบแบบไม่ใช้อากาศ

ขั้นตอนการพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบทิ้งใช้อากาศ

แนวทางในการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้างและดำเนินงาน
สถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ
(Semi-Aerobic Landfill)

แนวทางในการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้างและดำเนินงาน สถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi-Aerobic Landfill)

การกำหนดพื้นที่สำหรับใช้เป็นสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ การออกแบบและการก่อสร้างสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ การจัดการสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ ให้พิจารณาหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามภาคผนวกท้ายประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ การออกแบบก่อสร้าง และการจัดการสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ทั้งนี้ ในคู่มือแนวทางในการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้างและดำเนินงานสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ จะใช้คำว่า “ขยะ” แทนคำว่า “มูลฝอย” เพื่อความเข้าใจโดยง่ายทั้งหมด

1. การวางแผน

การวางแผนในการคัดเลือกที่ตั้งสถานที่ฝังกลบขยะที่เหมาะสม ให้พิจารณาข้อมูลและปัจจัยเหล่านี้ในการออกแบบและดำเนินงาน

1.1 ปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่

1.1.1 ไม่ควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนน้อย มิเช่นนั้นต้องมีการออกแบบระบบเพิ่มความชื้นอื่น ๆ เพื่อควบคุมสภาพการเติบโตของจุลินทรีย์ที่ใช้ในการย่อยสลายให้บ่อฝังกลบขยะ

1.1.2 นอกจากความชื้น ยังต้องพิจารณาสภาพเงื่อนไขที่เหมาะสมต่อการเติบโตของจุลินทรีย์ในระบบฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศอื่น ๆ แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพเงื่อนไขที่เหมาะสมต่อการเติบโตของจุลินทรีย์แบบใช้อากาศ

สภาพเงื่อนไข	ค่าที่เหมาะสม	หน่วย
ความเข้มข้นของออกซิเจน	มากกว่า 1	มิลลิกรัมต่อลิตร
ความชื้น	20 – 60	ร้อยละ
pH	5 – 9	
อุณหภูมิ	15 – 40	องศาเซลเซียส

หมายเหตุ: กรณีที่ค่าความชื้นของบ่อฝังกลบน้อยกว่าตารางที่ 1 สามารถที่จะออกแบบให้มีการสูบน้ำชะขยะไหลเวียนกลับเข้ามาในบ่อฝังกลบขยะ (Leachate Recirculation) ได้

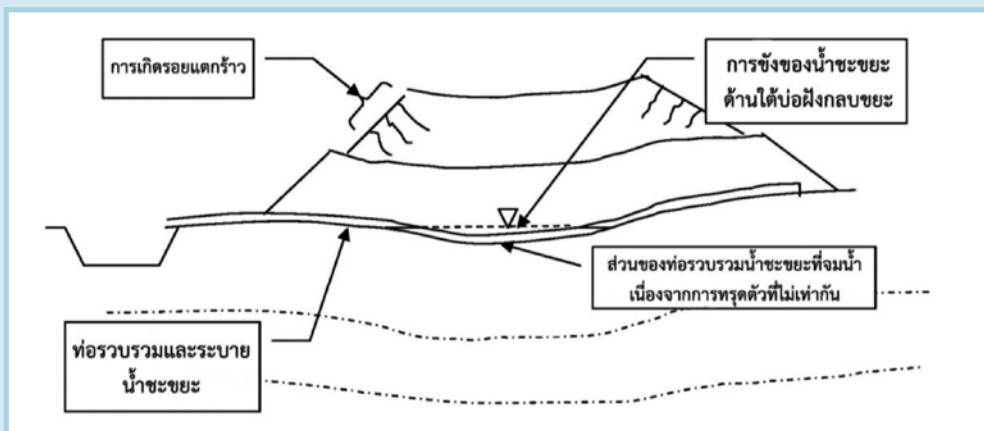
1.2 อุณหภูมิ

อุณหภูมิในการเติบโตที่เหมาะสมสำหรับจุลินทรีย์แบบใช้อากาศคือ 15 – 40 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นช่วงอุณหภูมิที่จุลินทรีย์สามารถเกิดการย่อยสลายได้อย่างเหมาะสม แต่ในกรณีที่มีอุณหภูมิสูงเกินกว่า 40 องศาเซลเซียส จำเป็นต้องมีการออกแบบให้มีระบบหมุนเวียนน้ำชะขยะ (Recirculation) โดยการสุบกกลับเข้ามาในบ่อฝังกลบขยะ เพื่อลดความร้อนที่เกิดขึ้นในบ่อฝังกลบขยะ

1.3 สภาพพื้นที่ที่เป็นดินอ่อน (Soft Foundation)

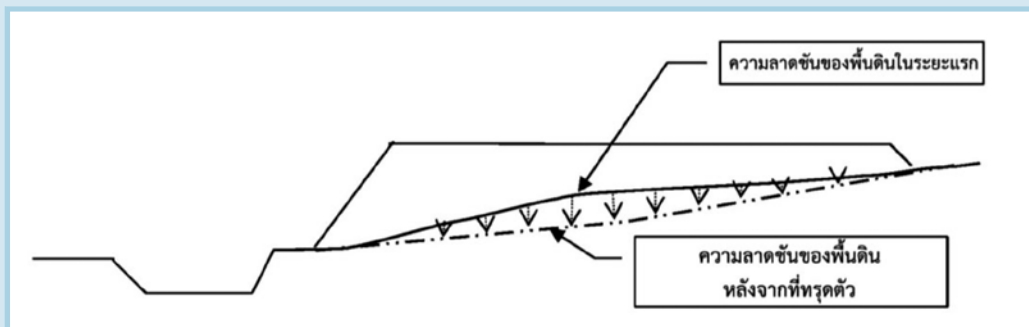
สภาพทางธรณีวิทยาที่เป็นดินอ่อน จะส่งผลกระทบต่อในเรื่องของการทรุดตัวของพื้นบ่อฝังกลบขยะ โดยจะต้องมีการระมัดระวังเมื่อมีการวางท่อรวบรวมซึ่งในภายหลังมักจะพบว่าการทรุดตัวของท่อรวบรวม น้ำชะขยะที่เกิดในลักษณะตกท้องช้าง และเป็นสาเหตุให้เกิดการขีดขวางของอากาศซึ่งนำก๊าซออกซิเจนจากภายนอกแพร่เข้ามาภายในบ่อฝังกลบขยะและอาจจะทำให้ระบบท่อรวบรวมน้ำชะขยะเกิดการแตกชำรุด (Crack) และเสียหาย ทำให้ไม่สามารถรวบรวมและระบายน้ำชะขยะ รวมทั้งระดับน้ำที่อุดตันในท่อรวบรวม น้ำชะขยะจะขีดขวางอากาศจากภายนอกไม่ให้ไหลเข้าสู่ภายในบ่อฝังกลบขยะได้ ดังนั้น ในการออกแบบให้พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1.3.1 ให้มีการเก็บข้อมูลสภาพพื้นที่เพื่อออกแบบโดยคำนึงถึงเรื่องการทรุดตัวของโครงสร้างบนดินอ่อนทั้งในส่วนของการเกิดรอยแตกร้าว การขังของน้ำชะขยะและความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ฯลฯ (รูปที่ 1) สำหรับใช้ในการออกแบบบ่อฝังกลบขยะในพื้นที่ใกล้เคียงกับสถานที่ฝังกลบขยะแห่งเดิม หรือการพิจารณาระบบป้องกันความเสียหายต่อบ่อฝังกลบขยะ

รูปที่ 1 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทรุดตัวของโครงสร้างบนดินอ่อน

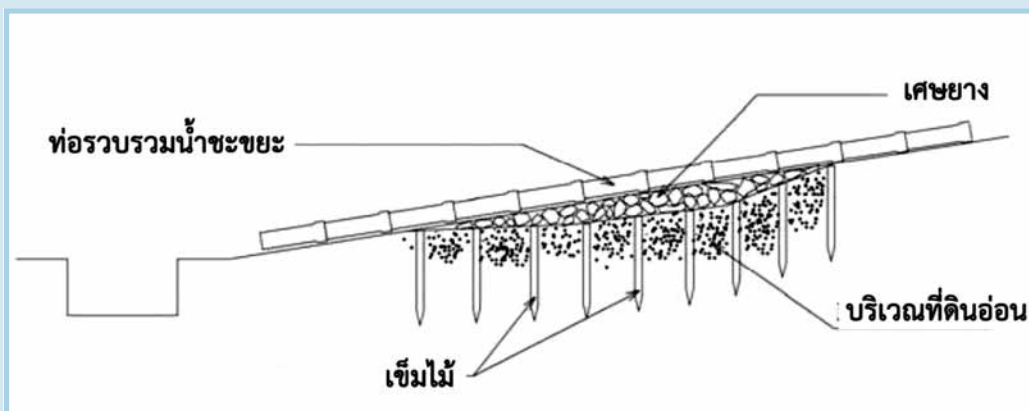
1.3.2 ในกรณีที่มีผลการศึกษาในเรื่องของการทรุดตัวที่ไม่เท่ากัน (Differential Settlement) ของดินในพื้นที่ให้ออกแบบโดยการปรับความลาดชันของท่อให้มากขึ้น เพื่อป้องกันการทรุดตัว (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 วิธีการแก้ไขปัญหการทรุดตัวโดยการยกฐานรากใต้บ่อฝังกลบขยะ

1.3.3 การปรับหน้าดินโดยการเอาดินอ่อนในพื้นที่ออกและนำดินแข็งที่เหมาะสมจากพื้นที่อื่นเข้ามาถมแทน

1.3.4 อาจเพิ่มความแข็งแรงของการรับน้ำหนักโดยการออกแบบให้มีฐานราก (Footing) บริเวณด้านล่างของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ (รูปที่ 3)

รูปที่ 3 ตัวอย่างการปรับปรุงสภาพดินอ่อนโดยใช้เข็มตอกเพื่อรับน้ำหนัก

1.4 การควบคุมการระบายของน้ำฝน

1.4.1 ในการควบคุมให้เกิดสภาวะการย่อยสลายแบบกึ่งใช้อากาศตลอดทั่วทั้งบ่อ จำเป็นต้องมีโครงสร้างที่สามารถรองรับน้ำฝนส่วนเกินที่อาจไหลเข้าสู่บ่อฝังกลบขยะให้เพียงพอ

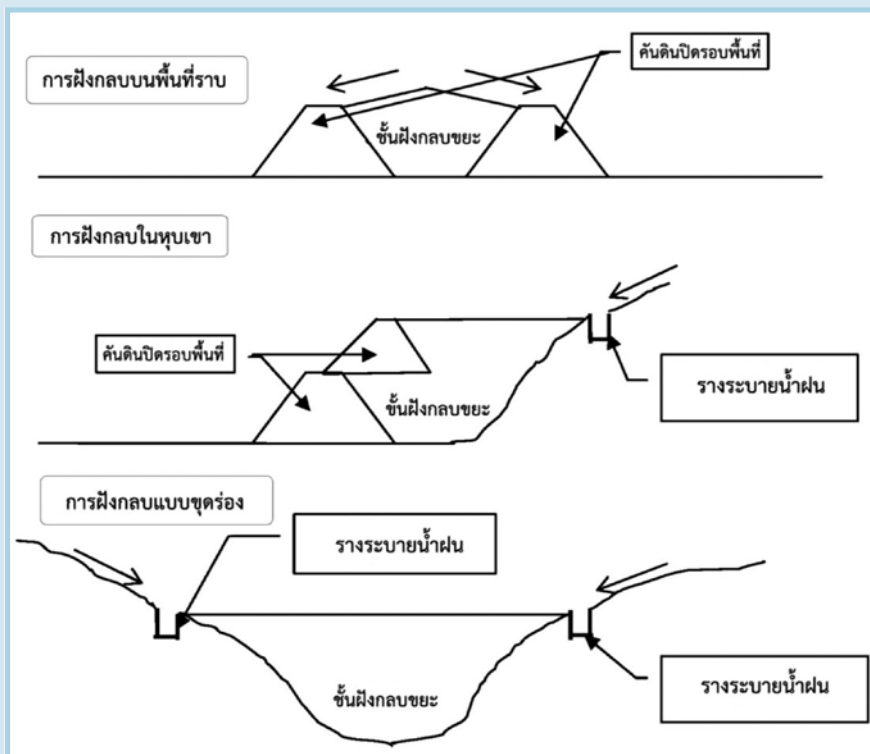
1.4.2 หากมีปริมาณน้ำฝนที่ไหลเข้าสู่บ่อฝังกลบขยะมาก จะก่อให้เกิดปริมาณน้ำชะขยะไหลเข้าสู่ท่อรวบรวมน้ำชะขยะมาก ส่งผลให้ต้องมีการออกแบบบ่อบำบัดน้ำชะขยะที่มีขนาดใหญ่ และทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างและการดูแลรักษาระบบด้วย

1.4.3 ควรเลือกที่ตั้งที่มีปริมาณน้ำฝนที่ไหลลงสู่บ่อฝังกลบขยะให้มีปริมาณน้อยที่สุด

1.4.4 หากมีน้ำขังอยู่ภายในบ่อฝังกลบขยะ จะทำให้เกิดการขัดขวางการแพร่ของอากาศจากภายนอกซึ่งมีก๊าซออกซิเจนเข้าไปภายในบ่อฝังกลบ และส่งผลให้เกิดการย่อยสลายขยะแบบไม่ใช้อากาศ

1.4.5 ให้มีระบบป้องกันเพื่อลดปริมาณน้ำฝนที่จะไหลเข้าสู่บ่อฝังกลบขยะ (รูปที่ 4) เช่น

- (1) ออกแบบและก่อสร้างบ่อฝังกลบขยะให้อยู่เหนือระดับดินเดิม (Area Method)
- (2) ในกรณีบ่อฝังกลบแบบหุบเขา ให้สร้างรางดักน้ำฝนบริเวณด้านบนของบ่อหรือด้านพื้นที่ที่สูงกว่าบ่อฝังกลบ ในกรณีที่สร้าง
- (3) ในกรณีบ่อฝังกลบแบบขุดร่อง (Trench Method) ให้สร้างรางดักน้ำฝนบริเวณด้านข้างของบ่อฝังกลบขยะ

รูปที่ 4 รูปร่างลักษณะของบ่อฝังกลบขยะ และการไหลเข้าของน้ำฝน

2. การออกแบบและการก่อสร้าง

2.1 การพิจารณาใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง ซึ่งระบบฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ สามารถนำวัสดุธรรมชาติต่าง ๆ หรือวัสดุอื่น ๆ ซึ่งหาได้ง่ายที่มีอยู่ในพื้นที่ เป็นวัสดุเพื่อใช้ในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ในบ่อฝังกลบขยะได้ เช่น ไม้ไผ่ ยางรถยนต์

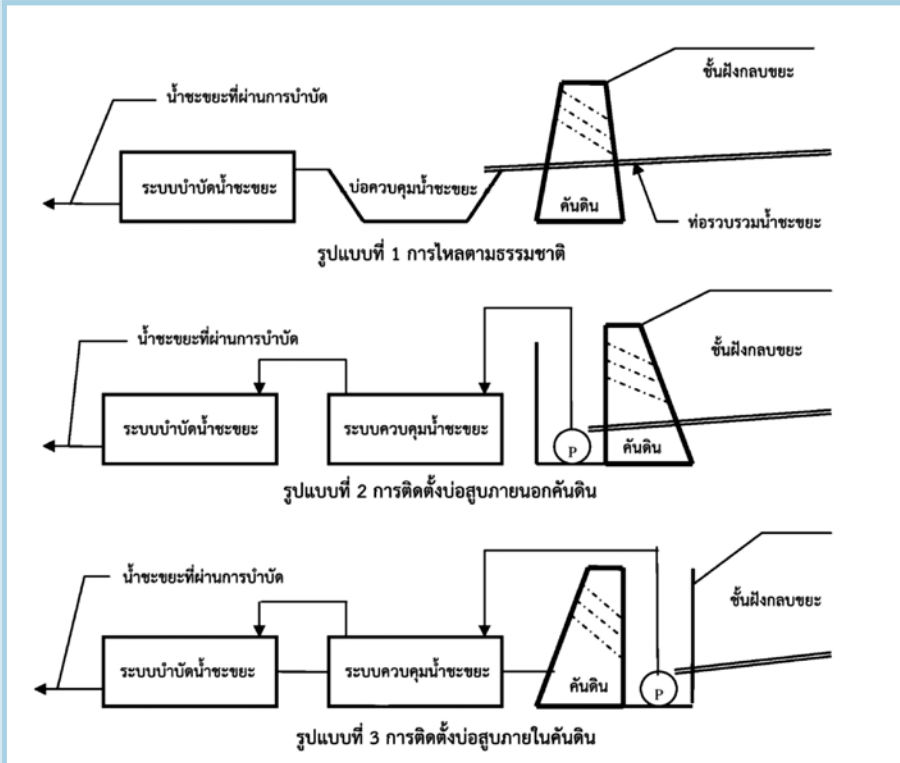
2.2 การพิจารณาให้มีวิศวกรควบคุมงานก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรายละเอียดและหลักการที่ออกแบบไว้โดยการ

2.2.1 จัดทำคู่มือสำหรับวิศวกรควบคุมงาน เจ้าหน้าที่ และคนงานที่ดำเนินการก่อสร้างในสถานที่ฝังกลบขยะที่สามารถเข้าใจได้ง่าย มีการจัดบันทึกรายละเอียดการดำเนินงานก่อสร้างระบบต่าง ๆ ในแต่ละวันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

2.2.2 ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะการทำงานในหน่วยงานให้กับวิศวกรควบคุมงาน เจ้าหน้าที่ และคนงาน

2.3 การควบคุมดูแลให้ปลายท่อรวบรวมน้ำชะขยะมีน้ำชะขยะไหลออกไม่เต็มท่อและมีส่วนที่เปิดให้อากาศสามารถไหลเข้าไปในบ่อฝังกลบขยะได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ เนื่องจากระบบฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศมีหลักการที่สำคัญคือ จะต้องให้ปลายท่อรวมน้ำชะขยะมีระดับความสูงของน้ำชะขยะที่ไหลออกจากท่ออยู่ในช่วง 1/3 ถึง 1/4 ของเส้นผ่าศูนย์กลางของท่อ เพื่อที่จะให้อากาศจากภายนอกสามารถไหลเข้าไปในบ่อฝังกลบขยะ และควบคุมสถานะของบ่อฝังกลบขยะให้เป็นสถานะการย่อยสลายแบบกึ่งใช้อากาศตลอดเวลาโดยการดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 ออกแบบปลายท่อรวมน้ำชะขยะให้เปิดออก เพื่อให้อากาศสามารถไหลเข้าไปในบ่อฝังกลบขยะได้ใน 3 ลักษณะ คือ (1) การไหลตามแรงโน้มถ่วงโดยธรรมชาติ (2) การไหลลงไปยังบ่อสูบน้ำชะขยะที่อยู่ภายนอกคันดิน และ (3) การไหลลงไปยังบ่อสูบน้ำชะขยะที่อยู่ในคันดินซึ่งสร้างภายในบ่อฝังกลบขยะ ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 รูปแบบการบำบัดน้ำชะขยะจากบ่อฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ

2.3.2 ออกแบบท่อระบายก๊าซในแนวดิ่ง

2.3.3 ควบคุมให้ระดับน้ำชะขยะในท่อรวบรวมน้ำชะขยะมีความสูงเพียง 1/3 ถึง 1/4 ของเส้นผ่าศูนย์กลางท่อ และต้องมีระบบป้องกันมิให้น้ำชะขยะไหลเต็มท่อ เนื่องจากน้ำชะขยะจะไปขัดขวางการแพร่ของอากาศจากภายนอกเข้าไปยังภายในบ่อฝังกลบขยะ

การเปรียบเทียบข้อดี - ข้อเสียของการออกแบบปลายท่อรวบรวมน้ำชะขยะในรูปแบบต่าง ๆ ตามรูปที่ 5 อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของการพิจารณาปัจจัยเรื่องของค่าลงทุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและการบำรุงรักษา แสดงไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบรูปแบบการระบายน้ำชะขยะจากบ่อฝังกลบขยะไปบำบัด

รูปแบบการระบายน้ำชะขยะไปบำบัด	ค่าใช้จ่ายสำหรับ		การบำรุงรักษาและควบคุม
	การก่อสร้าง	การเดินระบบ	
น้ำชะขยะไหลออกตามธรรมชาติ (แรงโน้มถ่วง)	ไม่แพง	ไม่แพง	ง่าย
ติดตั้งบ่อสูบน้ำชะขยะภายนอกบ่อฝังกลบขยะ	ปานกลาง	ปานกลาง	ค่อนข้างยาก
ติดตั้งบ่อสูบน้ำชะขยะภายในบ่อฝังกลบขยะ	สูง	สูง	ยาก

2.4 การออกแบบขนาดความจุของบ่อควบคุมน้ำชะขยะ ในการดำเนินงานให้พิจารณา ดังนี้

2.4.1 วิเคราะห์ปริมาณน้ำชะขยะ จากข้อมูลปริมาณน้ำฝนในอดีตที่ตกในพื้นที่ เช่น การใช้สูตร Rational Method

2.4.2 พิจารณาระดับการฝังกลบขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาล แบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ โดยพิจารณาจากระบบการดำเนินงานขั้นพื้นฐาน และเครื่องจักรกลอุปกรณ์ที่มีอยู่ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังตารางที่ 3 โดยหากมีระบบหมุนเวียนน้ำชะขยะจะทำให้ต้องออกแบบเครื่องสูบน้ำกลับเข้าไปยังบ่อฝังกลบขยะ แต่จะทำให้ขนาดของระบบบำบัดน้ำชะขยะมีขนาดเล็กลง เนื่องจากมีการสูบน้ำชะขยะย้อนกลับไปในบ่อฝังกลบขยะเพื่อเร่งการเกิดการคายระเหย (Evapo-Transpiration) โดยบ่อฝังกลบขยะ และเพิ่มประสิทธิภาพการบำบัดน้ำชะขยะแบบกึ่งใช้อากาศ

ตารางที่ 3 ระดับการฝังกลบขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาล

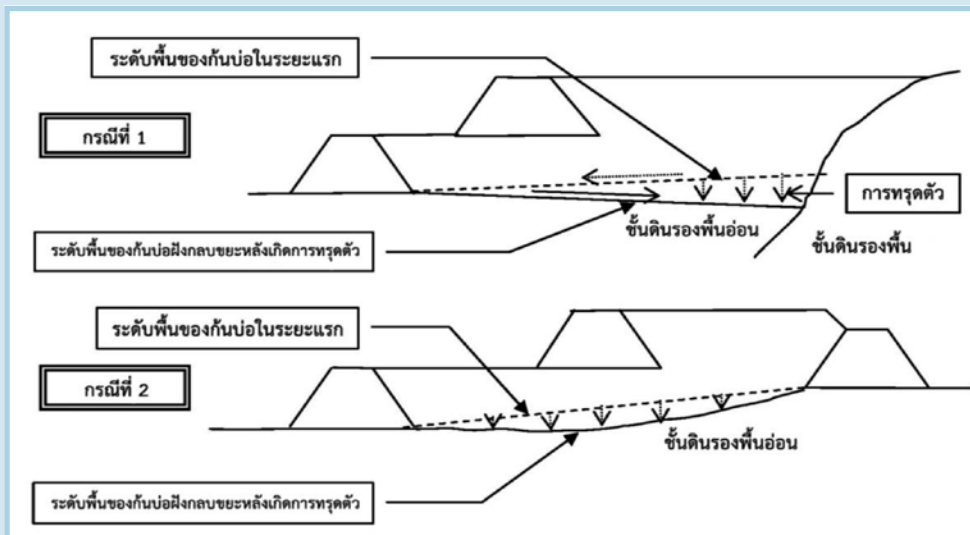
การดำเนินงานขั้นพื้นฐาน	ระดับที่ 1	ระดับที่ 2	ระดับที่ 3	ระดับที่ 4
โครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม	✓	✓	✓	✓
เครื่องชั่งน้ำหนัก	✓	✓	✓	✓
คันดินโดยรอบพื้นที่กำจัดขยะ		✓	✓	✓
แนวกันชน		✓	✓	✓
เครื่องจักรกลในบ่อฝังกลบ	✓	✓	✓	✓
การกลบทับด้วยดินรายวัน/ระบบระบายก๊าซ		✓	✓	✓
ทางเข้าและถนนภายใน	✓	✓	✓	✓
ระบบเวียนน้ำชะขยะ			✓	✓
ระบบบำบัดน้ำชะขยะ				✓
ระบบกันซึม				✓
รั้วเคลื่อนที่ได้สำหรับป้องกันขยะปลิว			✓	✓

2.5 ความสามารถในการระบายน้ำชะขยะของระบบที่รวบรวมน้ำชะขยะ จะขึ้นกับ

2.5.1 การออกแบบให้กันบ่อฝังกลบขยะมีความลาดชันที่เหมาะสม และจะต้องมีการป้องกันการเสียรูปของที่รวบรวมน้ำชะขยะ เช่น การตกท้องช้าง การทรุดตัวที่ไม่เท่ากัน ซึ่งจะเป็นสาเหตุให้เกิดการขังของน้ำชะขยะในที่รวบรวมน้ำชะขยะและขัดขวางการแพร่ของอากาศเข้าไปในบ่อฝังกลบขยะ

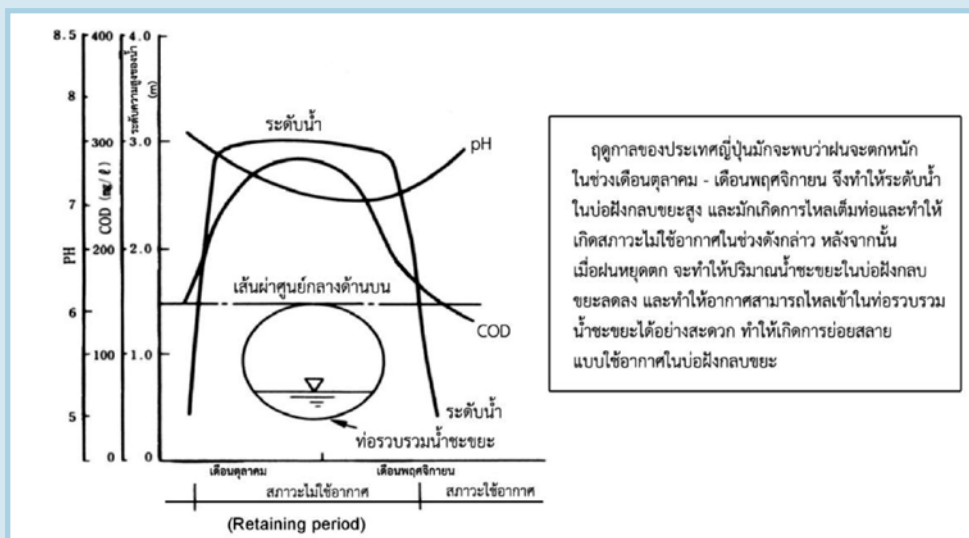
2.5.2 การออกแบบให้มีการวางชั้นหินบดย่อยขนาดใหญ่และขนาดเล็กคละกันไว้ด้านบนของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ ทั้งนี้ เพื่อช่วยกรองสิ่งสกปรกของน้ำชะขยะก่อนไหลเข้าไปในท่อรวบรวมน้ำชะขยะ และกระจายน้ำหนักของเครื่องจักรกลในขณะดำเนินงานที่กดทับและป้องกันการแตกหักของท่อรวบรวมน้ำชะขยะหลังจากมีการวางชั้นขยะด้านบน หรือการใช้เครื่องจักรกลอุปกรณ์ต่าง ๆ ในแนวด้านบน ที่อาจทำให้เส้นท่อรวบรวมน้ำชะขยะได้รับความเสียหาย

2.5.3 การสำรวจถึงข้อมูลลักษณะของดินและธรณีวิทยาในพื้นที่โดยละเอียด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการตกท้องช้างของเส้นท่อ หรือการทรุดตัวที่ไม่เท่ากัน ซึ่งจะทำให้เกิดการขังของน้ำชะขยะในท่อรวบรวมน้ำชะขยะ (รูปที่ 6)

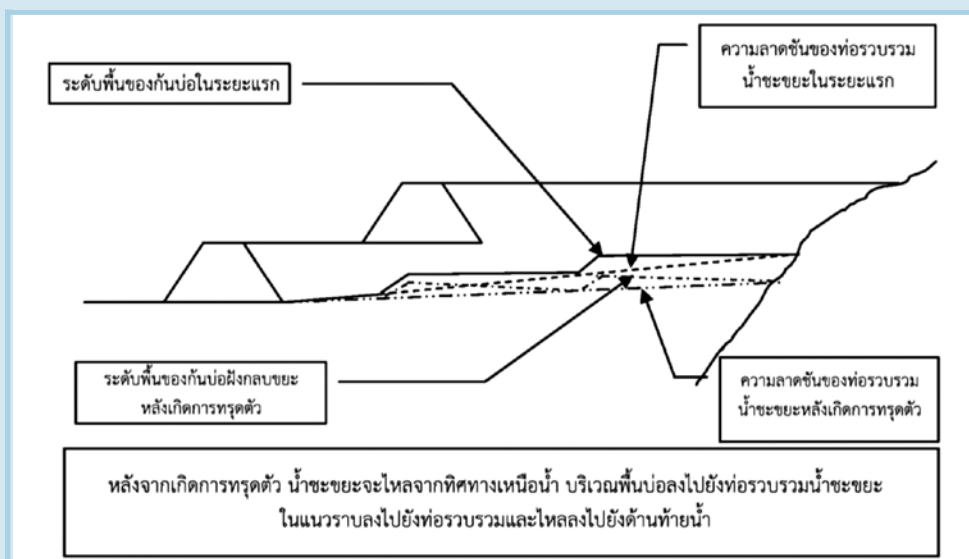
รูปที่ 6 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทรุดตัวของพื้นดินด้านล่างที่มีต่อท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

2.5.4 ในกรณีที่น้ำชะขยะไม่มีการไหลออกจากท่อรวบรวมน้ำชะขยะ และพบว่าน้ำชะขยะในบ่อฝังกลบขยะมีระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งอาจสังเกตได้จากการซึมผ่านของน้ำลงในชั้นขยะมีอัตราที่ช้าลง จะทำให้อากาศไม่สามารถแพร่เข้าไปในบ่อฝังกลบขยะผ่านปลายเปิดของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ ซึ่งในกรณีนี้ จะพบว่าค่าความสกปรกในรูปของซีโอดีจะสูงขึ้น ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) จะลดลงหรือมีสภาพเป็นกรด และทำให้เสถียรภาพหรือการยุบตัวของบ่อฝังกลบเกิดขึ้นได้ช้า (รูปที่ 7)

รูปที่ 7 การเปลี่ยนแปลงคุณภาพของน้ำขยะตามระยะเวลาเก็บกัก

2.5.5 การออกแบบความลาดชันของพื้นบ่อฝังกลบขยะและแนวท่อรวบรวมน้ำขยะที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถรวบรวมและระบายน้ำขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีค่าอยู่ที่ย้อยละ 3 เพื่อป้องกันปัญหาจากการทรุดตัวของดินบริเวณด้านล่าง ซึ่งอาจทำให้แนวท่อรวมน้ำขยะเกิดการเสียรูป (Deform) และในกรณีที่บ่อฝังกลบขยะตั้งอยู่ในแนวเขา ควรออกแบบให้แนวท่อรวมน้ำขยะบริเวณพื้นบ่อฝังกลบขยะให้มีความลาดชันที่ย้อยละ 3 ถึงร้อยละ 6 ทั้งนี้ ให้มีการวิเคราะห์เสถียรภาพความมั่นคงของความลาดชัน (Slope Stability) ด้านวิศวกรรมร่วมด้วย ดังรูปที่ 8

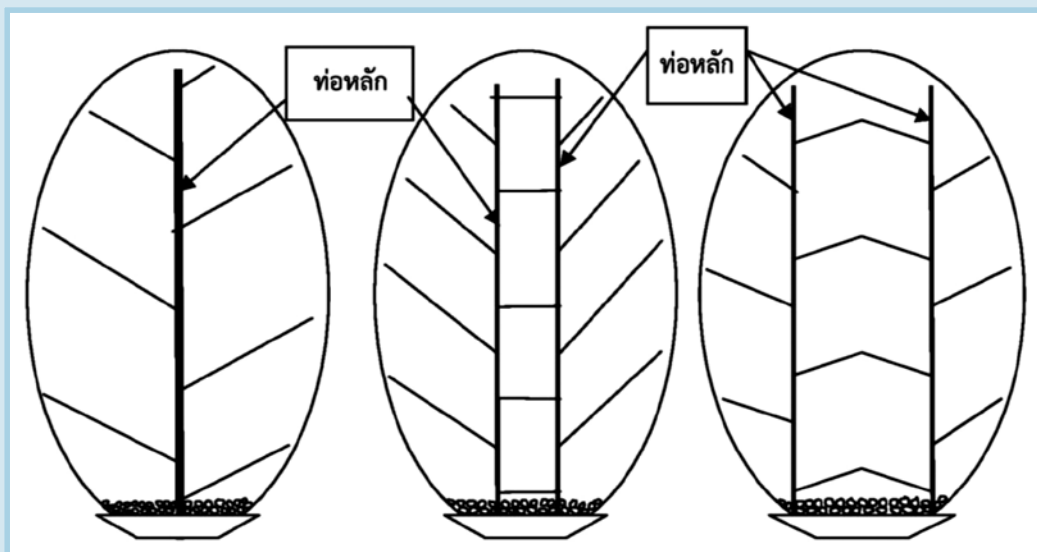

รูปที่ 8 การแก้ไขปัญหาการทรุดตัวของดินข้างใต้

2.6 การพิจารณาขนาดพื้นที่หน้าตัดของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

2.6.1 ท่อรวบรวมน้ำชะขยะจะถูกติดตั้งบริเวณพื้นที่บ่อฝังกลบขยะ ซึ่งภายหลังจากเริ่มดำเนินการฝังกลบ ท่อรวบรวมน้ำชะขยะจะถูกกลบทับด้วยขยะและดิน ทำให้ยากแก่การควบคุม ดูแลและบำรุงรักษา หลังจากได้มีการดำเนินการไปแล้ว ในกรณีที่เกิดน้ำชะขยะในท่อรวบรวมน้ำชะขยะไหลอยู่เต็มท่อ หรือเกือบเต็มท่อ เนื่องจากเส้นผ่าศูนย์กลางมีการออกแบบที่ไม่เหมาะสมโดยมีขนาดเล็กเกินไปหรือมีสิ่งสกปรกในน้ำชะขยะทำให้ท่อรวบรวมน้ำชะขยะเกิดการอุดตัน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการขัดขวางการแพร่ผ่านของอากาศจากภายนอกเข้าไปยังภายในบ่อฝังกลบขยะ การแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น อาจดำเนินการโดยใช้ท่อรวบรวมน้ำชะขยะ ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางต่ำสุดอยู่ที่ 600 มิลลิเมตร (24 นิ้ว)

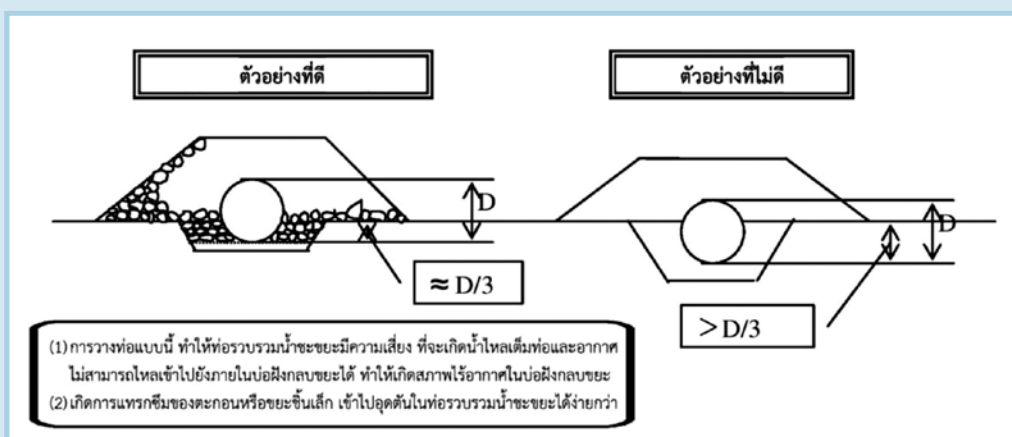
2.6.2 การเลือกใช้วัสดุบางประเภทที่อาจไม่มีขายตามท้องตลาดหรือการใช้วัสดุที่มีอยู่ในพื้นที่เพื่อทดแทนท่อรวบรวมน้ำชะขยะหรือการพิจารณาในเรื่องของกำลังรับน้ำหนักของท่อรวบรวมน้ำชะขยะที่มีขนาดใหญ่ ในบางครั้ง อาจพิจารณาใช้ท่อรวบรวมน้ำชะขยะขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 450 มิลลิเมตร (18 นิ้ว) สำหรับเป็นท่อเมน จำนวน 2 แนวแทนท่อเมนเส้นเดียวที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 600 มิลลิเมตร และออกแบบระบบท่อแขนง เพื่อให้เกิดการไหลรวบรวมของน้ำชะขยะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (รูปที่ 9)

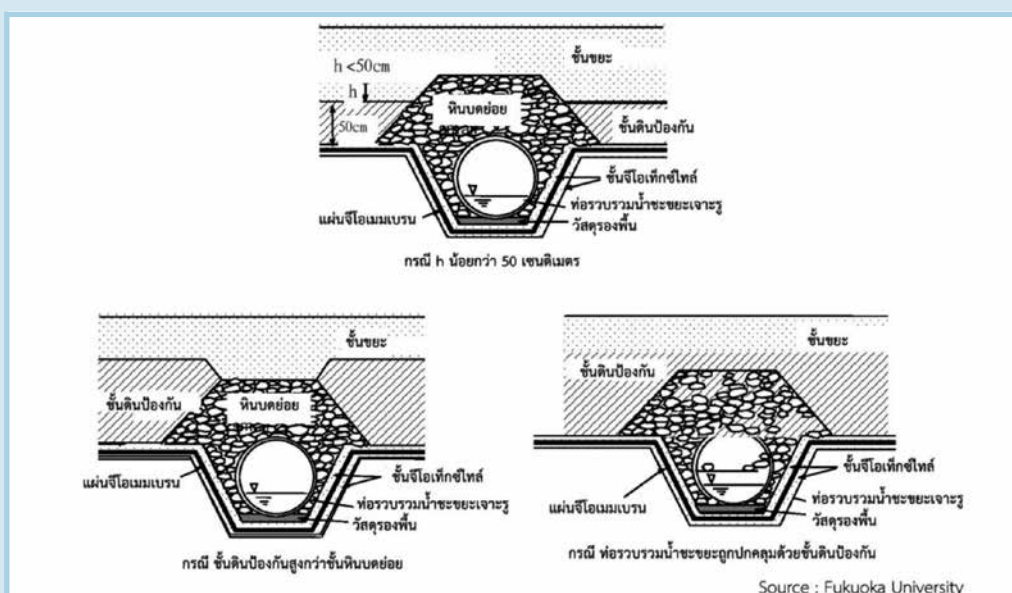
รูปที่ 9 รูปแบบการออกแบบท่อแขนงของท่อรวมน้ำชะขยะ

2.7 การพิจารณาระยะความสูงของระดับน้ำชะขยะในท่อรวมน้ำชะขยะและชั้นวัสดุเพื่อป้องกันความเสียหายต่อท่อรวมน้ำชะขยะ

2.7.1 การออกแบบให้อากาศจากภายนอกสามารถแพร่ผ่านเข้าไปในบ่อฝังกลบขยะผ่านท่อรวบรวมน้ำชะขยะ จะต้องมั่นใจว่าขนาดพื้นที่หน้าตัดที่มีน้ำชะขยะไหลได้ตามแรงโน้มถ่วง และบริเวณปลายท่อรวบรวมน้ำชะขยะมีการเปิดปลายท่อออกสู่อากาศภายนอกได้ตลอดเวลา โดยที่อากาศจากภายนอกสามารถแพร่ผ่านเข้าไปยังภายในบ่อฝังกลบขยะได้อย่างอิสระ โดยที่ความลึกของหน้าตัดท่อรวบรวมน้ำชะขยะที่ให้น้ำชะขยะไหลถูกฝังลงในร่อง โดยระยะที่ฝังลงในร่องจะต้องไม่มากกว่า 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางท่อ (รูปที่ 10 ถึงรูปที่ 12)

รูปที่ 10 ตัวอย่างการก่อสร้างท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

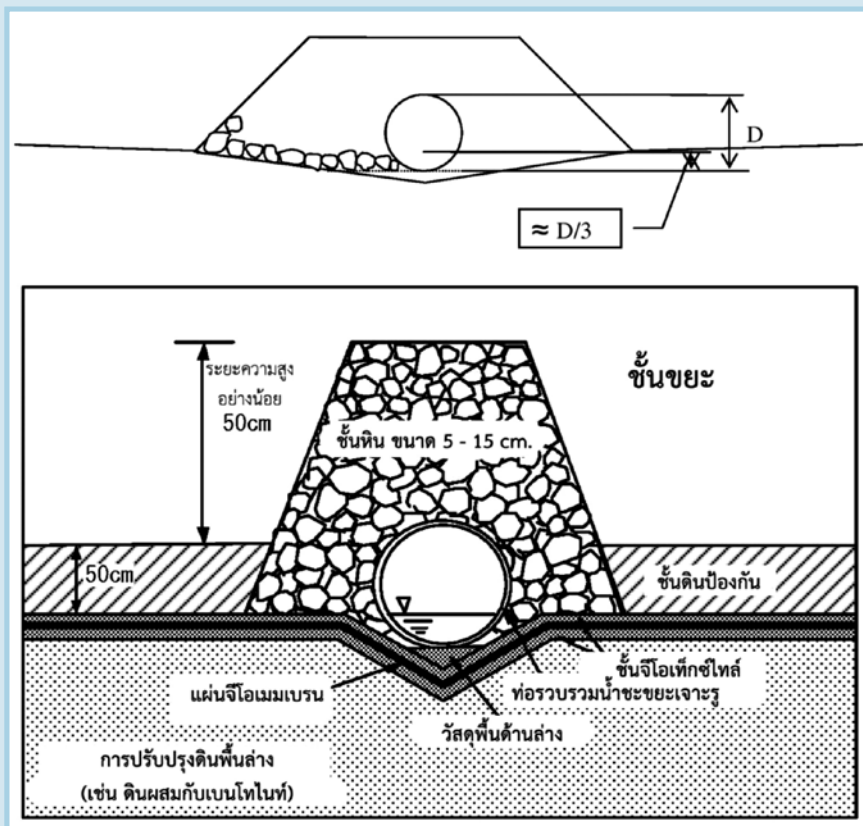

รูปที่ 11 ตัวอย่างการออกแบบระบบรวบรวมน้ำชะขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพ

รูปที่ 12 ตัวอย่างการออกแบบท่อรวบรวมน้ำชะขยะที่ดี

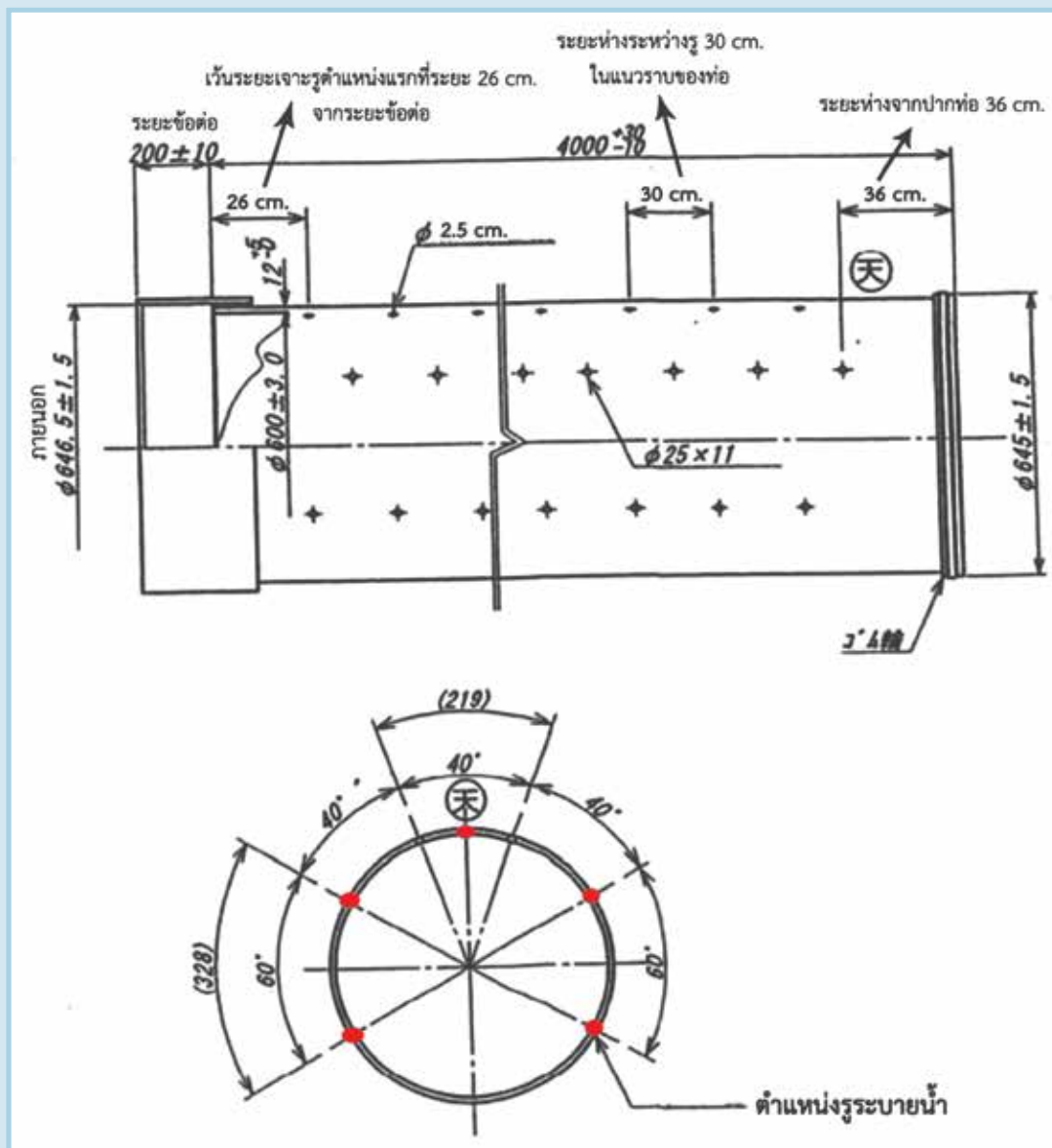
2.7.2 ในกรณีที่หน้าตัดของท่อรวบรวมน้ำชะขยะมีส่วนที่ถูกฝังลงในร่องมากกว่า 1 ใน 3 สามารถแก้ไขได้โดยให้มีการเสริมดินรองรับข้างใต้ท่อรวบรวมน้ำชะขยะ (Foundation Materials) เพื่อให้ระดับความลึกของท่อรวบรวมที่ถูกฝังลงในร่องมีระยะความสูงไม่มากกว่า 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางท่อ (รูปที่ 13)

รูปที่ 13 ตัวอย่างการปรับปรุงระบบท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

2.8 ข้อพิจารณาในเรื่องขนาดของระยะบายน้ำในท่อรวบรวมน้ำชะขยะขนาดของระยะบายน้ำในท่อรวบรวมน้ำชะขยะให้เป็นไปตามรูปที่ 14

ท่อรวบรวมน้ำชะขยะ (ท่อหลัก)

รูปที่ 14 ตัวอย่างการเจาะระบายน้ำในท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

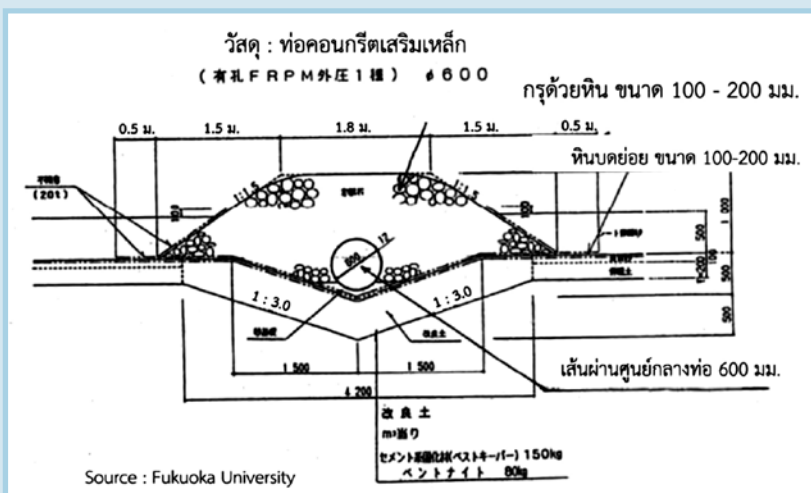
โดยตัวอย่างวิธีการติดตั้งท่อรวบรวมน้ำชะขยะให้เป็นไปตามรูปที่ 15

รูปที่ 15 ตัวอย่างการวางท่อที่เหมาะสมกับตำแหน่งของระบบน้ำชะขยะของท่อรวบรวม

2.9 ข้อพิจารณาสำหรับระบบการป้องกันความเสียหายของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

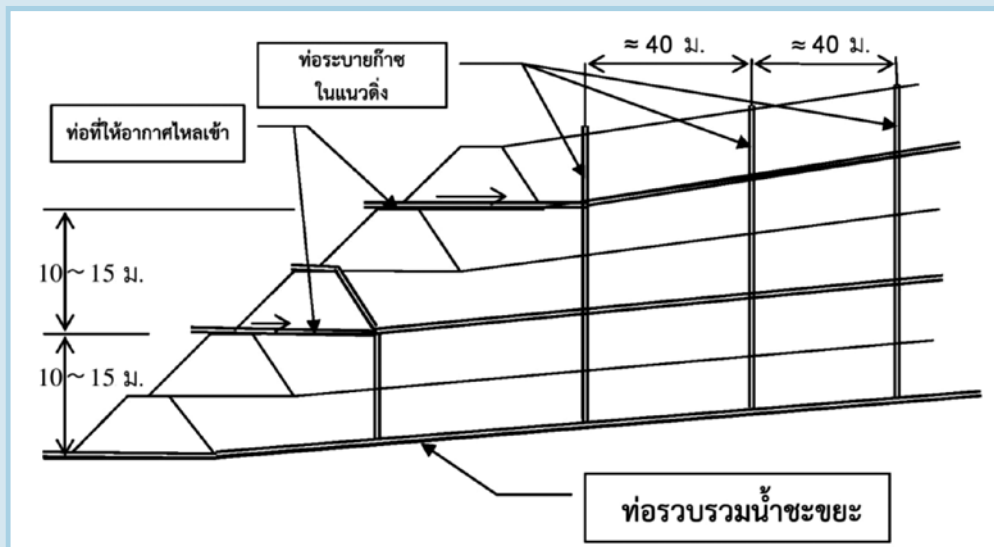
เนื่องจากอากาศที่ไหลเข้าสู่บ่อฝังกลบ จะแพร่ผ่านเข้าไปภายในบ่อฝังกลบขยะโดยกระบวนการพาแบบธรรมชาติ (Natural Convection) จากท่อรวบรวมน้ำชะขยะที่มีน้ำไหลไม่เต็มท่อ ซึ่งการคำนวณและการออกแบบขนาดของท่อรวบรวมน้ำชะให้มีลักษณะการไหลของน้ำแบบไม่เต็มท่อ จะเป็นหลักการของการออกแบบและดำเนินงานระบบฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ นอกจากนี้ การออกแบบระบบป้องกันความเสียหายของท่อรวบรวมน้ำชะขยะที่เหมาะสม จะช่วยไม่ให้เกิดความเสียหายจากการดำเนินงานฝังกลบหรือน้ำหนักขยะหรือเครื่องจักรกลที่กดทับ และสามารถระบายน้ำชะขยะให้ออกจากบ่อฝังกลบขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรายละเอียดของระบบป้องกันความเสียหายของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ แสดงในรูปที่ 12 และรูปที่ 16

รูปที่ 16 ภาพตัดท่อรวบรวมน้ำชะขยะที่เหมาะสม

2.10 ข้อพิจารณาในการติดตั้งท่อระบายก๊าซที่เหมาะสม

2.10.1 การควบคุมการเกิดสภาวะใช้อากาศ (Aerobic Condition) ในบ่อฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศให้มากที่สุด โดยสามารถดำเนินการได้ (รูปที่ 17 และรูปที่ 18) ดังนี้

รูปที่ 17 ลักษณะการประยุกต์โดยการเพิ่มท่อระบายก๊าซในแนวราบเมื่อมีความสูงในการฝังกลบขยะมาก

รูปที่ 18 การติดตั้งท่อระบายก๊าซในบ่อฝังกลบขยะ

1) การกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของท่อระบายก๊าซ (Configuration)

2) ระยะห่างของท่อระบายก๊าซในแนวดิ่ง (Spacing) โดยควรมีระยะดังนี้

2.1) หากความสูงของบ่อฝังกลบขยะไม่เกิน 10 เมตร ให้มีระยะห่างของท่อระบายก๊าซในแนวดิ่งอยู่ที่ทุก ๆ ระยะ 40 เมตร

2.2) หากความสูงของบ่อฝังกลบขยะอยู่ระหว่าง 10 – 20 เมตร ให้มีระยะห่างของท่อระบายก๊าซในแนวดิ่งอยู่ที่ทุก ๆ ระยะ 30 เมตร

2.3) หากความสูงของบ่อฝังกลบขยะมากกว่า 20 เมตร ให้มีระยะห่างของท่อระบายก๊าซในแนวดิ่งอยู่ที่ทุก ๆ ระยะ 20 เมตร

ทั้งนี้ ระยะห่างของท่อระบายก๊าซในแนวดิ่งไม่ควรน้อยกว่า 20 เมตร เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินการในหน้างานฝังกลบ เนื่องจากระยะห่างของท่อระบายก๊าซที่น้อยกว่า 20 เมตร อาจส่งผลกระทบต่อความยากลำบากในการขับเคลื่อนรถบรรทุกขยะ หรือเครื่องจักรกลต่าง ๆ ที่ใช้ในหน้างานฝังกลบขยะได้

3) การติดตั้งท่อระบายก๊าซในแนวนอน ให้ดำเนินการเมื่อบ่อฝังกลบขยะมีความสูงมากกว่า 10 เมตร และให้มีการติดตั้งท่อระบายก๊าซในแนวนอนทุก ๆ 10 – 15 เมตร โดยมีระยะห่างระหว่างท่อระบายก๊าซในแนวนอนเช่นเดียวกันกับท่อระบายก๊าซในแนวดิ่ง และควรออกแบบให้ความลาดเอียงประมาณ 15 – 20 องศา เพื่อป้องกันการอุดตันที่ไม่เท่ากันในบ่อฝังกลบ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดสภาวะการเกิดการอุดตันหรือตกท้องช้าง และเป็นสาเหตุให้เกิดการขวางกั้นก๊าซออกซิเจนจากภายนอกเข้ามาภายในบ่อฝังกลบและเกิดการแตก (Crack) ของระบบท่อระบายก๊าซในแนวนอน หรือติดตั้งท่อระบายก๊าซในแนวนอนให้เป็นไปตามความลาดชันของพื้นที่

4) ในกรณีที่วัสดุที่ใช้ติดตั้งท่อระบายก๊าซในแนวนอนมีราคาแพง อาจดำเนินการติดตั้งท่อระบายก๊าซในแนวนอนทุก ๆ ความสูง 15 เมตร โดยให้มีระยะห่างระหว่างท่อระบายก๊าซที่ทุก ๆ 40 เมตร

5) สำหรับการฝังกลบในหุบเขา สามารถติดตั้งท่อระบายน้ำขยะเชื่อมต่อกับท่อระบายก๊าซในแนวเอียงขนานกับหุบเขาหรือผนังบ่อฝังกลบขยะจนถึงชั้นบนสุดของบ่อฝังกลบขยะได้

2.10.2 วัสดุที่ใช้สำหรับท่อระบายก๊าซในแนวดิ่ง ควรใช้วัสดุที่เหมาะสมและมีอยู่ในพื้นที่

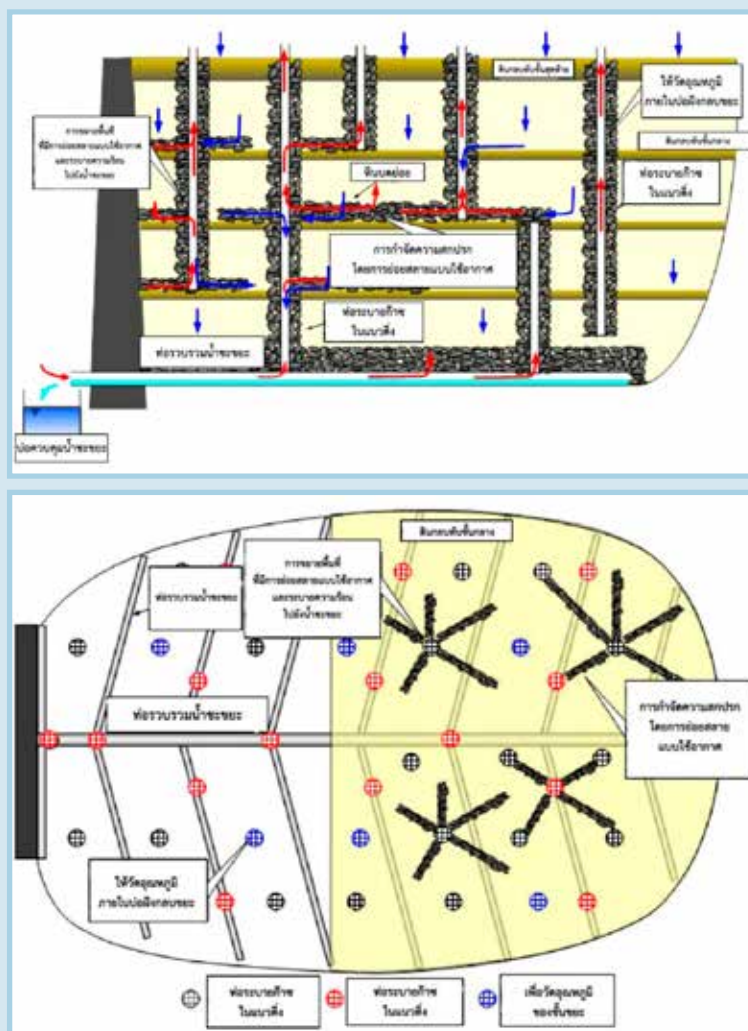
2.10.3 ถ้าขยะมีสารอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้จำนวนมาก จำเป็นต้องใช้ออกซิเจนจากอากาศเพื่อช่วยในการย่อยสลายแบบกึ่งใช้อากาศเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การเพิ่มความถี่ในการติดตั้งท่อระบายก๊าซในแนวนอนจะช่วยให้เกิดการย่อยสลายได้รวดเร็ว

2.10.4 บทบาทและวัตถุประสงค์ของท่อระบายก๊าซในแนวดิ่ง

- 1) ลดการสร้างก๊าซมีเทน
- 2) ทำให้น้ำชะขยะไหลได้อย่างรวดเร็วและสามารถถูกกำจัดได้เร็ว
- 3) สามารถใช้หมุนเวียนน้ำชะขยะผ่านทางท่อระบายก๊าซในแนวดิ่งได้ ถ้ามีการออกแบบอย่างเหมาะสม

ออกแบบอย่างเหมาะสม

2.10.5 กรณีที่ไม่มีแนวลาดชัน (Slope) ที่จะติดตั้งท่อระบายก๊าซแนวนอนในบ่อฝังกลบออกสู่ภายนอก อาจกำหนดให้มีการวางท่อระบายก๊าซแนวนอนเป็นโครงข่ายและบล็อกหินบดย่อยเพื่อให้อากาศสามารถไหลเข้าสู่ชั้นขยะที่ถูกฝังกลบในบ่อฝังกลบได้ ดังรูปที่ 19 และรูปที่ 20

รูปที่ 19 ภาพตัดแสดงโครงข่ายของท่อรวบรวมน้ำชะขยะและท่อระบายก๊าซ

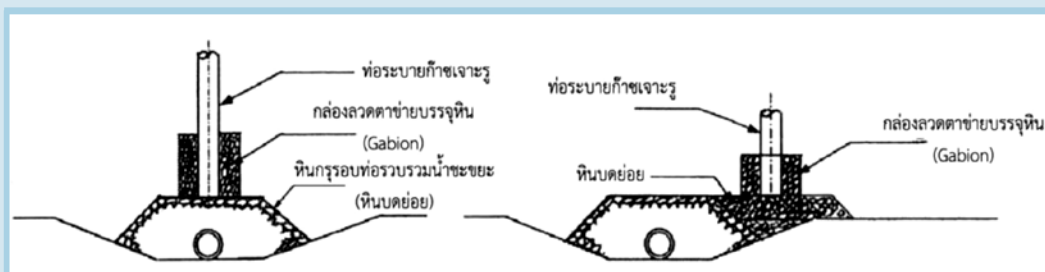
รูปที่ 20 ท่อระบายก๊าซที่อยู่เหนือบ่อฝังกลบขยะ

2.11 ข้อพิจารณาของระบบการป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซ

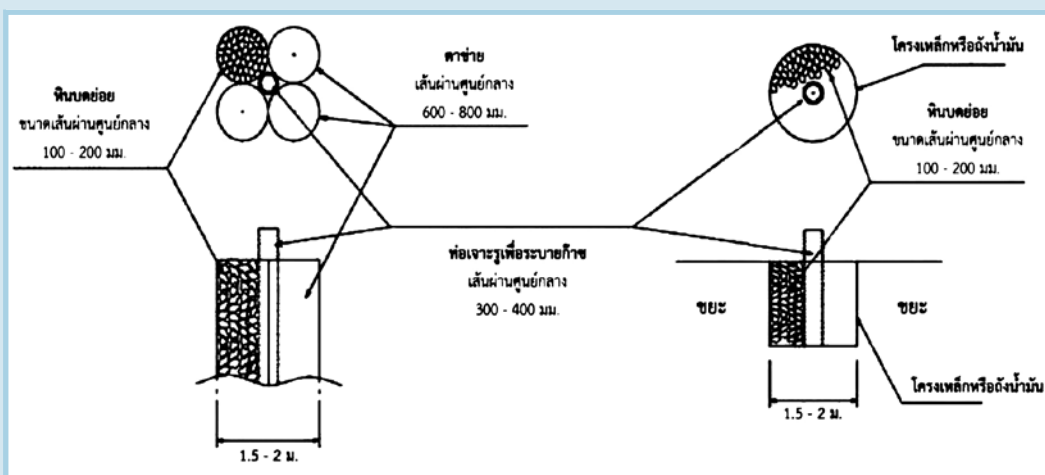
ก๊าซออกซิเจนที่แพร่ผ่านเข้ามาในบ่อฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ จะมาจากกลไกการพาอากาศ (Convection) จากภายนอกผ่านเข้ามาทางท่อระบายก๊าซและท่อรวบรวมน้ำชะขยะ ดังนั้น จึงต้องมีการออกแบบระบบการป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซ เพื่อให้อากาศจากภายนอกสามารถแพร่ผ่านเข้าไปในชั้นบ่อฝังกลบขยะได้ โดยให้พิจารณารายละเอียด ดังนี้

2.11.1 ให้มีการแสดงโครงข่ายการเชื่อมต่อและบ่อพักต่าง ๆ (Manholes) ระหว่างท่อรวบรวมน้ำชะขยะและท่อระบายก๊าซ เนื่องจากหลักการของการฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ คือ การระบายก๊าซในชั้นบ่อฝังกลบขยะซึ่งมีอุณหภูมิสูง จากปฏิกิริยาการย่อยสลายของจุลินทรีย์ ผ่านทางท่อระบายก๊าซขึ้นมายังด้านบน และส่งผลให้เกิดการดึงอากาศภายนอกซึ่งเย็นกว่าเข้ามาทางรูท่อระบายน้ำชะขยะโดยใช้กลไกการพา (Convection) ของอากาศ

2.11.2 ให้มีการแสดงรายละเอียดแบบแปลน (Drawings) ภาพตัด (Cross Section) ของระบบท่อระบายก๊าซพร้อมทั้งระบบป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซ เช่น กล่องลวดตาข่ายบรรจุหิน (Gabion Mattress) หรือร่องสำหรับบรรจุหินบดย่อยในแบบรายละเอียดการก่อสร้าง (รูปที่ 21 และรูปที่ 22)

รูปที่ 21 ภาพตัดของระบบทอระบายก๊าซและระบบป้องกันความเสียหายของทอระบายก๊าซ

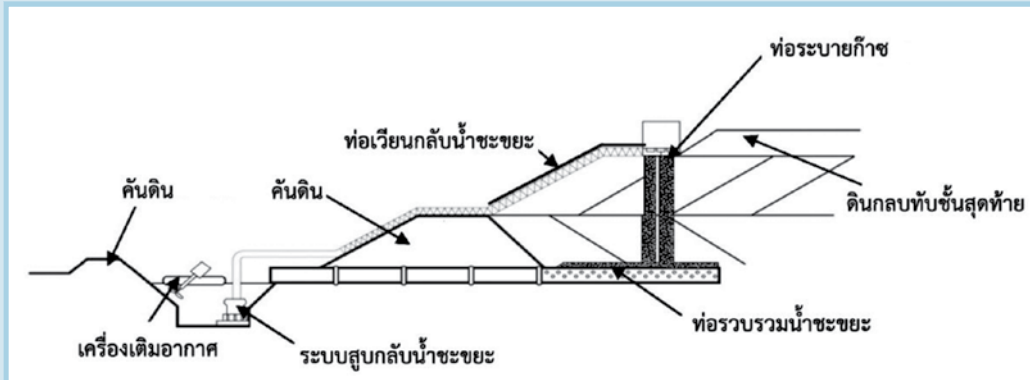

รูปที่ 22 ภาพตัดและมุมมองด้านบนของระบบทอระบายก๊าซแนวตั้ง

2.12 ข้อพิจารณาในเรื่องความสูงของบ่อฝังกลบและความเหมาะสมในการออกแบบให้มีการเวียนกลับน้ำชะขยะ

2.12.1 น้ำชะขยะมักมีค่าไนโตรเจนและความสกปรกในรูปของบีโอดีสูง เนื่องจากสภาพในบ่อฝังกลบขยะที่มีลักษณะการย่อยสลายแบบใช้ออกภาค (Aerobic) และแบบไม่ใช้ออกภาค (Anaerobic) ดังนั้น จึงสามารถประยุกต์รูปแบบการบำบัดไนโตรเจนได้ โดยกระบวนการบำบัดแบบออกซิก-แอน็อกซิก (Oxic-Anoxic) เพื่อเปลี่ยนรูปจากสารละลายแอมโมเนียเป็นไนเตรทผ่านกระบวนการย่อยสลายแบบใช้ออกซิเจนหรือไนตริฟิเคชัน และเปลี่ยนไนเตรทให้เป็นก๊าซไนโตรเจนผ่านกระบวนการย่อยสลายแบบแอน็อกซิก จากการเวียนกลับน้ำชะขยะที่ผ่านการบำบัดเข้าไปยังบ่อฝังกลบขยะที่ใช้งานในระยะปัจจุบันอีกครั้ง

2.12.2 การเวียนกลับน้ำชะขยะกลับไปยังบ่อฝังกลบ จะช่วยในการบำบัดน้ำชะขยะและลดปริมาณน้ำชะขยะโดยอาจติดตั้งเครื่องสูบน้ำในบ่อควบคุม (Control Pond) (รูปที่ 23 ถึงรูปที่ 25) โดยที่จำเป็นต้องมีการแสดงการคำนวณและการออกแบบระบบสูบน้ำ (Pump Station) เพื่อเวียนน้ำกลับ (Recirculation) เข้าไปในบ่อฝังกลบขยะด้วย

รูปที่ 23 ตัวอย่างการออกแบบระบบเวียนน้ำชะขยะกลับไปยังบ่อฝังกลบแห่งหนึ่งของประเทศมาเลเซีย

รูปที่ 24 ตัวอย่างการออกแบบระบบเวียนน้ำชะขยะกลับไปยังบ่อฝังกลบแห่งหนึ่งของประเทศมาเลเซีย

รูปที่ 25 ตัวอย่างการออกแบบระบบเวียนน้ำชะขยะกลับไปยังบ่อฝังกลบแห่งหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น

2.13 ตัวอย่างและขั้นตอนในการก่อสร้างระบบท่อบรรณน้ำชะขยะและท่อระบายก๊าซ

2.13.1 การพิจารณาวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อใช้แทนวัสดุที่จำเป็นจะต้องจัดซื้อ เช่น ไม้ไผ่ปล้องใหญ่สำหรับใช้เป็นท่อบรรณน้ำชะขยะ (รูปที่ 26) ยางรถยนต์สำหรับใช้เป็นท่อปลอกสำหรับป้องกันความเสียหายท่อบรรณน้ำชะขยะและท่อระบายก๊าซ (รูปที่ 27) ถังน้ำมันขนาด 200 ลิตรสำหรับใช้เป็นท่อปลอกสำหรับป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซ (รูปที่ 28) เศษคอนกรีต (ที่ไม่ละลายและไม่เกิดปฏิกิริยากับน้ำ) จากการรื้อถอนอาคารหรือถนนสำหรับใช้แทนหินบดย่อยเพื่อกรูในท่อปลอก สำหรับป้องกันความเสียหายของท่อระบายน้ำชะขยะหรือท่อระบายก๊าซ ฯลฯ

รูปที่ 26 การประยุกต์ใช้ท่อนไม้ไผ่เพื่อเป็นท่อบรรณน้ำชะขยะ (ตัวอย่างของประเทศมาเลเซีย)

รูปที่ 27 ตัวอย่างการใช้ยางรถยนต์เก่าเป็นท่อปลอกสำหรับท่อบรรณน้ำชะขยะแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต

รูปที่ 28 ตัวอย่างการใช้ถังน้ำมันเก่าเป็นท่อปลอกสำหรับท่อระบายก๊าซ

2.13.2 กรณีที่ไม่สามารถรวบรวมวัสดุที่มีอยู่ในพื้นที่ตามข้อ 2.10.1 ได้ ให้การรวบรวมวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง เช่น ท่อซีเมนต์เพื่อรวบรวมน้ำชะขยะ โดยให้มีเส้นผ่าศูนย์กลางภายในอย่างน้อย 60 เซนติเมตร (รูปที่ 29) และให้มีจำนวนท่อที่เพียงพอกับขนาดของพื้นที่ที่ได้ออกแบบการวางแนวท่อรวมน้ำชะขยะไว้

รูปที่ 29 การรวบรวมท่อซีเมนต์เพื่อใช้ในการก่อสร้างท่อรวมน้ำชะขยะ

2.13.3 ทำการเจาะรูท่อรวมน้ำชะขยะให้มีขนาด 1 นิ้ว (25 มิลลิเมตร) (รูปที่ 30) ตรวจสอบรอยแตกร้าวของท่อรวมน้ำชะขยะแต่ละท่อน (รูปที่ 31) วัดความยาวและเส้นผ่าศูนย์กลางของท่อ (รูปที่ 32 (ก) และ (ข)) ซ่อมแซมรอยแตกต่าง ๆ ที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายและติดตั้งโดยใช้ปูนมอร์ตาร์ (ปูนที่ผสมระหว่าง ปูนซีเมนต์ น้ำ และทราย) (รูปที่ 33) และจำนวนท่อรวมน้ำชะขยะทั้งหมดที่ต้องใช้

รูปที่ 30 การเจาะรูท่อรวมน้ำชะขยะ

รูปที่ 31 การตรวจสอบรอยแตกร้าวของท่อรวบรวมน้ำชะขยะแต่ละท่อน

(ก)

(ข)

รูปที่ 32 การวัดความยาวและเส้นผ่าศูนย์กลางของท่อ

รูปที่ 33 การซ่อมแซมรอยแตกต่าง ๆ ที่เกิดจากการเคลื่อนย้าย

2.13.4 เตรียมถังน้ำมันขนาด 200 ลิตร โดยให้มีการตัดพื้นถังออก และเจาะรูโดยรอบ โดยมีขนาดรูประมาณ 10 เซนติเมตร (รูปที่ 34) เพื่อใช้เป็นท่อปลอก (Casing) สำหรับกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซ โดยให้มีการบรรจุหินบดย่อยคละขนาดที่มีขนาดความยาวของหินบดย่อยที่สั้นที่สุดประมาณ 15 เซนติเมตรขึ้นไป (รูปที่ 35) อาจผูกถังน้ำมัน 200 ลิตรเข้าด้วยกันจำนวน 3 ถัง กรณีที่บ่อฝังกลบขยะมีการออกแบบให้มีความสูงมากกว่า 20 เมตร และบรรจุหินบดย่อย ทั้งนี้ หากไม่มีหินบดย่อย อาจใช้เศษคอนกรีตมาบรรจุในถังน้ำมันขนาด 200 ลิตรด้วยก็ได้

รูปที่ 34 การเตรียมท่อปลอกเพื่อกรูท่อระบายก๊าซโดยใช้ถังน้ำมันเก่าเจาะรู

รูปที่ 35 การเตรียมหินบดย่อยคละขนาดเพื่อบรรจุไว้ในท่อปลูก

2.13.5 การติดตั้งท่อรวบรวมน้ำชะเส้นหลัก ให้ดำเนินการดังนี้

- 1) บดอัดดินชั้นล่างให้แน่นโดยใช้เครื่องตบดิน (Handy Type Compactor) (รูปที่ 36)

รูปที่ 36 การบดอัดดินชั้นล่างให้แน่นโดยใช้เครื่องตบดิน

- 2) อัดดินชั้นล่างในแน่น โดยเฉพาะพื้นที่ที่เจาะร่องสำหรับวางท่อรวบรวมน้ำชะขยะตลอดแนว (รูปที่ 37 (ก) – (ค))

รูปที่ 37 การอัดดินชั้นล่าง เซาะร่อง เพื่อวางท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

- เหนือน้ำ
- 3) ติดตั้งท่อรวบรวมน้ำชะขยะจากทิศทางท้ายน้ำไล่ขึ้นไปยังด้านทิศทางเหนือน้ำ
  - 4) เชื่อมท่อรวบรวมน้ำชะขยะโดยใช้ข้อต่อจากบริเวณท้ายน้ำไล่ขึ้นไปยังบริเวณเหนือน้ำ
  - 5) ปรับระยะและระดับปลายท่อรวบรวมน้ำชะขยะให้มีสภาพที่น้ำชะขยะสามารถไหลได้อย่างสะดวกตามแรงโน้มถ่วงของโลก (รูปที่ 38)

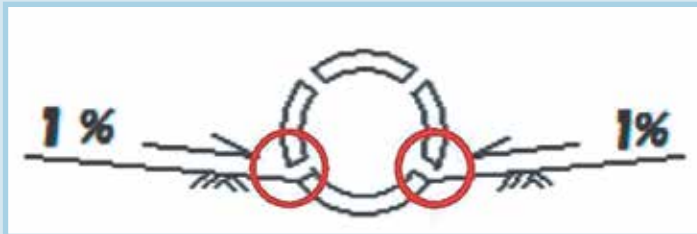
รูปที่ 38 การปรับระยะและระดับปลายท่อรวบรวมน้ำชะขยะให้มีสภาพที่น้ำชะขยะสามารถไหลได้

6) บดอัดพื้นดินให้แน่นบริเวณปลายท่อรวบรวมน้ำชะขยะ (รูปที่ 39)

รูปที่ 39 การบดอัดพื้นดินให้แน่นบริเวณปลายท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

7) ตรวจสอบว่ารูของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ จะต้องไม่จมอยู่ใต้ระดับดินที่ถูกเขาระ่องไว้ก่อนหน้า (รูปที่ 40) เพื่อให้ น้ำชะขยะที่ไหลภายในท่อไม่ถูกระบายออกตามรูเจาะ

รูปที่ 40 การตรวจสอบว่ารูของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

8) ติดตั้งท่อรวบรวมน้ำชะขยะแขนงเชื่อมต่อกับท่อรวบรวมน้ำชะขยะสายหลัก โดยให้มีความลาดชันของท่อรวบรวมน้ำชะขยะแขนงอยู่ที่ร้อยละ 1 – 2 (รูปที่ 41)

รูปที่ 41 การติดตั้งท่อแขนงเพื่อเชื่อมต่อกับท่อรวบรวมน้ำชะขยะสายหลัก

2.13.6 การกรูหินบดย่อยสำหรับป้องกันความเสียหายของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

1) หลังจากที่ยางท่อรวบรวมน้ำชะขยะแล้วเสร็จ (ท่อเมนและท่อแขนง) ให้ใช้เครื่องจักรกลตักและกรูหินบดย่อยโดยรอบท่อรวบรวมน้ำชะขยะ (รูปที่ 42)

รูปที่ 42 การนำหินบดย่อยมากรูด้านข้างและด้านบนเพื่อป้องกันความเสียหายของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

2) ให้คนงานเกลี่ยหินบดย่อยให้เป็นลักษณะสี่เหลี่ยมคางหมูโดยคลุมท่อรวบรวมน้ำชะขยะให้เป็นไปตามรูปที่ 43 (ก) และ (ข)

รูปที่ 43 การเกลี่ยหินบดย่อยให้เป็นลักษณะสี่เหลี่ยมคางหมูโดยแรงงานคน

2.13.7 จุดเชื่อมต่อระหว่างท่อเมนและท่อแขนง

1) เจาะท่อแขนงกับท่อเมน หรืออาจเชื่อมต่อโดยติดตั้งบ่อพักเพื่อเชื่อมต่อระหว่างท่อแขนงให้เข้ากับท่อเมน (รูปที่ 44 (ก) และ (ข))

(ก)

(ข)

รูปที่ 44 รูปแบบการเชื่อมต่อระหว่างท่อเมนและท่อแขนง

2) ขยายความยาวของท่อแขนงจากข้อต่อระหว่างท่อเมนและท่อแขนง จนถึงปลายจุดที่ได้ออกแบบรองรับไว้ (รูปที่ 45)

รูปที่ 45 การขยายความยาวของท่อแขนงจากข้อต่อระหว่างท่อเมนและท่อแขนง

3) ในกรณีที่ใช้บ่อพักเพื่อเชื่อมต่อ อาจดำเนินการโดยการก่ออิฐฉาบปูนได้ (รูปที่ 46)

รูปที่ 46 การก่อสร้างบ่อพักเป็นจุดเชื่อมต่อของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

4) กรณีที่ใช้วงขอบซีเมนต์เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างท่อเมนและท่อแขนง และมีการติดตั้งถังน้ำมัน 200 ลิตร เพื่อเป็นท่อกู้สำหรับระบายก๊าซ ให้ใช้ไม้ไผ่ท่อนหนาหรือท่อนไม้ที่สามารถรับน้ำหนักได้มารองกันถังน้ำมัน 200 ลิตร ทั้งนี้ เพื่อกระจายน้ำหนักของชั้นระบายก๊าซและป้องกันมิให้เกิดความเสียหายของบ่อพัก (รูปที่ 47)

รูปที่ 47 การใช้ไม้ไผ่ท่อนหนาหรือท่อนไม้เพื่อกระจายน้ำหนักของชั้นระบายก๊าซและป้องกันมิให้เกิดความเสียหายของบ่อพัก

2.13.8 การเสริมลำไม้ไผ่เพื่อทดแทนท่อรวบรวมน้ำชะขยะที่ชำรุดเสียหาย

1) ก่อนการใช้ไม้ไผ่เพื่อทดแทนท่อรวบรวมน้ำชะขยะที่ชำรุดเสียหาย ให้มีการตรวจสอบคุณภาพของไม้ไผ่ทุกท่อนว่าไม่มีการแตกหัก ความยาวสม่ำเสมอ และมีสภาพสมบูรณ์ (รูปที่ 48)

รูปที่ 48 การตรวจสอบคุณภาพของไม้ไผ่

2) เจาะข้อไม้ไผ่ทุก ๆ ข้อปล้อง โดยใช้เหล็กข้ออ้อย เพื่อให้น้ำชะขยะสามารถไหลได้อย่างสะดวก (รูปที่ 49)

รูปที่ 49 การเจาะข้อไม้ไผ่เพื่อให้น้ำชะขยะไหลได้อย่างสะดวก

3) เจาะรูโดยรอบปล้องไม้ไผ่ ขนาดรูประมาณ 1 นิ้ว ทุก ๆ ระยะ 20 – 30 เซนติเมตร (รูปที่ 50)

รูปที่ 50 การเจาะรูโดยรอบปล้องไม้ไผ่เพื่อให้น้ำชะขยะไหลเข้าและให้อากาศไหลผ่านรู

4) เชื่อมต่อท่อนไม้ไผ่กับไม้ไผ่โดยการมัดด้วยลวด ทั้งนี้ความยาวของท่อนไม้ไผ่แต่ละท่อนที่นำมามัดรวมกัน ควรมีความยาวที่ใกล้เคียงกัน โดยให้นำไปสวมในท่อซีเมนต์ที่แตกชำรุดเสียหาย และกรุด้วยหินบดย่อยต่อไป (รูปที่ 51)

รูปที่ 51 การเชื่อมต่อท่อไม้ไผ่ลงในท่อซีเมนต์ที่ชำรุดเสียหาย

2.13.9 การติดตั้งท่อระบายก๊าซ

1) ติดตั้งท่อระบายก๊าซเหนือบริเวณจุดเชื่อมต่อของข้อ 2.13.7 โดยให้มีถังน้ำมันขนาด 200 ลิตร จำนวน 3 ถัง และเจาะรูรอบถังตามข้อ 2.13.4 สำหรับเป็นท่อกรูป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซ ซึ่งอยู่ตรงกลางระหว่างถังน้ำมันขนาด 200 ลิตร ใช้ลวดผูกยึดระหว่างถังน้ำมันและท่อระบายก๊าซ (รูปที่ 52)

รูปที่ 52 การติดตั้งท่อระบายก๊าซในแนวตั้ง

2) กรูด้วยหินลงในถังน้ำมันขนาด 200 ลิตร โดยขนาดของหินบดย่อย ให้เป็นไปตามข้อ 2.13.4 (รูปที่ 53)

รูปที่ 53 กรูหินบดย่อยลงในถังน้ำมัน เพื่อช่วยป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซ

3) การติดตั้งท่อระบายก๊าซในชั้นที่ 2 (เหนือชั้นที่ 1) และการติดตั้งท่อระบายก๊าซในชั้นถัดสูงขึ้นไป ในกรณีที่ใช้ท่อพีวีซีหรือท่อเอชดีพีอี อาจใช้ข้อต่อแบบสวมอัดต่อเชื่อมระหว่างท่อพีวีซีหรือท่อเอชดีพีอี สำหรับการติดตั้งท่อระบายก๊าซในชั้นถัดสูงขึ้นไป และติดตั้งถังน้ำมันขนาด 200 ลิตรที่ตัดพื้นถึงออก เจาะรูให้มีขนาดตามข้อ 2.13.4 ยึดด้วยลวดระหว่างถังน้ำมันชั้นล่างและชั้นบนให้แน่น ก่อนที่จะกรูด้วยหินบดย่อยลงในถังน้ำมันอย่างระมัดระวัง ทั้งนี้ให้ท่อระบายก๊าซจะต้องสูงกว่าชั้นดินกลบทับขยะอย่างน้อย 50 เซนติเมตร และบริเวณพื้นที่รอบแนวท่อปลอกที่หุ้มท่อระบายก๊าซจะต้องมีการโปะขยะให้สูงขึ้นจากระดับดินกลบทับปกติอีก 20 เซนติเมตร เนื่องจากบริเวณนี้ เป็นบริเวณที่เกิดการย่อยสลายแบบใช้ออกซิเจนมากที่สุดและทำให้ขยะบริเวณรอบ ๆ ท่อปลอกจะมีการยุบตัวเร็วกว่าบริเวณอื่น ๆ (รูปที่ 54 (ก) - (ค))

(ก)

(ข)

(ค)

รูปที่ 54 การติดตั้งท่อระบายก๊าซในชั้นฝังกลบขยะที่สูงขึ้นไป

2.13.10 การติดตั้งระบบเวียนกลับน้ำชะขยะไปยังบ่อฝังกลบขยะ

1) ติดตั้งวงขอบไม้ (หรือใช้ฐานไม้พาเลทสำเร็จรูป) (ที่สามารถรับน้ำหนักหินได้) ขนาดประมาณ 5×5 เมตร จำนวน 5 แผ่น สำหรับใช้เป็นฐานสำหรับการสเปรย์เวียนน้ำชะขยะเพื่อกลับมาบำบัดในบ่อฝังกลบขยะ 1 แผ่น และผนังขอบอีก 4 แผ่น (รูปที่ 55)

รูปที่ 55 การติดตั้งติดตั้งวงขอบไม้ขนาดประมาณ 5×5 เมตร

2) ติดตั้งตาข่ายลวดเหนื่อฐานวงขอบไม้ โดยนำแผ่นตาข่ายลวดผูกและยึดกับฐานวงขอบไม้ให้แน่น (รูปที่ 56)

รูปที่ 56 การติดตั้งตาข่ายลวดเหนือฐานวงขอบไม้

3) วางฐานวงขอบไม้ที่ซึ่งตาข่ายลวดไว้บนพื้นที่ที่ใกล้กับแนวท่อรวบรวมน้ำชะขยะ เพื่อให้สามารถเวียนน้ำชะขยะมาบำบัดและระบายออกได้อย่างสะดวก (รูปที่ 57)

รูปที่ 57 ฐานวงขอบไม้แต่ละด้านที่ประกอบแล้วเสร็จ

4) ก่อสร้างวงขอบไม้ โดยให้นางขอบไม้ยึดต่อเข้าด้วยกัน พร้อมติดตั้งท่อระบาย ก๊าซโดยใช้ท่อพีวีซีหรือท่อเอชดีพีอีเจาะรู บรรจุหินบดย่อยขนาดต่ำสุด 15 เซนติเมตร (รูปที่ 58) คละหลาย ๆ ขนาด โดยใช้รถแบ็คโฮจนเต็มวงขอบไม้ ในขั้นตอนนี้ อาจต้องมีการใช้ไม้ค้ำยันเพื่อมิให้โครงสร้างเสียหาย (รูปที่ 59 (ก) และ (ข))

รูปที่ 58 ฐานกรองที่บรรจุด้วยหินบดย่อยสำหรับฉีดพ่นน้ำชะขยะมาบำบัดโดยการกรอง

รูปที่ 59 การก่อสร้างระบบเวียนน้ำชะขยะเพื่อนำมาบำบัดในบริเวณบ่อฝังกลบขยะ

5) ติดตั้งระบบท่อสูบน้ำกลับและเครื่องสูบน้ำ (รูปที่ 60) จากบ่อเก็บกักน้ำชะขยะหรือ บ่อควบคุมน้ำชะขยะด้านท้ายน้ำมายังบริเวณวงขอบไม้ที่บรรจุหินบดย่อยดังกล่าว โดยให้น้ำชะขยะกระจาย เพื่อสเปรย์โดยใช้หัวฉีดพ่น (Nozzle) ซึ่งมีหลักการทำงานเดียวกันกับระบบบำบัดน้ำเสียแบบโปรยกรอง (Trickling Filter) (รูปที่ 61)

(ก)

(ข)

รูปที่ 60 การติดตั้งระบบสูบน้ำชะขยะกลับเข้าไปบำบัดในบ่อฝักรบขยะ

รูปที่ 61 การโปรยกรองเพื่อบำบัดน้ำชะขยะในตัวกรองซึ่งใช้หินบดย่อยเป็นตัวกลาง

6) ระบบฝักรบขยะแบบกึ่งใช้อากาศหลังจากที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ จะเป็นเช่นดัง

รูปที่ 62

รูปที่ 62 ระบบฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศหลังจากที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (ตัวอย่างในมาเลเซีย)

3. การดำเนินงานฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ

3.1 ข้อควรพิจารณาสำหรับการบำรุงรักษาระบบท่อดรวมน้ำชะขยะ

ท่อดรวมน้ำชะขยะเป็นระบบที่สำคัญในการให้อากาศสามารถแพร่เข้าไปในบ่อฝังกลบขยะ ช่วยในการระบายน้ำชะขยะ และควบคุมสภาวะการย่อยสลายแบบใช้อากาศ (Aerobic) ในบ่อฝังกลบขยะ โดยท่อดรวมน้ำชะขยะจะต้องมีระบบป้องกันความเสียหายเนื่องจากน้ำหนักขยะด้านบนและเครื่องจักรกลที่กดทับระหว่างการฝังกลบขยะ และต้องพิจารณาในเรื่องประเภทของขยะที่นำเข้ามากำจัด เพื่อมิให้เกิดสภาวะการย่อยสลายแบบไม่ใช้อากาศ (Anaerobic) และสามารถให้อากาศไหลออกจากรูระบายท่อดรวมน้ำชะขยะแพร่เข้าไปในชั้นขยะได้ รวมทั้งควบคุมให้ปลายท่อดรวมน้ำชะขยะเปิดออกสู่บรรยากาศได้ตลอดเวลา ซึ่งมีข้อควรพิจารณาในการดำเนินการดังนี้

3.1.1 ให้มีการควบคุมการดำเนินงานในโครงสร้างหลัก ๆ ประกอบด้วย

- (1) ท่อดรวมน้ำชะขยะบริเวณพื้นบ่อฝังกลบขยะ
- (2) ท่อระบายก๊าซ และดึงอากาศจากภายนอกเข้าสู่ชั้นขยะ

3.1.2 ท่อดรวมน้ำชะขยะมีความสำคัญที่สุด และจะต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดการแตกชำรุดเสียหายหรือการอุดตัน ดังนั้น จะต้องมีการหมั่นสังเกตความผิดปกติของบ่อฝังกลบขยะเสมอ

3.1.3 การพิจารณาประเภทของขยะที่จะต้องนำไปฝังกลบในบริเวณที่ใกล้กับท่อรวบรวม น้ำชะขยะ คือ ขยะทั่วไปที่มีขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ โดยควรหลีกเลี่ยงการฝังกลบขยะที่มีขนาดเล็กหรือขยะ อาหาร เนื่องจากอาจมีการย่อยสลาย เกิดการสร้างเมือกและจะไปอุดตันในชั้นป้องกัน (รูปที่ 63)

รูปที่ 63 ลักษณะความเสียหายกับท่อรวบรวมน้ำชะขยะในบริเวณการฝังกลบขยะในชั้นแรก

3.1.4 ในช่วงระหว่างการดำเนินงาน ให้พิจารณา

1) ประเภทของขยะที่นำไปกำจัดในชั้นแรกซึ่งอยู่ใกล้กับท่อรวบรวมระบายน้ำชะขยะ

1.1) การฝังกลบขยะในชั้นที่ 1 อาจทำให้เกิดเศษดินหรือขยะขนาดเล็ก ไหลเข้าไปติดและอุดตันในชั้นหินบดย่อยที่ใช้ในการป้องกันความเสียหาย โดยชั้นนี้จะเป็นเหมือนชั้นวัสดุกรอง รอบท่อระบายน้ำชะขยะ ซึ่งหากมีขยะขนาดเล็ก ขยะอินทรีย์หรือขยะอาหารติดอยู่ อาจทำให้เกิดการย่อยสลาย ของขยะในชั้นวัสดุกรอง บางประเภทก่อให้เกิดเมือกไขมัน ส่งผลให้เกิดการขัดขวางการแพร่ของอากาศภายนอก เข้าไปในบ่อฝังกลบขยะ ดังนั้น ท่อรวบรวมน้ำชะขยะจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง รวมทั้งจะต้องได้รับการบำรุง รักษาตลอดอายุการใช้งานบ่อฝังกลบขยะจนถึงการปิดบ่อฝังกลบขยะอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงควรมีการบำรุง รักษาและดูแล เพื่อมิให้เกิดการอุดตันบริเวณชั้นวัสดุป้องกันความเสียหายของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ

1.2) อีกวิธีหนึ่งที่จะหลีกเลี่ยงป้องกันมิให้วัสดุไหลเข้าไปในท่อรวบรวมระบาย น้ำชะขยะคือ การฝังกลบขยะชิ้นใหญ่แบบคละกันหลาย ๆ ประเภท (Non-Uniform shape) และไม่สามารถ ละลายน้ำได้ เช่น ยางจากวัสดุก่อสร้างหรือพวกคอนกรีต

2) การฝังกลบที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อท่อรวบรวมน้ำชะขยะ ซึ่งโดยปกติ แล้วท่อรวบรวมน้ำชะขยะจะต้องได้รับการออกแบบให้มีความแข็งแรงและทนต่อน้ำหนักขยะและน้ำหนักของ เครื่องจักรกลหนักในช่วงระหว่างการดำเนินงานฝังกลบขยะ โดยในช่วงของการฝังกลบชั้นขยะที่ระดับความสูง 3 เมตรแรกเหนือระดับพื้นบ่อฝังกลบขยะ ให้พิจารณาจัดวางในการใช้งานเครื่องจักรกลเป็นพิเศษ เนื่องจาก

น้ำหนักรของเครื่องจักรกลที่เกิดจากการเคลื่อนที่ อาจทำให้เกิดการถ่วงน้ำหนักลงมายังด้านล่างและส่งผลกระทบต่อความเสียหายของท่อรวบรวมขยะโดยตรง ซึ่งหากท่อรวบรวมน้ำขยะได้รับความเสียหายแล้ว อาจส่งผลให้วัสดุป้องกันความเสียหายของท่อรวบรวมน้ำขยะเสียหายไปด้วย และทำให้ขยะไหลเข้าไปอุดตัน ขัดขวางการไหลของน้ำขยะ รวมทั้งขัดขวางการแพร่ของอากาศไปในบ่อฝังกลบขยะ ซึ่งในทางปฏิบัติควรดำเนินการ ดังนี้

2.1) การฝังกลบขยะในชั้นที่ 1

การฝังกลบขยะในชั้นที่ 1 เป็นเทคนิค (Know-how Technique) ที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับระบบฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ เนื่องจากหากดำเนินงานไม่ดีแล้ว จะก่อให้เกิดความเสี่ยงสูงที่จะทำให้ท่อรวบรวมน้ำขยะได้รับความเสียหาย ดังนั้น การฝังกลบขยะในชั้นที่ 1 จึงต้องใช้ความระมัดระวัง และจะต้องมีการควบคุมการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

2.1.1) ให้ขยะลงในบ่อฝังกลบบริเวณที่อยู่ห่างกับแนวหินบดย่อยที่ป้องกันท่อรวบรวมน้ำขยะ โดยจะต้องมีเจ้าหน้าที่คอยกำกับพนักงานฝังกลบเพื่อให้รถบรรทุกขยะสามารถขยะในตำแหน่งที่กำหนดไว้ และทำการบดอัดโดยใช้รถแทรกเตอร์ไถดันวิ่งไปมา 5 เทียว และให้มีระยะเพื่อในแนวดิ่งระหว่างความสูงของหินบดย่อยที่กลบทับท่อรวบรวมน้ำขยะและความสูงของกองขยะที่กลบทับด้วยดิน อย่างน้อย 1.5 เมตร เนื่องจากต้องมีการเผื่อการกระจายน้ำหนักที่จะกดทับและสร้างความเสียหายกับท่อรวบรวมน้ำขยะจากการใช้เครื่องจักรกล ยิ่งเครื่องจักรกลที่ใช้งานมีน้ำหนักมาก ยิ่งต้องเพิ่มระยะเพื่อในแนวดิ่งนี้มากยิ่งขึ้น

2.1.2) ให้มีการปักหมุดไม้ชั่วคราว (ทั้งนี้ ให้มีความสูงกว่าความสูงของชั้นหินบดย่อยที่ป้องกันความเสียหายของท่อรวบรวมน้ำขยะอย่างน้อย 1.5 เมตร) เพื่อให้ผู้ดำเนินงานควบคุมเครื่องจักรกลทราบถึงระดับความสูงของขยะในชั้นแรก ซึ่งจะต้องดำเนินการฝังกลบขยะไม่ให้สูงกว่าระดับนี้

2.1.3) ขยะอีกฝั่งหนึ่งของแนวท่อรวบรวมน้ำขยะโดยใช้รถแบ็คโฮเกลี่ยให้มีลักษณะสมมาตรกันกับอีกฝั่งหนึ่ง

2.1.4) ให้มีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมเครื่องจักรกลตลอดเวลา เมื่อมีการไถดันเข้าใกล้กับแนวท่อรวบรวมน้ำขยะ เพื่อป้องกันความเสียหายของแนวท่อ

2.1.5) บรรจุขยะในช่องกลาง เกลี่ยและบดอัดขยะให้เรียบเป็นระดับเดียวกัน

2.1.6) กลบทับด้วยดินให้มีระดับราบเรียบเสมอกัน

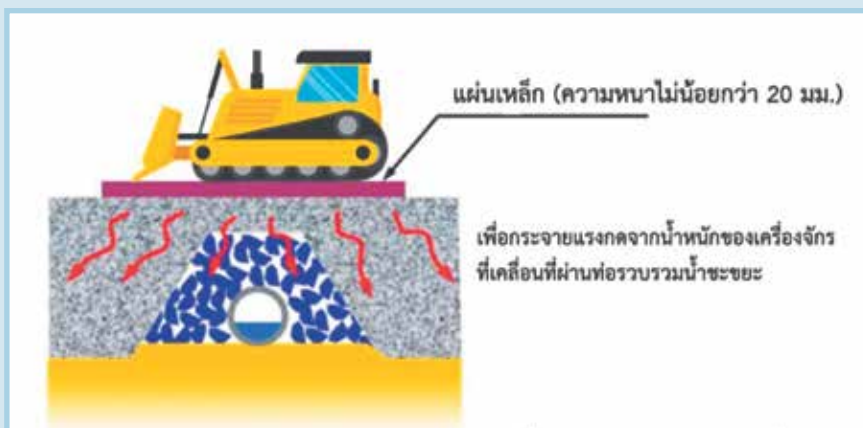
2.2) การฝังกลบขยะในชั้นที่ 2

2.2.1) ก่อนที่จะดำเนินการ ให้กำหนดความสูงของชั้นขยะในชั้นที่ 2 โดยการปักหมุดไม้ชั่วคราว ซึ่งเชือกหรือโซ่ไม้เพื่อกำหนดแนวระดับกับหมุดไม้ชั่วคราว ที่ความสูงประมาณ 3 เมตร เพื่อให้ทราบถึงความสูงของกองขยะที่จะต้องดำเนินการเท เกลี่ย ไถ ดัน ไม้ให้เกินความสูงของระดับที่ปักหมุดชั่วคราวนี้

2.2.2) ให้ดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับการดำเนินงานฝังกลบขยะในชั้นที่ 1 ก่อนที่จะกลบด้วยดินหนาประมาณ 15 เซนติเมตร ความถี่ในการกลบทับ 2 ครั้งต่อสัปดาห์

2.3) ให้มีความหนาของชั้นวัสดุป้องกันความเสียหาย ที่เป็นหินบดย่อย (Crushed Rock) อย่างน้อย 1 เมตร เนื้อที่รวบรวมระบายน้ำชะขยะ สำหรับการฝังกลบในชั้นแรก

2.4) กรณีที่ไม่สามารถเทหินบดย่อย (Crushed Rock) ให้มีความหนาน้อยกว่า 1 เมตร หรือเป็นพื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องให้เครื่องจักรกลวิ่งข้ามแนวท่อรวบรวมน้ำชะขยะบ่อย ๆ อาจวางแผ่นเหล็กชั่วคราวที่มีความหนาน้อยกว่า 20 มิลลิเมตร ที่มีระยะความยาวมากกว่าความกว้างของฐานวัสดุป้องกันความเสียหายที่เป็นหินบดย่อย (Crushed Rock) หลังจากมีการดำเนินงานตามข้อ 1.1) เพื่อช่วยกระจายน้ำหนักของเครื่องจักรกลที่กดทับและป้องกันแนวท่อ หรืออาจออกแบบโครงสร้างพิเศษเพื่อกระจายน้ำหนักมิให้กระแทกลงไปยังท่อรวบรวมน้ำชะขยะโดยตรง มิเช่นนั้นจะเกิดความเสียหายของท่อรวบรวมน้ำชะขยะ (รูปที่ 63 และรูปที่ 64)

รูปที่ 64 ตัวอย่างของวิธีการป้องกันความเสียหายของท่อรวมน้ำชะขยะในการฝังกลบขยะชั้นแรก

3) การควบคุมระดับน้ำชะขยะ ให้ดำเนินงานดังนี้

3.1) ในช่วงการดำเนินงานฝังกลบขยะต้องมั่นใจว่าปลายท่อรวมน้ำชะขยะเส้นหลัก ต้องมีช่องเปิดให้อากาศสามารถไหลเข้าได้อย่างอิสระตลอดเวลาที่ความสูง 2/3 ถึง 3/4 ของขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของท่อ

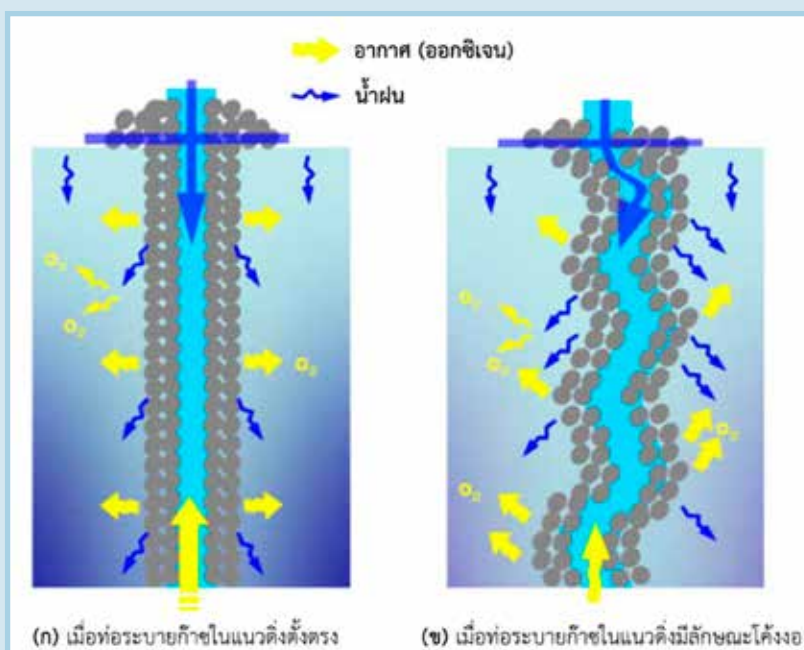
[illegible]

44 แนวทางในการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้าง และดำเนินงานสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi-Aerobic Landfill)

1.1) ในระบบฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ ท่อรวบรวมน้ำชะขยะบริเวณกันบ่อฝังกลบและท่อแนวดิ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เกิดการระบายของน้ำชะขยะและการระบายก๊าซออกซิเจน ดังนั้น การติดตั้งท่อระบายก๊าซในแนวดิ่งที่ตำแหน่งและระยะห่างที่เหมาะสม รวมทั้งการขยายความสูงของท่อระบายก๊าซให้มีระดับความสูงเหนือกว่าความสูงของชั้นขยะ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงาน (รูปที่ 3-4)

1.2) การเพิ่มประสิทธิภาพในการรวบรวมน้ำชะขยะและระบายก๊าซ จะต้องมีการต่อเชื่อมโดยใช้บ่อพัก (Manhole) ระหว่างท่อแนวดิ่งกับท่อรวบรวมระบายน้ำชะขยะ และให้มีระยะห่างระหว่างท่อระบายก๊าซแนวดิ่งในทุก ๆ ระยะ 20 เมตร และมีวัสดุป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซ และเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำชะขยะ โดยวัสดุป้องกันที่เป็นแนวหินบดย่อยจะเปรียบเสมือนเป็นชั้นกรอง และขนาดของหินบดย่อยที่เป็นวัสดุป้องกันความเสียหายจะต้องมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางอย่างน้อย 10 เซนติเมตร และไม่เกิดปฏิกิริยาหรือละลายน้ำ โดยให้มีเส้นผ่าศูนย์กลางของท่อปลอก (Casing) ที่ใช้บรรจุหินบดย่อยอย่างน้อย 1 เมตร

1.3) ในกรณีที่ท่อแนวดิ่งมีการต่อให้สูงขึ้นไปตามความสูงของชั้นขยะ ให้มีการใช้หินบดย่อยประเภทเดียวกันกับชั้นวัสดุป้องกันความเสียหายที่อยู่บริเวณด้านล่าง และให้มีขนาดเดียวกัน และถ้าไม่สามารถติดตั้งท่อแนวดิ่งให้เป็นลักษณะการตั้งตรงได้ สามารถใช้ท่อที่มีการโค้งงอได้ ซึ่งจะช่วยให้เกิดพื้นที่หน้าตัดในการระบายก๊าซได้ดียิ่งขึ้น (รูปที่ 66)

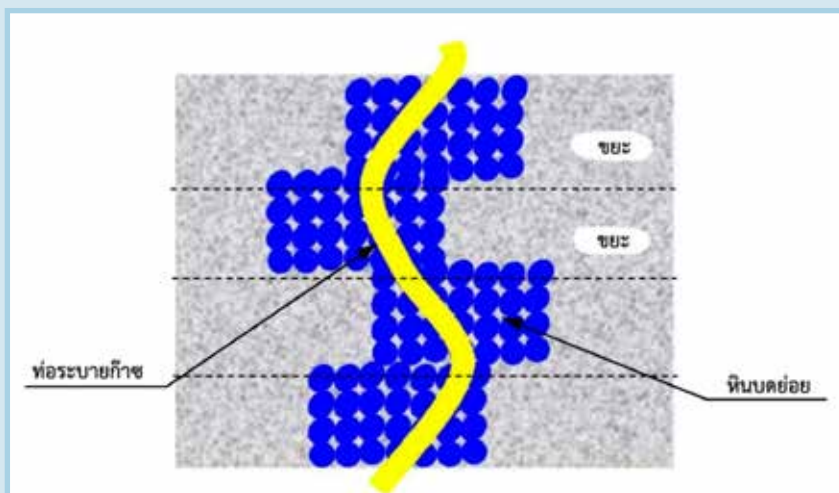

รูปที่ 66 การแพร่ผ่านของก๊าซออกซิเจนผ่านระบบท่อระบายก๊าซ

1.4) เมื่อมีการเชื่อมต่อแนวท่อระบายก๊าซให้สูงขึ้น อาจทำให้ท่อเกิดการโค้งงอ ดังนั้นการเชื่อมต่อท่อระบายก๊าซในแนวตั้ง จะขึ้นกับปัจจัยดังนี้ (รูปที่ 67)

1.4.1) ในกรณีที่ท่อระบายก๊าซเกิดการโค้งงอ ให้ติดตั้งท่อระบายก๊าซตาม ลักษณะการโค้งงอของท่อ (รูปที่ 67) และบรรจุหินบดย่อย ตามแนวของท่อปลอกในแต่ละท่อนตามชั้นความ สูงของขยะ โดยให้เป็นไปตามลักษณะการโค้งงอของท่อระบายก๊าซ

1.4.2) เมื่อวางท่อระบายก๊าซให้สูงขึ้นในแนวตั้งในชั้นต่อไป ให้ติดตั้งท่อ ระบายก๊าซที่กึ่งกลางของจุดกึ่งกลางท่อระบายก๊าซเดิมและติดตั้งในทิศทางที่แตกต่างหรือตรงกันข้ามกับ ท่อระบายก๊าซเดิม พร้อมทั้งกรุด้วยหินบดย่อยเพื่อป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซ

รูปที่ 67 ตัวอย่างการบรรจุหินบดย่อยในแนวของท่อปลอกที่โค้งตามความงอของท่อระบายก๊าซ

2) การฝังกลบขยะที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบระบายก๊าซ

เมื่อเดินระบบฝังกลบขยะ อาจเกิดการพังทลายเสียหายของท่อระบายก๊าซใน แนวตั้งจากการเคลื่อนที่ของเครื่องจักรกลอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝังกลบขยะ หรือน้ำหนักของขยะในบ่อฝังกลบขยะ ดังนั้น การดูแลรักษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากในการเดินระบบฝังกลบขยะ โดยที่

2.1) เมื่อเริ่มการฝังกลบขยะในแต่ละชั้น โดยทั่วไปมักจะติดตั้งท่อระบายก๊าซ ในแนวตั้ง และให้มีพื้นที่ฝังกลบขยะที่มีการปรับความลาดชันในลักษณะขั้นต่อขั้น โดยมีความสูงของแต่ละชั้น ประมาณ 3 เมตร ในกรณีนี้ ถ้ามีการดันขยะในด้านหนึ่งด้านในโดยใช้เครื่องจักรกลหนัก มักจะส่งผลให้เกิด ความเสียหายกับท่อระบายก๊าซในแนวตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการฝังกลบขยะในชั้นแรก เนื่องจากท่อรวบรวม ระบายน้ำชะขยะจะต่อเชื่อมกับท่อระบายก๊าซโดยตรง และอาจได้รับความเสียหายด้วยได้ง่าย ดังนั้น การใช้ เครื่องจักรกลหนักในชั้นนี้ ควรดำเนินการด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง

2.2) ถ้าบ่อฝังกลบขยะมีการฝังกลบขยะในที่สูงมากกว่าความสูงของท่อระบายก๊าซ จะทำให้เกิดสภาพไร้อากาศเนื่องจากก๊าซออกซิเจนและอากาศไม่สามารถแพร่ผ่านเข้าสู่ภายในบ่อฝังกลบขยะได้ และจะทำให้ระบบฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศได้รับความเสียหายทั้งหมด (รูปที่ 68 และ 69)

รูปที่ 68 ตัวอย่างที่ไม่ถูกต้องเนื่องจากความสูงของขยะมากกว่าความสูงของท่อระบายก๊าซ

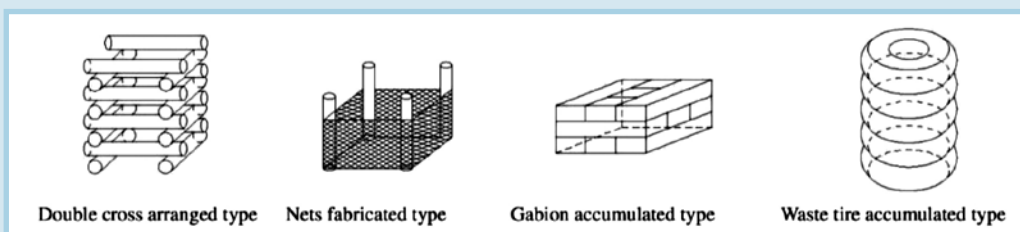
รูปที่ 69 ตัวอย่างที่ไม่ถูกต้องเนื่องจากท่อระบายก๊าซมีดินแทรกเข้าไปในท่อปอลก

3.2.3 การติดตั้งท่อปอลกที่ป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซในแนวตั้ง

1) กรณีที่มีการติดตั้งท่อปอลกก่อนการวางแนวท่อระบายก๊าซ

1.1) ในกรณีของการวาง/การติดตั้งท่อปอลก (Casing) สำหรับท่อระบายก๊าซที่ถูกยกขึ้นมาให้มีความสูงมากกว่าความสูงของบ่อฝังกลบก่อนหน้าการดำเนินงานเดินระบบฝังกลบขยะและการกลบทับด้วยดิน (รูปที่ 70) ความระมัดระวังมีความจำเป็นอย่างยิ่งในขั้นตอนนี้ในช่วงการเดินระบบฝังกลบ โดยจะต้องฝังกลบขยะในลักษณะที่ไม่ใช่การฝังกลบในฝั่งใดฝั่งหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะต้องดำเนินการในลักษณะการเกลี่ยให้เท่า ๆ กันโดยตลอดรอบพื้นที่ เพื่อป้องกันการถล่ม การทลาย การเสียหายของท่อระบายก๊าซเนื่องมาจากน้ำหนักของขยะที่กระทำต่อท่อระบายก๊าซในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

1.2) ความสูงของท่อระบายก๊าซจะต้องถูกควบคุมให้มีความสูงมากกว่ากองขยะที่ถูกฝังกลบโดยรอบอย่างน้อย 50 เซนติเมตร

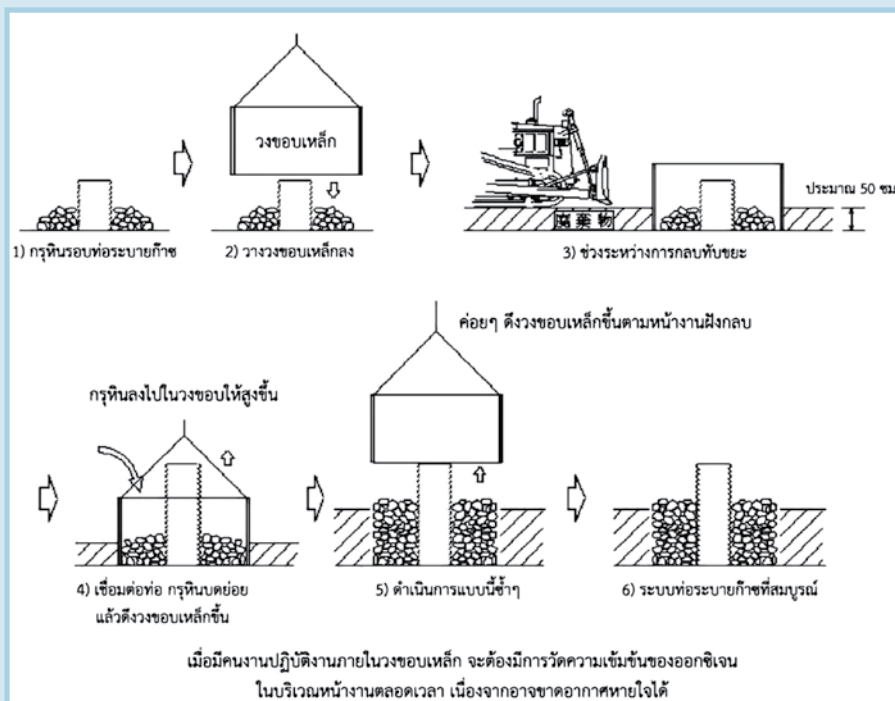
รูปที่ 70 ตัวอย่างของท่อปอลกเพื่อป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซแนวตั้ง

รูปที่ 71 ตัวอย่างของท่อปลอกเพื่อป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซแนวตั้ง

2) กรณีที่มีการติดตั้งท่อระบายก๊าซในแนวตั้งก่อนการติดตั้งท่อปลอกและวัสดุป้องกัน

วิธีนี้จะเป็นวิธีที่วางหรือติดตั้งวงขอบเหล็กหรือเหล็กตาข่ายโดยรอบท่อรวบรวมก๊าซ ซึ่งถูกกำหนดตำแหน่งไว้ก่อนหน้านี้แล้ว และหลังจากที่มีการฝังกลบขยะโดยรอบวงขอบเหล็กแล้ว ให้กรุฐานท่อระบายก๊าซภายในด้วยหินบดตลอดชั้นความสูง (รูปที่ 72) เพื่อป้องกันความเสียหายหรือการพังของท่อระบายก๊าซในระหว่างการดำเนินงาน โดยที่ให้มีการกรุหินบดย่อยบริเวณฐานท่อระบายก๊าซให้มีความสูงกว่าระดับดินกลบทับขยะประมาณ 50 เซนติเมตร (รูปที่ 73) เนื่องจากบริเวณนี้จะเป็นบริเวณที่เกิดการย่อยสลายแบบใช้ออกซิเจนมาก และอาจเกิดการยุบตัวของดินบริเวณดังกล่าวในอัตราที่เร็วกว่าบริเวณอื่น

รูปที่ 72 การก่อสร้างท่อระบายก๊าซเมื่อระดับการฝังกลบสูงขึ้น

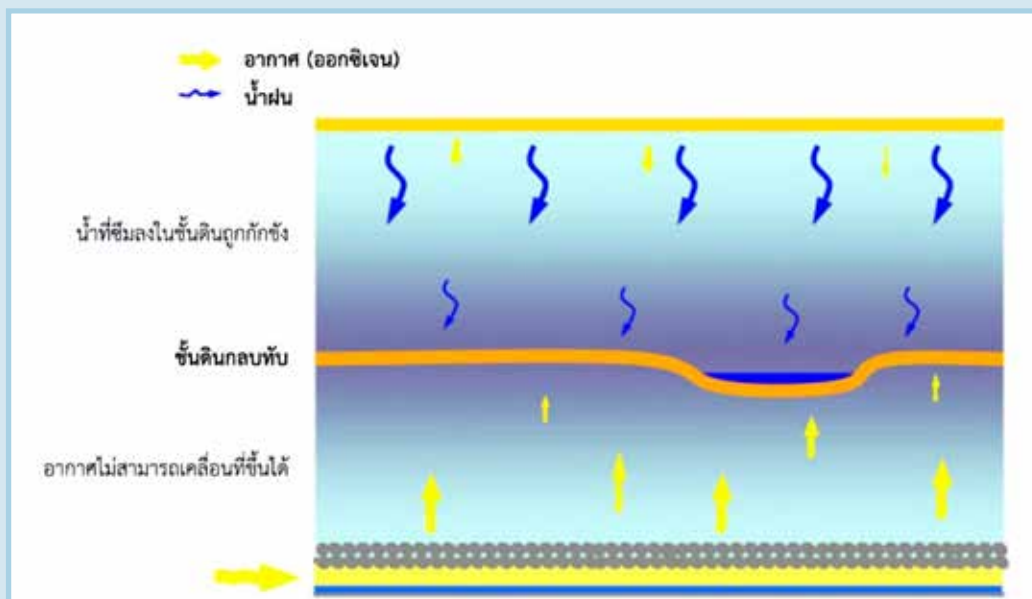
รูปที่ 73 รูปแบบการก่อสร้างระบบท่อระบายก๊าซ

3.3 ข้อควรพิจารณาเพื่อการควบคุมสภาพของพื้นที่ฝังกลบที่มีการย่อยสลายแบบใช้ออกาศ

สำหรับวิธีการฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ ชั้นฝังกลบขยะจะต้องถูกควบคุมในสภาพที่เกิดการย่อยสลายแบบใช้อากาศให้มากที่สุด ดังนั้น วิธีการควบคุมจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดความหนาของชั้นขยะที่ถูกฝังกลบในช่วงระหว่างการดำเนินงานฝังกลบขยะในแต่ละวันหรือแต่ละช่วง โดยที่ถ้าชั้นขยะที่ถูก

ฝักรวมมีความหนาแน่นมากเกินไป จำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มสภาพที่ก่อให้เกิดการย่อยสลายแบบใช้ออกซิเจนโดยการติดตั้งท่อระบายก๊าซและปลอกด้วยชั้นหินบดย่อยเพื่อเป็นชั้นป้องกันความเสียหายของท่อระบายก๊าซร่วมด้วย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 ในกรณีที่บ่อฝักรวมมีความสูงน้อยกว่า 20 เมตร ให้มีการติดตั้งวัสดุที่ช่วยในการระบายอากาศได้ดี เช่น การใช้ดินที่มีความสามารถในการระบายอากาศกลับทับชั้นขยะ โดยให้พิจารณาค่าความชื้นผ่านน้ำของดินเป็นหลัก เช่น ดินลูกรัง ดินร่วน ดินปนทราย ดินที่มีกรวดปน ส่วนดินที่มีค่าความชื้นผ่านของน้ำต่ำ เช่น ดินเหนียว ไม่ควรใช้เป็นดินกลับทับ เนื่องจากวัสดุกลับทับดังกล่าวจะป้องกันมิให้อากาศแทรกซึมเข้าไปในยังชั้นขยะ และทำให้น้ำฝนที่ไหลลงมายังชั้นขยะไม่สามารถไหลลงไปยังท่อรวบรวมน้ำชะขยะได้ ส่งผลให้เกิดการย่อยสลายแบบไม่ใช้ออกซิเจนขึ้นในบ่อฝักรวม และจะทำให้เกิดก๊าซมีเทน คุณภาพน้ำชะขยะมีค่าความสกปรกสูง (รูปที่ 74)

รูปที่ 74 ผลเสียที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกลับทับชั้นขยะด้วยดินเหนียว

3.3.2 หากมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ดินกลับทับที่มีค่าความชื้นผ่านต่ำกลับทับชั้นขยะ จะต้องมีการเกลี่ยดินกลับทับออกก่อนเพื่อฝักรวมขยะในชั้นต่อไป หรือเว้นร่องพื้นที่เพื่อให้เกิดทางระบายน้ำชะขยะและก๊าซที่เกิดขึ้นในบ่อฝักรวม (รูปที่ 75)

รูปที่ 75 ตัวอย่างการขุดระบายน้ำ (และระบายอากาศ) ในพื้นที่ฝังกลบ

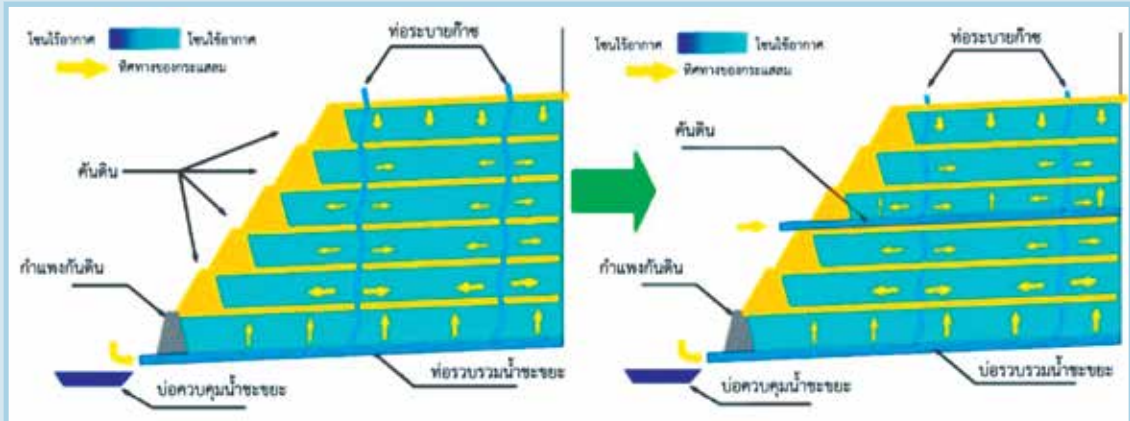
3.3.3 ในกรณีที่บ่อฝังกลบมีความสูงมากกว่า 20 เมตร ให้ติดตั้งท่อกระจายอากาศหรือชั้นหินบดย่อย ณ ความสูง ณ กึ่งกลางของบ่อฝังกลบ ซึ่งโดยปกติแล้วออกซิเจนจากภายนอกจะกระจายเข้าไปในบ่อฝังกลบได้โดย

- (1) ผ่านทางท่อรวบรวมน้ำชะขยะ
- (2) ผ่านทางท่อระบายก๊าซ
- (3) ผ่านทางชั้นดินกลบทับขยะ

ซึ่งในกรณีนี้ มักพบว่าการซึมผ่านของอากาศเข้าไปในชั้นขยะจะขึ้นกับประเภทของขยะที่ฝังกลบ ซึ่งโดยปกติแล้วมักจะอยู่ที่ระยะ 5 เมตร ดังรูปที่ 74 ถ้าความหนาของชั้นขยะมากกว่านี้ จะทำให้เกิดการย่อยสลายแบบไม่ใช้ออกซิเจนเกิดขึ้น

3.3.4 ในกรณีของพื้นที่ฝังกลบที่ตั้งอยู่ในเขตหุบเขา ความสูงของบ่อฝังกลบมักจะมีความสูงมากกว่า 20 เมตร ให้พิจารณาวิธีการควบคุมสภาพใช้อากาศในบ่อฝังกลบขยะ ดังนี้

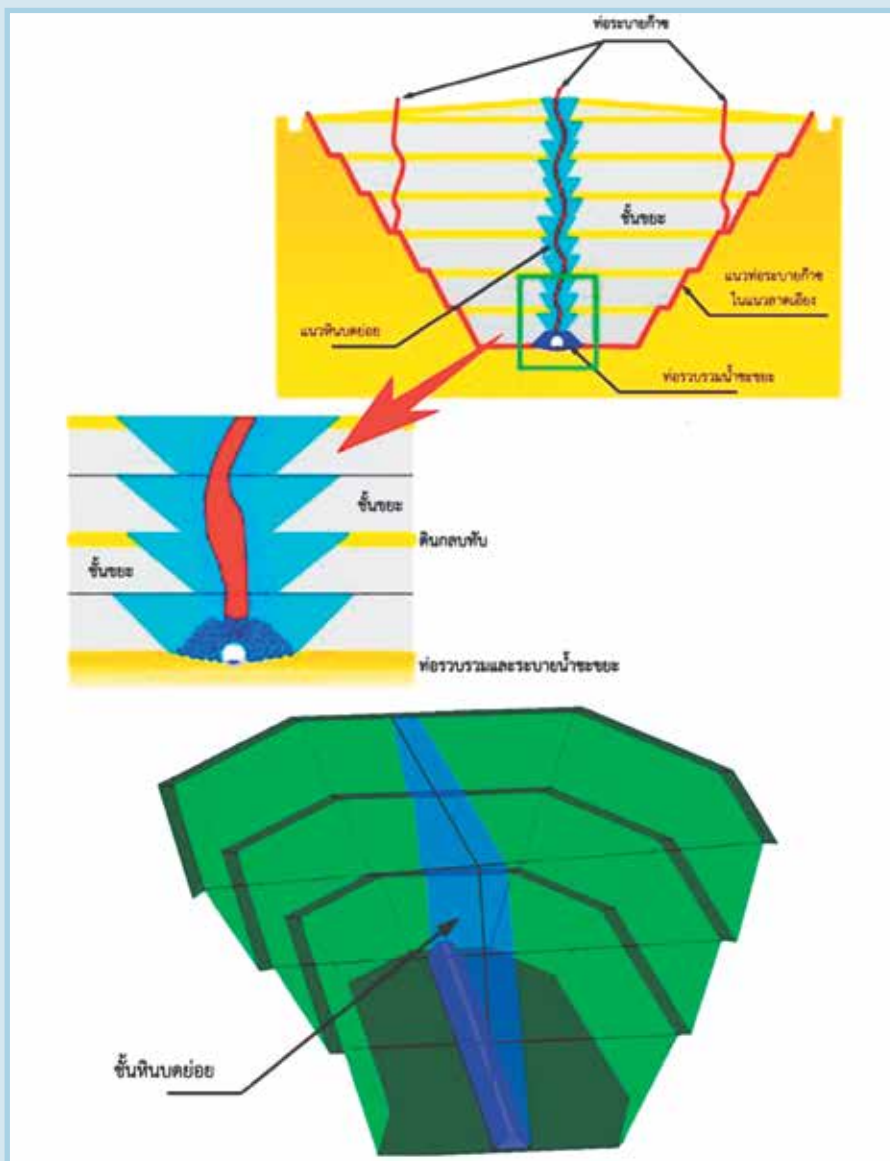
- (1) ให้ติดตั้งท่อระบายอากาศแนวนอนเพื่อให้อากาศสามารถแทรกซึมเข้าไปในชั้นขยะและระบายน้ำชะขยะในทุก ๆ ระยะความสูง 20 เมตร และให้มีระบบป้องกันความเสียหายของท่อระบายอากาศโดยการวางชั้นหินบดอัดปกคลุมรอบท่อระบายอากาศแนวนอน และเพื่อให้เกิดสภาพใช้อากาศในบ่อฝังกลบขยะร่วมด้วย (รูปที่ 76)

รูปที่ 76 แนวพื้นที่ฝังกลบแบบใช้อากาศและแบบไม่ใช้อากาศ (กึ่งใช้อากาศ) ในบ่อฝังกลบขยะ

(2) ให้มีการวางแผนหินบดย่อยตลอดตามแนวท่อระบายน้ำชะขยะจนถึงชั้นบนสุดของบ่อฝังกลบ เพื่อให้เกิดพื้นที่การย่อยสลายแบบใช้อากาศให้มากที่สุดและยังช่วยให้มีการระบายน้ำชะขยะได้อย่างรวดเร็ว

(3) กรณีที่มีข้อจำกัดในการติดตั้งท่อระบายก๊าซในแนวนอน โดยสามารถติดตั้งได้เฉพาะท่อระบายก๊าซในแนวตั้งและท่อรวบรวมน้ำชะขยะหลักบริเวณกันบ่อเท่านั้น ให้มีการกำหนดร่องระบายน้ำตลอดชั้นความสูงตามแนวของท่อระบายก๊าซในแนวตั้งเหนือท่อรวบรวมน้ำชะขยะด้านล่างสุดจนถึงชั้นบนสุดของบ่อฝังกลบ โดยปลูกหินตลอดแนวความสูงของท่อระบายก๊าซในแนวตั้งที่ต่อเนื่องกับท่อรวบรวมน้ำชะขยะ (รูปที่ 77) โดยให้มีการดำเนินงานก่อสร้าง ดังนี้

รูปที่ 77 ระบบท่อระบายก๊าซแนวตั้งและชั้นหินบดย่อยกรุท่อระบายก๊าซแนวตั้ง

(3.1) กั้นแนวฝังกลบขยะออก ให้เป็นพื้นที่ระบายอากาศและระบายน้ำชะขยะ โดยการห้ามน้ำชะขยะเข้ามาฝังกลบและให้เหลือความกว้างระหว่างแนวขยะกับท่อระบายก๊าซหลักในแนวตั้งอย่างน้อย 1 เมตร

(3.2) ปิดกั้นพื้นที่ที่กั้นแนวฝังกลบขยะออกด้วยหินบดย่อย

(3.3) ดำเนินการแบบเดียวกันนี้ตามข้อ (3.1) และ (3.2) จนถึงความสูงชั้นสุดท้ายของบ่อฝังกลบ

3.4 ข้อควรพิจารณาสำหรับการเวียนกลับของน้ำชะขยะ

หลักการของการสูบน้ำเพื่อเวียนน้ำชะขยะกลับเข้าไปในบ่อฝังกลบขยะมีวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น (1) ใช้ประโยชน์ในการกักน้ำชะขยะ (2) ให้เกิดการคายระเหยของน้ำชะขยะให้มากที่สุด และ (3) บำบัดความสกปรกของน้ำชะขยะโดยใช้จุลินทรีย์แบบใช้อากาศที่มีอยู่ในบ่อฝังกลบขยะให้มากที่สุด ดังนั้นชั้นฝังกลบสุดท้ายของบ่อฝังกลบนี้ไม่ควรอัดขยะให้มีความแน่นจนเกินไป ควรเป็นการกลบทับแค่หยาบ ๆ หลวม ๆ เพื่อรักษาสภาพการย่อยสลายแบบใช้อากาศในบ่อฝังกลบ ทั้งนี้ พื้นที่ฝังกลบที่มีการเวียนน้ำชะขยะสามารถก่อสร้างให้มีความสูงมากกว่าพื้นที่โดยรอบเพื่อป้องกันน้ำฝนมิให้ไหลเข้ามาขังอยู่ในพื้นที่ฝังกลบได้

3.4.1 ให้มีการออกแบบบ่อควบคุม (Control Pond) หรือบ่อสูบน้ำ (Pump Sump) โดยน้ำชะขยะที่ถูกรวบรวมได้จะถูกสูบน้ำย้อนกลับมาบ่อฝังกลบขยะ เพื่อบำบัดให้น้ำชะขยะมีคุณภาพที่ดีขึ้น (รูปที่ 78)

รูปภาพ เปรียบเทียบสีของน้ำชะขยะ

3 ต.ค 2548

5 พ.ย 2548

รูปที่ 78 การเปรียบเทียบน้ำชะขยะหลังจากเดินระบบและเวียนน้ำชะขยะผ่านไป 1 เดือน

3.4.2 การเวียนน้ำชะขยะกลับเข้าไปในบ่อฝังกลบขยะยังช่วยให้การออกแบบบ่อบำบัดน้ำชะขยะมีขนาดเล็กลง เนื่องจากจะช่วยลดภาระของความสกปรกในรูปของบีโอดีจากการบำบัดน้ำชะขยะในบ่อ

3.4.3 การเวียนน้ำชะขยะ ให้พิจารณาถึงปัจจัยเรื่องของที่ตั้ง ความสูงของบ่อฝังกลบ การวางแผนท่อหมุนเวียนน้ำกลับ และระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ (รูปที่ 79 และ รูปที่ 80)

รูปที่ 79 รูปแบบการก่อสร้างบ่อสูบน้ำชะขยะเวียนกลับไปยังบ่อฝังกลบขยะ

รูปที่ 80 ตัวอย่างของบ่อสูบน้ำชะขยะกลับไปบำบัดยังบ่อฝังกลบแห่งหนึ่งในเกาะชามัว

4. การติดตามตรวจสอบสิ่งแวดล้อม

4.1 ความเข้าใจถึงสภาวะการย่อยสลายแบบใช้อากาศและการย่อยสลายแบบไม่ใช้อากาศ

การติดตามตรวจสอบสิ่งแวดล้อม ให้ดูสภาวะการย่อยสลายแบบใช้อากาศโดยดูจากพารามิเตอร์ต่าง ๆ เช่น ก๊าซมีเทน ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ในก๊าซ และสภาพความเป็นกรด-ด่าง (pH) ความสกปรกในรูปของบีโอดี แอมโมเนียม ไนเตรท เหล็ก และแมงกานีส ในน้ำชะขยะซึ่งพารามิเตอร์เหล่านี้ สะท้อนถึงสภาวะการย่อยสลายแบบใช้อากาศและการย่อยสลายแบบไม่ใช้อากาศ ดังนี้

4.1.1 สภาพความเป็นกรด-ด่าง (pH)

4.1.2 ความสกปรกในรูปของบีโอดี

4.1.3 ตัวอย่างการบ่งชี้สภาวะของบ่อฝังกลบจากพารามิเตอร์ที่วิเคราะห์ได้

(1) ความเข้มข้นของแอมโมเนียและไนเตรท

(2) ความเข้มข้นของเหล็กและแมงกานีสในรูปที่ละลายน้ำ

4.1.4 ความเข้มข้นของก๊าซมีเทนและคาร์บอนไดออกไซด์จากบ่อฝังกลบ

4.1.5 ความเข้มข้นของก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์จากบ่อฝังกลบ

4.2 ข้อพิจารณาถึงสภาวะเสถียรภาพของการฝังกลบขั้นสุดท้าย

สภาวะเสถียรภาพของการฝังกลบ หมายถึง สภาพของบ่อฝังกลบขยะที่ถูกย่อยสลายแล้วทั้งหมดและเกิดการทรุดตัวลงจนถึงที่สุด ไม่เกิดความร้อนที่เกิดจากปฏิกิริยาการย่อยสลายของจุลินทรีย์โดยน้ำชะขยะที่เกิดขึ้นในสภาวะนี้จะไม่ก่อให้เกิดมลพิษที่เกิดจากการย่อยสลายของขยะในบ่อฝังกลบ รวมทั้งไม่เกิดก๊าซพิษและโลหะหนักที่ถูกชะออกมาจากบ่อฝังกลบขยะ

ในการวัดสภาวะเสถียรภาพของการฝังกลบ จะวัดจากสารอินทรีย์ในขยะที่ถูกย่อยสลายโดยตรงซึ่งประเมินในเบื้องต้นได้จากพารามิเตอร์ดังนี้

4.2.1 การวิเคราะห์อุณหภูมิของน้ำชะขยะ

อุณหภูมิของน้ำชะขยะ เป็นพารามิเตอร์ในการตรวจวัดที่ง่ายและประหยัดที่สุด โดยจะต้องวัด ณ ท่อรวบรวมน้ำชะขยะ โดยอุณหภูมิของน้ำชะขยะจะสะท้อนถึงปฏิกิริยาการย่อยสลายของสารอินทรีย์ในขยะโดยจุลินทรีย์ในบ่อฝังกลบ เมื่อมีการย่อยสลายของสารอินทรีย์ในบ่อฝังกลบจะก่อให้เกิดอุณหภูมิที่สูงกว่าอุณหภูมิภายนอก โดยทั่วไปอุณหภูมิของน้ำชะขยะเมื่อเกิดปฏิกิริยาการย่อยสลายสารอินทรีย์ในขยะภายในบ่อฝังกลบมักจะอยู่ในช่วง 30 – 40 องศาเซลเซียส แต่เมื่อเวลาผ่านไป 15 ปี อุณหภูมิอาจลดลงจนเท่ากับอุณหภูมิภายนอกของบ่อฝังกลบ

4.2.2 อัตราส่วนระหว่างความสกปรกในรูปของบีโอดีต่อความสกปรกในรูปของซีโอดี

ความสกปรกของน้ำชะขยะในรูปของบีโอดี คือ อัตราการใช้ออกซิเจนของจุลินทรีย์ที่ย่อยสลายสารอินทรีย์ที่มีอยู่ในน้ำชะขยะ ส่วนความสกปรกของน้ำชะขยะในรูปของซีโอดี จะเป็นอัตราการใช้ ออกซิเจนจากการย่อยสลายสารอินทรีย์โดยใช้สารโปแตสเซียมไดโครเมต ในช่วงแรกของการฝังกลบขยะโดยทั่วไปมักเกิดการย่อยสลายของความสกปรกในรูปของบีโอดีมากกว่าความสกปรกในรูปของซีโอดี ทำให้อัตราส่วนของบีโอดีต่อซีโอดีมีค่าค่อนข้างต่ำ แต่เมื่อเวลาผ่านไปเมื่อสารอินทรีย์ในขยะส่วนใหญ่ถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ไปแล้ว จะทำให้อัตราส่วนของบีโอดีต่อซีโอดี มีค่าสูงมากขึ้น อย่างไรก็ตามอัตราส่วนระหว่างความสกปรกในรูปของบีโอดีต่อความสกปรกในรูปของซีโอดีนี้ จะขึ้นกับประเภทของขยะที่ถูกฝังกลบด้วย เนื่องจากหากเป็นขยะบางประเภทที่จุลินทรีย์ไม่สามารถย่อยสลายได้ จะทำให้ความสกปรกในรูปของบีโอดีเกิดการคลาดเคลื่อน

4.2.3 ปริมาณก๊าซต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

การวัดปริมาณก๊าซมีเทนและก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ อาจวัดโดยการติดตั้ง Flux Chamber บนบ่อฝังกลบ หรือประเมินจากลักษณะและจำนวนของพืชที่เติบโตบนชั้นดินกลบทับ

บรรณานุกรม

1. ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่การออกแบบก่อสร้าง และการจัดการสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ประกาศ ณ วันที่ 29 มิถุนายน 2560
2. กรมควบคุมมลพิษ. “เกณฑ์ มาตรฐาน และแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน” กรุงเทพฯ; 2551 ดาวน์โหลดจาก
3. Matsufuji Kouji. JICA Training Text “Caution for Application of “Fukuoka Method” (Semi-Aerobic Landfill Technology).”; 2007. [80 pages]. Available from: <https://www.sprep.org/att/IRC/eCOPIES/global/159.pdf> Accessed 6 September 2019.
4. The Secretariat of the Pacific Regional Environment Programme (SPREP). “A Practical Guide to Landfill Management in Pacific Island Countries and Territories : Volume 1 – Inland-Based Waste Disposal.”; 2010. [77 pages] Available from: <https://www.sprep.org/att/publication/Landfill-Guidelines.pdf> Accessed 10 January 2020.
5. Japan International Cooperation Agency, Ministry of Housing and Local Government, Malaysia. “The Study on The Safe Closure and Rehabilitation of Landfill Sites in Malaysia : Final Report Volume 3, Guideline for Safe Closure and Rehabilitation of MSW Landfill Sites.”; 2004. [126 pages] Available from: https://jpspn.kpkt.gov.my/resources/index/user_1/Sumber_Rujukan/kajian/GUIDELINE_FOR_SAFE_CLOSURE_AND_REHABILITATION_OF_MSW_LANDFILL_SITES.pdf Accessed 6 December 2019.

ภาคผนวก

ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณา
ความเหมาะสมของพื้นที่ การออกแบบก่อสร้าง และการจัดการ
สถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกต้องหลักสุขาภิบาล

ประกาศกรมควบคุมมลพิษ
เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ การออกแบบก่อสร้าง
และการจัดการสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ การออกแบบก่อสร้าง และการจัดการสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอย นำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ การออกแบบก่อสร้าง และการจัดการสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล สำหรับการจัดการมูลฝอย ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมต่อไป

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งกำหนดให้กรมควบคุมมลพิษมีอำนาจหน้าที่ พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสมสำหรับระบบต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการกากของเสีย สารอันตราย คุณภาพน้ำ อากาศ ระดับเสียง และความสั่นสะเทือน อธิบดีกรมควบคุมมลพิษจึงอาศัยอำนาจตาม มาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ออก ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ การออกแบบก่อสร้าง และการจัดการ สถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลไว้ ดังรายละเอียดในภาคผนวกท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

(นายจตุพร บุรุษพัฒน์)
อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

ภาคผนวก

ท้าย

ประกาศกรมควบคุมมลพิษ

เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ การออกแบบก่อสร้าง และการจัดการสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

๑. ให้ยกเลิกประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ตั้งสถานที่ฝังกลบ
กากของเสีย ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

๒. ในประกาศนี้

“มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะ
ที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นสิ่งใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ จากชุมชน

“สถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล” หมายความว่า บ่อ หลุม หรือพื้นที่อื่น ๆ
ที่ได้รับการคัดเลือก และมีการศึกษาความเหมาะสม การออกแบบให้มีมีการปนเปื้อนของมลพิษจากมูลฝอย
ออกสู่สภาพแวดล้อม การก่อสร้างตามที่ออกแบบ และมีการดำเนินงานตามหลักการทางวิศวกรรม โดยการใช้
เครื่องจักรกลบอัดมูลฝอยให้แน่น ใช้ดินหรือวัสดุอื่น ๆ ที่เหมาะสมกลบทับเป็นชั้น ๆ มีมาตรการป้องกันกลิ่น
แมลงรบกวน การแพร่กระจายของเชื้อโรคและมาตรการติดตามตรวจสอบมลพิษสู่สภาพแวดล้อมโดยรอบ

“โบราณสถาน” หมายความว่า โบราณสถานตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ
ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

“เขตอนุรักษ์” หมายความว่า เขตอนุรักษ์ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติที่กำหนดให้เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์
ป่าชุมชน และพื้นที่เขตอนุรักษ์ป่าชายเลน รวมถึงพื้นที่ที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน
หรือเขตอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบเพื่อการประปา

“พื้นที่ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ตามธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งที่รวมของน้ำก่อนที่จะไหลลงสู่
แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง บึง ทางน้ำ แหล่งน้ำใต้ดิน ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขตหรือแหล่งรองรับน้ำตาม
ธรรมชาติอื่น ๆ

“พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑” หมายความว่า พื้นที่ภายในเขตลุ่มน้ำซึ่งคณะกรรมการประกาศกำหนด
ให้เป็นเขตสงวนรักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารโดยเฉพาะ เนื่องจากมีลักษณะและคุณสมบัติที่อาจมีผลกระทบ
ทางสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินได้ง่ายและรุนแรง

“พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๒” หมายความว่า พื้นที่ภายในเขตลุ่มน้ำซึ่งคณะรัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำลำดับรองลงมา โดยสามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อกิจการที่สำคัญได้ เช่น การทำเหมืองแร่ เป็นต้น โดยให้หลีกเลี่ยงการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมทางด้านเกษตรกรรมอย่างเด็ดขาด

“พื้นที่ชุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ลุ่มชื้นแฉะ พื้นที่ฉ่ำน้ำมีน้ำท่วมขัง พื้นที่พรุ พื้นที่แหล่งน้ำทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือท่วมอยู่ถาวร และชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่ง และน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึงพื้นที่ชายฝั่งทะเล และพื้นที่ของทะเลในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุดมีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน ๖ เมตร

“แหล่งน้ำสาธารณะ” หมายความว่า

(๑) แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง บึง ทางน้ำ แหล่งน้ำใต้ดิน ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต และแหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ

(๒) แหล่งน้ำของรัฐที่ให้ประชาชนใช้หรือสงวนไว้ให้ประชาชนใช้หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน

(๓) แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

“แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ” หมายความว่า แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้น และการใช้สอยเป็นไปเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืออยู่ในการปกครองดูแล และควบคุมโดยตรงของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“น้ำชะมูลฝอย” หมายความว่า ของเหลวที่ไหลชะล้างผ่านหรือออกมาจากมูลฝอย ซึ่งอาจประกอบด้วยสารละลายและสารแขวนลอยผสมอยู่

“ระบบบำบัดน้ำเสีย” หมายความว่า กระบวนการบำบัดน้ำเสีย และให้หมายความรวมถึงท่อ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ และวัสดุที่จำเป็นต้องใช้ในการบำบัดน้ำเสียของระบบบำบัดน้ำเสียด้วย

๓. พื้นที่สำหรับใช้เป็นสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ให้พิจารณาความเหมาะสมเบื้องต้น ดังนี้

๓.๑ ไม่ควรใช้พื้นที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนด

(๒) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ และชั้นที่ ๒ ตามมติคณะรัฐมนตรี

(๓) พื้นที่ห้ามก่อสร้างโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

(๔) พื้นที่ห้ามก่อสร้างอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

- (๕) พื้นที่ห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง
- (๖) พื้นที่ซึ่งมีลักษณะกีดขวางการไหลของทางน้ำ และพื้นที่ที่มีโอกาสถูกน้ำกัดเซาะ
- (๗) พื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่มและน้ำป่าไหลหลากตามที่กรมทรัพยากรธรณี ประกาศกำหนด
- (๘) พื้นที่ราบน้ำท่วมถึง โดยพิจารณาจากการเกิดซ้ำในช่วงระยะเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมา เว้นแต่จะมีระบบหรือมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการพัดพาผลพยายออกภายนอกบริเวณ
- (๙) แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี
- (๑๐) เขตอนุรักษ์

๓.๒ ควรอยู่ห่างจากสถานที่หรือพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

- (๑) อยู่ห่างจากแนวเขตขอบลานบินในบริเวณสนามบินไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ เมตร
- (๒) อยู่ห่างไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ เมตร จาก
  - (ก) แนวเขตที่ดินของโบราณสถาน
  - (ข) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ และชั้นที่ ๒ ตามมติคณะรัฐมนตรี
  - (ค) เขตอนุรักษ์
  - (ง) แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี
  - (จ) เขตชุมชนหรืออยู่ในระยะที่ชุมชนให้ความยินยอม
- (๓) อยู่ห่างจากบ่อน้ำดื่มของประชาชน หรือโรงผลิตน้ำประปา ไม่น้อยกว่า ๗๐๐ เมตร
- (๔) อยู่ห่างจากแหล่งน้ำสาธารณะ แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือแหล่งน้ำธรรมชาติ ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เมตร

๓.๓ พื้นที่ตั้งสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ควรมีลักษณะดังนี้

- (๑) สภาพทางธรณีวิทยาของพื้นที่ที่จะมีความเหมาะสมในการก่อสร้างและดำเนินการ ควรมีลักษณะ ดังต่อไปนี้
  - (ก) อยู่ห่างจากรอยแตก รอยเลื่อนขนาดใหญ่ตามที่กรมทรัพยากรธรณี ประกาศกำหนด รวมถึงโพรงหิน และพื้นที่ที่มีสภาพไม่มั่นคงไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เมตร ในกรณีที่มีระยะห่างน้อยกว่าที่กำหนดไว้จะต้องมีมาตรการป้องกัน แก่ไข
  - (ข) ชั้นดินหรือชั้นหินตามธรรมชาติ มีอัตราการซึมผ่านของน้ำต่ำถึงต่ำมาก โดยควรมีอัตราการซึมผ่านของน้ำได้เทียบเท่ากับหรือต่ำกว่า 1×10^{-5} เซนติเมตรต่อวินาที ตลอดช่วงความหนาที่ ๓ เมตร และมีขนาดกว้างกว่าพื้นที่ของสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลไม่น้อยกว่า ๕๐ เมตร ในกรณีที่สภาพชั้นดินหรือชั้นหินตามธรรมชาติมีอัตราการซึมผ่านของน้ำสูงกว่าค่าที่กำหนด จะต้องมีมาตรการป้องกัน แก่ไข

(ค) ชั้นดินหรือชั้นหินตามธรรมชาติควรมีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอที่จะสามารถรองรับปริมาณมูลฝอยได้ตามหลักวิศวกรรม

(๒) พื้นที่ควรมีระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึก แต่หากพื้นที่มีระดับน้ำใต้ดินอยู่สูงจะต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนของน้ำใต้ดิน

(๓) ควรเป็นที่ดินต่อเนื่องผืนเดียวและมีขนาดเพียงพอ สามารถใช้ฝังกลบได้ไม่น้อยกว่า ๑๕-๒๐ ปี ในกรณีที่ที่ดินมีขนาดไม่เพียงพอ ให้มีการออกแบบและการดำเนินงานที่เหมาะสมรองรับเพื่อสามารถยืดอายุการใช้งานได้ไม่น้อยกว่า ๒ เท่าของระยะเวลาเพื่อฝังกลบมูลฝอยในพื้นที่นั้น

๔. การออกแบบและการก่อสร้างสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ให้ใช้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๔.๑ ก่อนการก่อสร้างสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ควรเตรียมข้อมูลดังต่อไปนี้

(๑) แผนที่หรือภาพถ่ายทางอากาศแสดงที่ตั้ง อาณาเขต และการใช้ที่ดินโดยรอบ ในรัศมี ๑,๐๐๐ เมตร ของสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

(๒) แผนผังแสดงกระบวนการปฏิบัติงานของสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

(๓) ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ชนิดหรือประเภทมูลฝอย และปริมาณมูลฝอยที่จะกำจัด รวมทั้งการคาดการณ์ปริมาณมูลฝอยในอนาคต

(๔) ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร เช่น จำนวนบุคลากร จำนวนวันและชั่วโมงปฏิบัติงาน รวมถึงมาตรการความปลอดภัยในระหว่างการทำงาน

(๕) ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องจักรกลหนักที่ใช้ งาน อายุการใช้งานของสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล แหล่งและประเภทของวัสดุกลบทับมูลฝอย

(๖) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางอุทกธรณีวิทยาของสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล โดยให้สำรวจทิศทาง และความเร็วของการไหลของน้ำใต้ดิน ระดับน้ำสูงสุดของน้ำใต้ดิน คุณภาพของน้ำใต้ดินและน้ำผิวดินก่อนเริ่มโครงการ รวมทั้งลักษณะภูมิประเทศ ชั้นหินอุ้มน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะภายในรัศมี ๑,๐๐๐ เมตร รอบพื้นที่โครงการ

(๗) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางธรณีวิทยาเทคนิคในบริเวณ โดยให้สำรวจและอธิบายสภาพชั้นดิน น้ำใต้ดิน อัตราการซึมผ่านของน้ำของชั้นดิน สภาพความเสี่ยงต่อการเกิดแผ่นดินไหว รอยเลื่อน แผ่นดินถล่ม และหลุมยุบ รวมทั้งวิเคราะห์ฐานรากที่รองรับภาระและแรงกด และสภาพการทรุดตัวภายหลังการฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

๔.๒ การออกแบบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) การออกแบบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ให้เป็นไปตามประมวลหลักปฏิบัติวิชาชีพของสภาวิศวกรหรือข้อกำหนดของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง หากไม่มี ให้ปฏิบัติตามหรือประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ยอมรับในระดับนานาชาติ โดยจะต้องมีการพิสูจน์ว่าข้อกำหนดดังกล่าวมีความเหมาะสมกับสภาพของประเทศไทยและสภาพพื้นที่ ทั้งนี้ ให้ระบุและแนบมาตรฐานที่ใช้อ้างอิงมาประกอบด้วย

(๒) มาตรฐานการก่อสร้าง (เช่น งานโครงสร้าง งานถนน งานไฟฟ้า งานประปา งานเครื่องกล ฯลฯ) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ มาตรฐาน หรือข้อกำหนดของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือมาตรฐานอื่นที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ ให้ระบุและแนบมาตรฐานที่ใช้อ้างอิงมาประกอบด้วย

(๓) ระดับกันบ่อฝังกลบให้อยู่สูงกว่าระดับน้ำใต้ดินสูงสุดไม่น้อยกว่า ๑ เมตร ยกเว้นในกรณีที่มีการออกแบบพิเศษ เพื่อควบคุมป้องกันแรงดันขึ้น (Uplift Pressure) ของน้ำใต้ดินที่มีต่อชั้นมูลฝอยในสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

(๔) การควบคุมปัญหากลิ่นรบกวน ระบบระบายก๊าซชีวภาพ และมาตรการจัดการเศษมูลฝอยปลิวออกสู่นอกพื้นที่ ให้มีการจัดการให้เหมาะสม

(๕) องค์ประกอบต่าง ๆ ของสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลให้ออกแบบตามความจำเป็นของการใช้งานและความเหมาะสมของขนาดพื้นที่ที่มีอยู่ เช่น ระบบถนนภายในและระบบการจราจร อาคารสำนักงาน โรงซ่อมบำรุง พื้นที่จอดรถ พื้นที่ล้างรถบรรทุก ประตูเข้า – ออก รั้ว ภูมิสถาปัตยกรรมของสถานที่ ระบบประปา ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร เป็นต้น และกำหนดให้มีห้องเวรยามที่จัดไว้เฉพาะในอาคารสำนักงานอย่างเหมาะสม

(๖) การออกแบบระบบป้องกันการปนเปื้อนของมลพิษ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(ก) ใช้วัสดุกันซึมที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ทนต่อการกัดกร่อนที่จะต้องสัมผัสกับน้ำชะมูลฝอย ความเสียหายจากการสัมผัสกับมูลฝอย และแรงดันของน้ำ

(ข) ติดตั้งวัสดุกันซึมบนพื้นหรือสภาพทางธรณีวิทยาที่สามารถรองรับแรงกดจากน้ำหนักของมูลฝอย และต้องติดตั้งให้ครอบคลุมดินโดยรอบทั้งหมดที่จะต้องสัมผัสกับมูลฝอย หรือน้ำชะมูลฝอย โดยอาจใช้ดินเหนียวอัด วัสดุสังเคราะห์ประเภทแผ่นโพลีเอทิลีนชนิดความหนาแน่นสูง (High Density Polyethylene, HDPE) หรือใช้ดินเหนียวร่วมกับวัสดุสังเคราะห์โดยทั่วไป การปูวัสดุกันซึมที่ผนังและกันบ่อฝังกลบแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

(๑.๑) การใช้ดินที่มีอัตราการไหลซึมต่ำ (Low Permeable Soil Liner) ประกอบด้วยชั้นดินเหนียวอัดหนา ๖๐ เซนติเมตร และมีค่าอัตราการซึมผ่านของน้ำไม่เกิน 1×10^{-9} เซนติเมตรต่อวินาที และมีชั้นรวบรวมและสูบน้ำชะมูลฝอยอยู่ด้านบน โดยแรงดันของน้ำชะมูลฝอย (Hydraulic

Head) ต้องไม่เกิน ๓๐ เซนติเมตร และมีชั้นดินปกคลุมเหนือชั้นรวบรวมน้ำและสูบน้ำชะมูลฝอย ความหนาอย่างน้อย ๓๐ เซนติเมตร ก่อนที่จะมีการฝังมูลฝอยลงไป (รูปที่ ๑)

(๑.๒) การใช้แผ่นวัสดุสังเคราะห์ชั้นเดียวกับดินที่มีอัตราการไหลซึมต่ำ 1×10^{-5} เซนติเมตรต่อวินาที (Single Geosynthetic Liner with 1×10^{-5} cm/s Low Permeable Soil) ประกอบด้วยชั้นแผ่นวัสดุสังเคราะห์ประเภท HDPE ความหนา ๑.๕ มิลลิเมตรขึ้นไป ด้านบนของแผ่นวัสดุสังเคราะห์มีชั้นรวบรวมน้ำและสูบน้ำชะมูลฝอย และแรงดันน้ำชะมูลฝอยเหนือวัสดุกันซึมไม่เกิน ๓๐ เซนติเมตร ส่วนชั้นล่างของวัสดุสังเคราะห์เป็นดินบดอัดหนา ๖๐ เซนติเมตร มีค่าอัตราการซึมผ่านของน้ำที่อิ่มตัว ไม่เกิน 1×10^{-5} เซนติเมตรต่อวินาที (รูปที่ ๒)

(๑.๓) การใช้วัสดุกันซึมผสม (Composite Liner) มีลักษณะเช่นเดียวกับวัสดุกันซึมประเภทแผ่นวัสดุสังเคราะห์ชั้นเดียว เว้นแต่ค่าอัตราการซึมผ่านของน้ำของดินที่อยู่ชั้นล่างแผ่นวัสดุสังเคราะห์ ไม่เกิน 1×10^{-7} เซนติเมตรต่อวินาที (รูปที่ ๓ และ ๔)

(๑.๔) การใช้วัสดุกันซึมสองชั้น (Double Liner) ประกอบด้วยแผ่นวัสดุสังเคราะห์ HDPE ๒ ชั้น ความหนา ๑.๕ มิลลิเมตรขึ้นไป ด้านบนของแผ่นวัสดุสังเคราะห์ชั้นบนเป็นชั้นรวบรวมน้ำชะมูลฝอย และแรงดันน้ำชะมูลฝอยเหนือแผ่นวัสดุสังเคราะห์ชั้นบนไม่เกิน ๓๐ เซนติเมตร ค่าอัตราการซึมผ่านของน้ำไม่น้อยกว่า 1×10^{-7} เซนติเมตรต่อวินาที ระหว่างแผ่นวัสดุสังเคราะห์ทั้งสองชั้นมีชั้นรวบรวมน้ำชะมูลฝอยเพื่อตรวจสอบรอยรั่วของแผ่นวัสดุสังเคราะห์ชั้นบน ซึ่งมีค่าอัตราการซึมผ่านของน้ำต่ำสุด ๑๐ เซนติเมตรต่อวินาที และแรงดันของน้ำชะมูลฝอยไม่เกิน ๒.๕ เซนติเมตร (รูปที่ ๕)

ทั้งนี้ มาตรฐานการก่อสร้าง การติดตั้ง การยึดขอบบ่อ และการเชื่อมวัสดุกันซึม และมาตรฐานการทดสอบคุณภาพชั้นวัสดุกันซึมให้เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง หรือมาตรฐานอื่นที่ยอมรับได้ (รูปที่ ๖) ทั้งนี้ ให้ระบุและแนบมาตรฐานที่ใช้อ้างอิงมาประกอบด้วย

(ค) วางระบบรวบรวมน้ำและสูบน้ำชะมูลฝอย โดยต้องเป็นวัสดุที่มีความทนทานทางเคมีจากน้ำชะมูลฝอย และมีความแข็งแรงพอที่จะป้องกันความเสียหายภายใต้แรงดันที่เกิดจากการกองทับของมูลฝอย วัสดุกลบทับ และการปฏิบัติงานของเครื่องจักรกลระหว่างการดำเนินงานฝังกลบมูลฝอย ระบบรวบรวมน้ำชะมูลฝอยต้องอยู่เหนือชั้นวัสดุกันซึม โดยอาจใช้เป็นท่อพีวีซี (PVC) หรือท่อโพลีเอทิลีน (PE) หรือท่อโพลีเอทิลีนชนิดความหนาแน่นสูง (HDPE) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๔ นิ้ว เจาะรู หุ้มด้วยแผ่นกรองใยสังเคราะห์ และวางในชั้นกรวดหรือทรายมนที่มีค่าอัตราการซึมผ่านของน้ำ หรือค่าความนำไหล (Hydraulic Conductivity) ไม่น้อยกว่า 1×10^{-3} เซนติเมตรต่อวินาที และชั้นที่มีความหนาไม่น้อยกว่า ๓๐ เซนติเมตร ระยะห่างและความลาดเอียงของท่อรวบรวมน้ำชะมูลฝอยต้องมีความสอดคล้องกับค่าแรงดันน้ำชะมูลฝอยที่ยอมให้เกิดขึ้น แต่ต้องไม่เกิน ๓๐ เซนติเมตร และการออกแบบท่อรวบรวมน้ำชะมูลฝอยจะต้องมีวิธีการทดสอบการอุดตันและวิธีทำความสะอาดท่อ (รูปที่ ๗ และ ๘)

(ง) ออกแบบการควบคุมและการบำบัดน้ำชะมูลฝอยจากระบบรวบรวมและสูบน้ำชะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล โดยให้บำบัดน้ำเสียเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑.๑) ใช้ดินที่มีอัตราการไหลซึมไม่เกิน 1×10^{-7} เซนติเมตรต่อวินาที หนา ๖๐ เซนติเมตร หรือใช้วัสดุกันซึมประเภทแผ่นวัสดุสังเคราะห์ชั้นเดียวหนาไม่น้อยกว่า ๑.๕ มิลลิเมตร วางอยู่บนชั้นดินที่มีอัตราการการซึมผ่านของน้ำไม่เกิน 1×10^{-5} เซนติเมตรต่อวินาที หนา ๖๐ เซนติเมตร

(๑.๒) กำหนดระยะฝื่อน (freeboard) อย่างน้อย ๖๐ เซนติเมตร เพื่อความสูงของน้ำ ที่เกิดจากพายุฝนช่วงเวลา ๒๔ ชั่วโมงที่เกิดในช่วงระยะเวลา ๒๕ ปี

(๑.๓) มีการควบคุมน้ำทิ้งก่อนระบายออกสู่ภายนอก โดยจะต้องไม่เกินมาตรฐานน้ำทิ้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(จ) ออกแบบระบบควบคุมก๊าซมีเทนเพื่อป้องกันการระเบิด ไฟไหม้ และควบคุมก๊าซที่มีกลิ่นเหม็นรบกวน โดยระบบควบคุมก๊าซในสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลจะต้องออกแบบเพื่อป้องกันความเข้มข้นของก๊าซมีเทน ดังนี้

(๑.๑) มีค่าไม่เกินจุดระเบิดขั้นต่ำ (๕% ของก๊าซมีเทน) ในบริเวณภายในหรือภายนอกของสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

(๑.๒) มีค่าไม่เกินร้อยละ ๒๕ ของจุดระเบิดขั้นต่ำ (๑.๒๕% ของก๊าซมีเทน) ภายในอาคาร ทั้งในและนอกสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

(๑.๓) ไม่ก่อให้เกิดกลิ่นที่รบกวนในหรือนอกสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

(๑.๔) ควบคุมการระบายก๊าซจากบ่อฝังกลบมูลฝอย โดยวางท่อพีวีซี (PVC) หรือท่อโพลีเอทิลีน (PE) หรือท่อโพลีเอทิลีนชนิดความหนาแน่นสูง (HDPE) หรือบ่อระบายก๊าซในแนวนอนหรือแนวตั้งของบ่อฝังกลบ เพื่อลดแรงดันของก๊าซและระบายสู่บรรยากาศโดยธรรมชาติ (Passive control) และการวางตำแหน่งระยะห่างของบ่อหรือท่อในแนวตั้ง ให้มีระยะประมาณ ๓๐ - ๔๐ เมตร หรือวางท่อในแนวตั้งและติดตั้งอุปกรณ์ดูดก๊าซจากบ่อฝังกลบ (Active control) เพื่อนำก๊าซที่เกิดขึ้นไปใช้ประโยชน์เป็นเชื้อเพลิง ในกรณีที่มีปริมาณก๊าซเกิดขึ้นมาก หรือใช้กำจัดก๊าซที่เกิดขึ้นโดยการเผาไหม้เพื่อระบายความดันส่วนเกิน (Flaring) ในพื้นที่ฝังกลบมูลฝอย หรือกรณีที่มีปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้นไม่มากพอกับการใช้ประโยชน์เป็นเชื้อเพลิง ทั้งนี้ มาตรฐานการปล่อยระบายอากาศเสียจะต้องอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอากาศตามที่กฎหมายกำหนด (รูปที่ ๙ และ ๑๐)

(ฉ) ออกแบบขนาดของพื้นที่ฝังกลบมูลฝอยให้มีขนาดที่เหมาะสมเพื่อรองรับปริมาณมูลฝอยที่เข้าสถานที่ พร้อมทั้งมีมาตรการป้องกันมิให้น้ำฝนสัมผัสมูลฝอย หรือขังอยู่ในพื้นที่ฝังกลบมูลฝอย และให้มีพื้นที่สำรองสำหรับกองวัสดุกลบทับมูลฝอยรายวันที่มีขนาดที่เหมาะสม

(ข) ออกแบบระบบจัดการน้ำฝน รวมถึงบ่อพักน้ำและทางระบายน้ำภายในสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ โดยน้ำฝนที่ระบายออกต้องปราศจากองค์ประกอบ ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม และสามารถป้องกันการระบายน้ำฝนสูงสุดที่เกิดจากฝนในช่วงระยะเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา ไหลสู่บริเวณพื้นที่ฝังกลบที่ยังไม่ปิด รวมทั้งสามารถรวบรวมและควบคุมปริมาณของน้ำฝนช่วงเวลา ๒๔ ชั่วโมง ในช่วงระยะเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา และต้องป้องกันไม่ให้น้ำฝนผสมกับน้ำชะมูลฝอย

(ข) ออกแบบพื้นที่ฉนวนโดยรอบพื้นที่ฝังกลบโดยให้มีระยะห่างจากแนวเขตที่ดินรอบบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลไม่น้อยกว่า ๒๕ เมตร เพื่อใช้ประโยชน์พื้นที่สำหรับถนน ระบายน้ำ และปลูกต้นไม้สลับแถว เช่น ยูคาลิปตัส กระถินณรงค์ หรือพันธุ์ไม้โตไวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อให้เกิดทัศนียภาพที่เหมาะสมและลดปัญหากลิ่นเหม็นรบกวนกับชุมชนบริเวณใกล้เคียง (รูปที่ ๑๑)

(ฅ) ออกแบบการปิดสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล โดยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑.๑) ชั้นมูลฝอยเหนือระดับพื้นดิน โดยเฉพาะความสูงของชั้นมูลฝอยต้องคำนึงถึงทัศนียภาพของสถานที่ ความมั่นคงแข็งแรง และความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

(๑.๒) ความลาดชันด้านข้างชันสุดท้าย และความลาดชันด้านข้างของหน่วยกำจัดเหนือดินไม่ควรมีความชันมากกว่า ๓ ต่อ ๑ ในแนวราบต่อแนวตั้ง หากมีความลาดชันมากกว่า ๓ ต่อ ๑ จะต้องมีการพิสูจน์ทางวิศวกรรมว่าจะไม่เกิดการพังทลายและการกัดเซาะบริเวณหน้าดิน และสามารถระบายน้ำเพื่อควบคุมการกัดเซาะของวัสดุปกคลุมชันสุดท้าย

(๑.๓) สำหรับสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลที่รับมูลฝอยทั่วไปชันสุดท้าย กรณีที่มีการใช้วัสดุกันซึมปิดทับด้านบน การปิดทับชันสุดท้ายต้องมีชั้นปกคลุมซึ่งมีค่าอัตราการซึมผ่านของน้ำไม่มากกว่าอัตราการซึมผ่านของน้ำของระบบวัสดุกันซึมด้านล่าง ชั้นปกคลุมสุดท้ายจะใช้แผ่นวัสดุสังเคราะห์หนาไม่น้อยกว่า ๑ มิลลิเมตร และใช้ดินกลบทับชั้นบนหนาไม่น้อยกว่า ๖๐ เซนติเมตร เพื่อปลูกพืชรากสั้นคลุมดินสำหรับป้องกันการพังทลายของดิน (รูปที่ ๑๒)

(๑.๔) สำหรับสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลที่รับมูลฝอยทั่วไปชันสุดท้าย กรณีไม่มีการใช้วัสดุกันซึมปิดทับด้านบน ให้มีชั้นปกคลุมซึ่งมีค่าอัตราการซึมผ่านของน้ำไม่เกิน 1×10^{-7} เซนติเมตรต่อวินาที ความหนาไม่น้อยกว่า ๔๕ เซนติเมตร และใช้ดินกลบทับชั้นบนอีกความหนาไม่น้อยกว่า ๔๕ เซนติเมตร เพื่อปลูกพืชคลุมดิน (รูปที่ ๑๓)

(๑.๕) สำหรับสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลที่รับมูลฝอยที่ย่อยสลายยากหรือไม่เน่าเสียง่าย กรณีใช้วัสดุกันซึม หากใช้ดินเหนียวปูด้านล่าง ชั้นปกคลุมจะมีค่าอัตราการซึมผ่านของน้ำไม่เกิน 1×10^{-7} เซนติเมตรต่อวินาที ความหนาไม่น้อยกว่า ๔๕ เซนติเมตร และมีดินชันสุดท้ายความหนาไม่น้อยกว่า ๔๕ เซนติเมตร เหนือชั้นปกคลุม เพื่อปลูกพืชคลุมดินป้องกันการกัดเซาะ (รูปที่ ๑๓)

(๑.๖) สำหรับสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลที่รับมูลฝอยที่ย่อยสลายยากหรือไม่เน่าเสียง่าย กรณีไม่มีการใช้วัสดุกันซึม ชั้นปกคลุมมีลักษณะเช่นเดียวกับการณั้ใช้วัสดุกันซึมเป็นดินเหนียว

(ณ) กรณีที่มีการออกแบบเพื่อยืดอายุการใช้งานสถานที่ฝังกลบ และใช้ประโยชน์มูลฝอยหลังจากปิดสถานที่ชั่วคราว โดยการขุด รื้อ ร่อน มูลฝอย ให้ค้ำนึ่งถึง

(๑.๑) ขนาดและลักษณะของพื้นที่ที่จะดำเนินการ โดยจะต้องมีการศึกษาถึงลักษณะทางธรณีวิทยา เสถียรภาพของพื้นที่ ความลึกของน้ำใต้ดิน และปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อ การออกแบบและการดำเนินการ

(๑.๒) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

(๑.๓) อัตราการย่อยสลายมูลฝอย เพื่อใช้พิจารณาระยะเวลาในการขุด รื้อ ร่อน รวมทั้งประเภทและปริมาณการใช้ประโยชน์จากวัสดุที่รื้อร่อนได้แต่ละประเภท

(๑.๔) การป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น สุขภาพอนามัย สังคม และความปลอดภัย

(๑.๕) สถานที่กักเก็บวัสดุที่รื้อร่อนได้แต่ละประเภท โดยจะต้องมีรูปแบบ และขนาดรองรับที่เหมาะสมกับปริมาณและประเภทของวัสดุที่รื้อร่อนได้ รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม

(๑.๖) ศักยภาพการรองรับ และระยะทางการขนส่งไปยังแหล่งที่จะนำวัสดุที่รื้อร่อนได้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์

(๑.๗) กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๕. การจัดการสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

๕.๑ จัดเตรียมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในชั่วโมงทำงาน และติดประกาศชั่วโมงปฏิบัติงานที่ ประตูทางเข้า เพื่อให้สาธารณชนได้ทราบโดยทั่วไป

๕.๒ จัดเตรียมเอกสารหรือคู่มือการปฏิบัติงานและการบำรุงรักษา โดยกำหนดให้มีมาตรการ ควบคุมความปลอดภัยในระหว่างการปฏิบัติงาน

๕.๓ บันทึกปริมาณมูลฝอยรายวันที่นำเข้าไปกำจัด

๕.๔ ตรวจสอบมูลฝอยเมื่อมีการขนส่งเข้ามายังสถานที่กำจัด เพื่อตรวจจับและป้องกัน ไม่ให้มีการกำจัดมูลฝอยที่ไม่ได้รับอนุญาต โดยเฉพาะของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ การตรวจสอบจะต้องมี การบันทึกข้อมูล และเก็บรักษาข้อมูลไว้อย่างน้อยที่สุด ๓ ปี ทั้งนี้ การตรวจสอบ อาจดำเนินการโดยการสังเกต หรือใช้เครื่องมือตรวจวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ เช่น เครื่องมือตรวจวัดความเป็นกรด-ด่าง เครื่องมือตรวจวัด

จุดวางไฟ ฯลฯ กรณีที่พบการขนส่งมูลฝอยผิดประเภทเข้ามา ให้เจ้าหน้าที่ประจำสถานที่ดำเนินการส่งคืนแก่ผู้ขนส่งและหน่วยงานรับผิดชอบเพื่อดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

๕.๕ ควบคุมเศษมูลฝอยปลิว กลิ่น แฉก และพาหะนำโรค มิให้ออกสู่ภายนอกสถานที่ เพื่อป้องกันปัญหาการกวนด้านสุขอนามัย และสภาพที่ไม่น่าดู

๕.๖ จัดเตรียมมาตรการป้องกันอัคคีภัย แผนฉุกเฉินเพื่อแก้ไขปัญหากรณีเครื่องจักรหรืออุปกรณ์เกิดขัดข้อง หรือเกิดความล่าช้าด้วยสาเหตุอื่นใดในระหว่างปฏิบัติงาน

๕.๗ ให้ดำเนินการเทมูลฝอยโดยการเกลี่ยเป็นชั้น ๆ แต่ละชั้นให้มีความหนาประมาณ ๖๐ เซนติเมตร และบดอัดให้มีความหนาประมาณ ๓๐ เซนติเมตร หรือน้อยที่สุด และกลบทับด้วยวัสดุกลบทับ ก่อนที่จะเทมูลฝอยชั้นต่อไป และการดำเนินงานในสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลที่รับมูลฝอยที่ย่อยสลายยากหรือไม่เน่าเสียง่าย ให้บดอัดอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง สำหรับมูลฝอยชั้นแรก ที่ทับอยู่บนแผ่นวัสดุกันซึมและระบบรวบรวมน้ำชะมูลฝอยจะต้องบดอัดหนาไม่เกิน ๑ เมตร และต้องไม่มีมูลฝอยที่อาจทำความเสียหายแก่แผ่นวัสดุกันซึม ความลาดชันของการฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลควรมีความลาดชันไม่เกิน ๑ ต่อ ๓ ในแนวตั้งต่อแนวราบ กรณีการฝังกลบมูลฝอยอินทรีย์ที่มีกลิ่นเหม็นรุนแรง ให้ฝังกลบโดยมีระยะห่างจากหน้างานฝังกลบไม่น้อยกว่า ๑ เมตร โดยอาจฉีดพ่นสารเพื่อบดกลิ่นที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม และใช้วัสดุกลบทับหลังการฝังกลบมูลฝอยในแต่ละวัน ให้มีความหนาประมาณ ๑๕-๒๐ เซนติเมตร วัสดุกลบทับชั้นกลาง ให้มีความหนาประมาณ ๓๐ เซนติเมตร และวัสดุกลบทับชั้นสุดท้าย

๕.๘ ควบคุมหน้างานฝังกลบรายวันให้มีขนาดที่เหมาะสม เพื่อลดกลิ่นและสัตว์พาหะที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งกำหนดตำแหน่งหน้างานฝังกลบให้เป็นระเบียบ หรือให้เป็นไปตามลักษณะที่ได้ออกแบบไว้

๕.๙ ในการฝังกลบ อาจให้มีการแบ่งพื้นที่ฝังกลบมูลฝอยย่อย ๆ ตามระยะโดยการก่อสร้างแนวคันดินชั่วคราวในพื้นที่ฝังกลบ เพื่อให้สามารถลดผลกระทบจากน้ำฝนที่อาจสัมผัสกับมูลฝอยและเกิดน้ำชะมูลฝอยในพื้นที่ฝังกลบมูลฝอยมากเกินไป โดยให้คำนึงถึง ปริมาณและลักษณะของมูลฝอยที่จะถูกฝังกลบในแต่ละวัน อัตราการย่อยสลายของมูลฝอย ขนาดของพื้นที่ฝังกลบทั้งหมดที่มีอยู่ ระยะเวลาการใช้งานของพื้นที่ย่อย ความปลอดภัย และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามรูปแบบที่ได้ออกแบบไว้หรือดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสภาพท้องถิ่น

๕.๑๐ จัดหาปริมาณวัสดุกลบทับที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและให้เพียงพอกับปริมาณมูลฝอยที่เข้ามากำจัดอย่างต่อเนื่อง

๕.๑๑ กรณีที่มีการหมุนเวียนการฝังกลบในพื้นที่หรือพื้นที่ย่อยตามระยะโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการขุด รื้อ ร่อน มูลฝอย เพื่อใช้ประโยชน์ จะต้องมีการดำเนินการตามข้อกำหนดที่ได้ออกแบบไว้ ทั้งนี้ ในส่วนของพื้นที่ที่ปิด ให้ปิดแบบชั่วคราว โดยใช้วัสดุกลบทับมูลฝอยให้มีความหนาตลอดทั้งพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๕๐ เซนติเมตร

๕.๑๒ รวบรวม และบำบัดน้ำชะมูลฝอยเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานน้ำทิ้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการบำบัดอาจส่งไปสู่อ่างบำบัดนอกสถานที่ หรืออาจมีระบบบำบัดน้ำชะมูลฝอยในสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลก็ได้

๕.๑๓ ติดตามตรวจสอบก๊าซ ภายในสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) กำหนดตำแหน่งจุดตรวจสอบก๊าซภายนอกบ่อฝังกลบมูลฝอยในบริเวณแนวอาณาเขตทั้ง ๔ ด้าน ของสถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชนโดยการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล อย่างน้อยรวม ๔ จุด

(๒) สุ่มตัวอย่างตรวจวัดก๊าซอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔.๒ (๖)(จ)

(๓) ตรวจวัดก๊าซมีเทนโดยค่าที่ตรวจวัดได้ต้องไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๔.๒ (๖)(จ)

๕.๑๔ ควบคุมดูแลให้น้ำฝนสัมผัสกับมูลฝอยน้อยที่สุด เพื่อไม่ให้น้ำฝนที่ระบายออกนอกสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อสภาพแวดล้อม ตลอดจนทำการควบคุมดูแลระบบระบายน้ำฝน ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีอย่างสม่ำเสมอ

๕.๑๕ จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอ และสำรองเครื่องมือและอุปกรณ์ดังกล่าวไว้ในกรณีฉุกเฉิน รวมทั้งต้องมีการตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์เป็นประจำ นอกจากนี้ ต้องมีอุปกรณ์ควบคุมอัคคีภัย เครื่องมือติดต่อสื่อสารกรณีฉุกเฉิน และอุปกรณ์ปฐมพยาบาลอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และเตรียมพร้อมไว้ตลอดเวลา

๕.๑๖ ดูแลและบำรุงรักษาถนนที่อยู่ในพื้นที่ฝังกลบให้สามารถใช้งานได้ดีทุกฤดูกาล

๕.๑๗ ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) สุ่มเก็บตัวอย่างและวิเคราะห์น้ำจากบ่อดิตตามตรวจสอบ น้ำผิวดิน น้ำชะมูลฝอย และน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ให้ครอบคลุมในช่วงฤดูฝน และฤดูแล้ง และควรทำรายงานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบได้ตลอดเวลา

(๒) ติดตามตรวจสอบน้ำใต้ดิน โดยติดตั้งบ่อดิตตามตรวจสอบเพื่อตรวจวัดการรั่วไหลของน้ำชะมูลฝอยที่อาจมีต่อชั้นหินอุ้มน้ำบนสุดภายในเขตการระบายทิ้งอย่างน้อย ๓ บ่อ ตั้งอยู่ในทิศทางลาดเอียงลง (Downgradient) ของการไหลน้ำใต้ดิน จำนวนอย่างน้อย ๒ บ่อ และในทิศทางลาดเอียงขึ้น (Upgradient) ของการไหลของน้ำใต้ดิน อย่างน้อย ๑ บ่อ ระยะห่างระหว่างบ่อดิตตามตรวจสอบในทิศทางลาดเอียงลงของการไหลน้ำใต้ดินมีค่าไม่เกิน ๑๕๐ เมตร และระยะห่างของบ่อดิตตามตรวจสอบในทิศทางลาดเอียงขึ้นของน้ำใต้ดิน ไม่เกิน ๔๕๐ เมตร ทั้งนี้ วิธีการเก็บตัวอย่างและตรวจสอบคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำใต้ดินให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๐ (พ.ศ.๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพ

น้ำใต้ดิน โดยรายละเอียดของบ่อติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดินอาจใช้ตามแบบแนบท้ายภาคผนวกนี้ หรือ อ้างอิงตามคู่มือการตรวจสอบการปนเปื้อนน้ำใต้ดินจากสถานที่กำจัดมูลฝอย กรมควบคุมมลพิษ (รูปที่ ๑๔)

(๓) ติดตามตรวจสอบน้ำผิวดิน โดยการตรวจสอบคุณภาพน้ำผิวดินที่อาจได้รับผลกระทบจากการระบายสิ่งปนเปื้อนในแหล่งน้ำนั้น กำหนดจุดตรวจไม่น้อยกว่า ๑ จุดในบริเวณที่ใกล้สถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล สำหรับในแหล่งน้ำที่ไหลให้ตรวจวัดคุณภาพในจุดเหนือน้ำและท้ายน้ำของสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ทั้งนี้ วิธีการเก็บตัวอย่างและตรวจสอบคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

(๔) การสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำชะมูลฝอย และน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสีย (ถ้ามี) จุดการสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำชะมูลฝอยต้องอยู่ในตำแหน่งที่สูบน้ำชะมูลฝอยออกน้อยที่สุดเพื่อให้ได้คุณลักษณะที่เป็นตัวแทนของน้ำชะมูลฝอยก่อนที่คุณลักษณะของน้ำชะมูลฝอยเปลี่ยนแปลงไป สำหรับน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสีย ให้สุ่มเก็บตัวอย่างจากจุดที่จะระบายทิ้งสู่ภายนอก โดยให้เป็นไปตามหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

(๕) ให้มีการสุ่มเก็บตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์คุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ทั้งก่อนเริ่มโครงการ ในระหว่างการดำเนินงานและหลังจากปิดสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลแล้ว โดยน้ำทิ้งให้สุ่มเก็บตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์ในระหว่างการดำเนินงานและหลังจากปิดสถานที่

(๖) การประเมินผลและปฏิบัติการแก้ไข หากพบว่าคุณภาพน้ำผิวดินหรือน้ำใต้ดินมีค่าต่ำกว่าคุณภาพน้ำผิวดินหรือน้ำใต้ดินก่อนเริ่มดำเนินการ หรือสูงเกินกว่ามาตรฐานคุณภาพน้ำที่เกี่ยวข้องของทางราชการ จะต้องเร่งตรวจสอบปัญหา พิสูจน์ และค้นหาสาเหตุ รวมทั้งหามาตรการแก้ไขปัญหาโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของปัญหาและสรุปผลการแก้ไขไว้ทุกครั้ง

(๗) การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ จะต้องประกอบด้วย

(ก) น้ำใต้ดิน ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๐ (พ.ศ.๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน

(ข) น้ำผิวดิน ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

(ค) น้ำทิ้งจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๕.๑๘ การใช้ประโยชน์จากมูลฝอยที่ถูกฝังกลบโดยการขุด รื้อ ร่อน ให้ดำเนินการตามระยะเวลาที่เหมาะสมหลังจากการฝังกลบ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้ออกแบบไว้ ซึ่งการดำเนินการให้พิจารณาถึงมาตรการป้องกันและควบคุมด้านสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงานและเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่เกี่ยวข้อง

๕.๑๙ การปิดสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) จัดทำรายละเอียดแผนผังแสดงขั้นตอนการปิด แบบแสดงภูมิประเทศเดิม และระดับสุดท้ายภายหลังการปิด

(๒) ติดตั้งหมุดสำรวจเพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงขอบเขตของสถานที่

(๓) ในกรณีที่ระดับสุดท้ายเหนือผิวดินเดิมมากกว่า ๖ เมตร ต้องทำการสำรวจชั้นสุดท้ายภายหลังการปิดสมบูรณ์เพื่อพิสูจน์ว่าเส้นชั้นความสูงระดับสุดท้ายเป็นไปตามแผนการ โดยมีเส้นชั้นความสูงไม่เกิน ๑ เมตร หรือใช้เทคนิคการทำแผนทางอากาศที่มีความถูกต้องเทียบเท่าการสำรวจแทนการสำรวจได้

๕.๒๐ การดูแลระยะยาว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ติดตามตรวจสอบ ดูแลความมั่นคงและประสิทธิภาพของการปิดทับชั้นสุดท้ายกับส่วนประกอบอื่นของสถานที่ต่อไปอีกไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี นับจากวันปิดสถานที่

(๒) กำหนดให้ช่วงเวลาการดูแลระยะยาวลดลงได้ ถ้าสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลนั้นดำเนินการสอดคล้องตามมาตรฐาน มีระบบควบคุมน้ำชะมูลฝอยและแผ่นวัสดุกันซึม และปิดด้วยวัสดุกลบทับชั้นสุดท้ายที่เหมาะสม มีการปลูกพืชปกคลุม และมีการติดตั้งระบบติดตามตรวจสอบรวมทั้ง คุณภาพน้ำใต้ดินในบ่อติดตามตรวจสอบมีค่าไม่เกินค่ามาตรฐาน ไม่มีการกัดเซาะชั้นปกคลุม และการยุบตัวของมูลฝอยสิ้นสุดลงแล้ว ภายในระยะเวลา ๑๐ ปี ภายหลังการปิดสถานที่

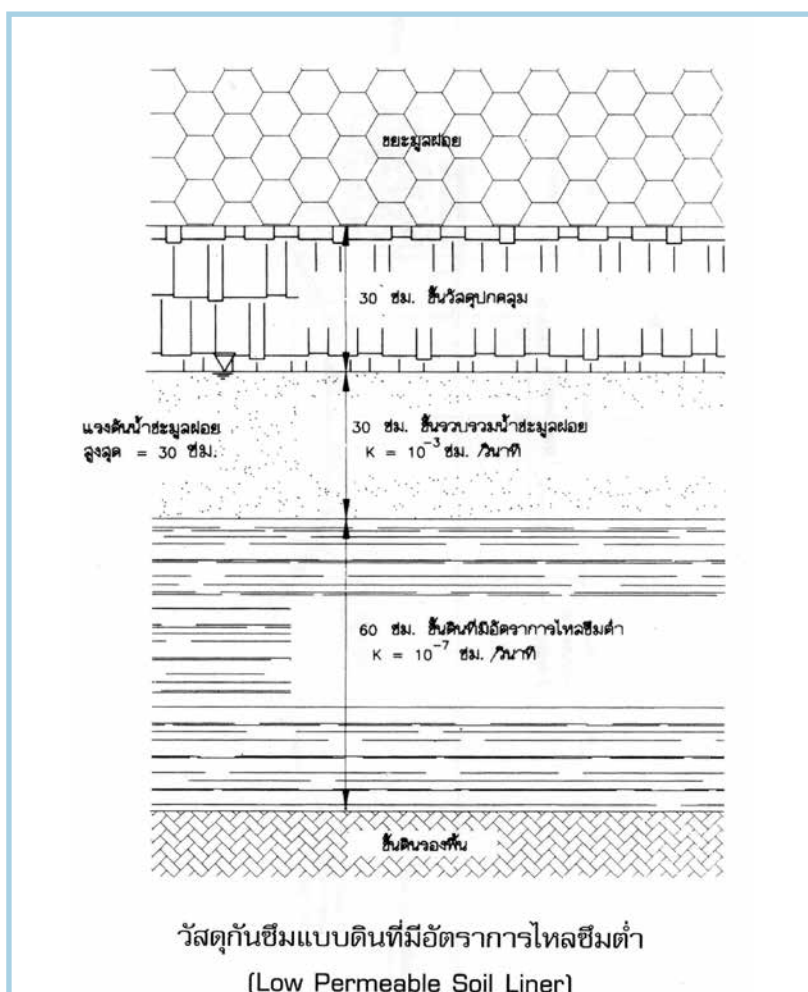
(๓) ในกรณีที่ประสงค์จะดัดแปลงแก้ไขแผนการติดตามตรวจสอบน้ำใต้ดินเพื่อยกเลิกคุณภาพน้ำใต้ดินตัวหนึ่งที่ระบุตามข้อกำหนดการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำและน้ำชะมูลฝอย สามารถดำเนินการได้ หากมีการสุ่มเก็บตัวอย่างและวิเคราะห์คุณภาพน้ำทั้ง น้ำผิวดินและน้ำใต้ดินอย่างสม่ำเสมอ และไม่พบคุณภาพน้ำทั้ง น้ำผิวดิน หรือน้ำใต้ดินเกินมาตรฐานที่เกี่ยวข้องในระยะเวลาของการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

(๔) ให้มีการทดแทนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตามตรวจสอบ ในกรณีที่ตรวจสอบและพบว่าเกิดความเสียหายโดยเร็ว

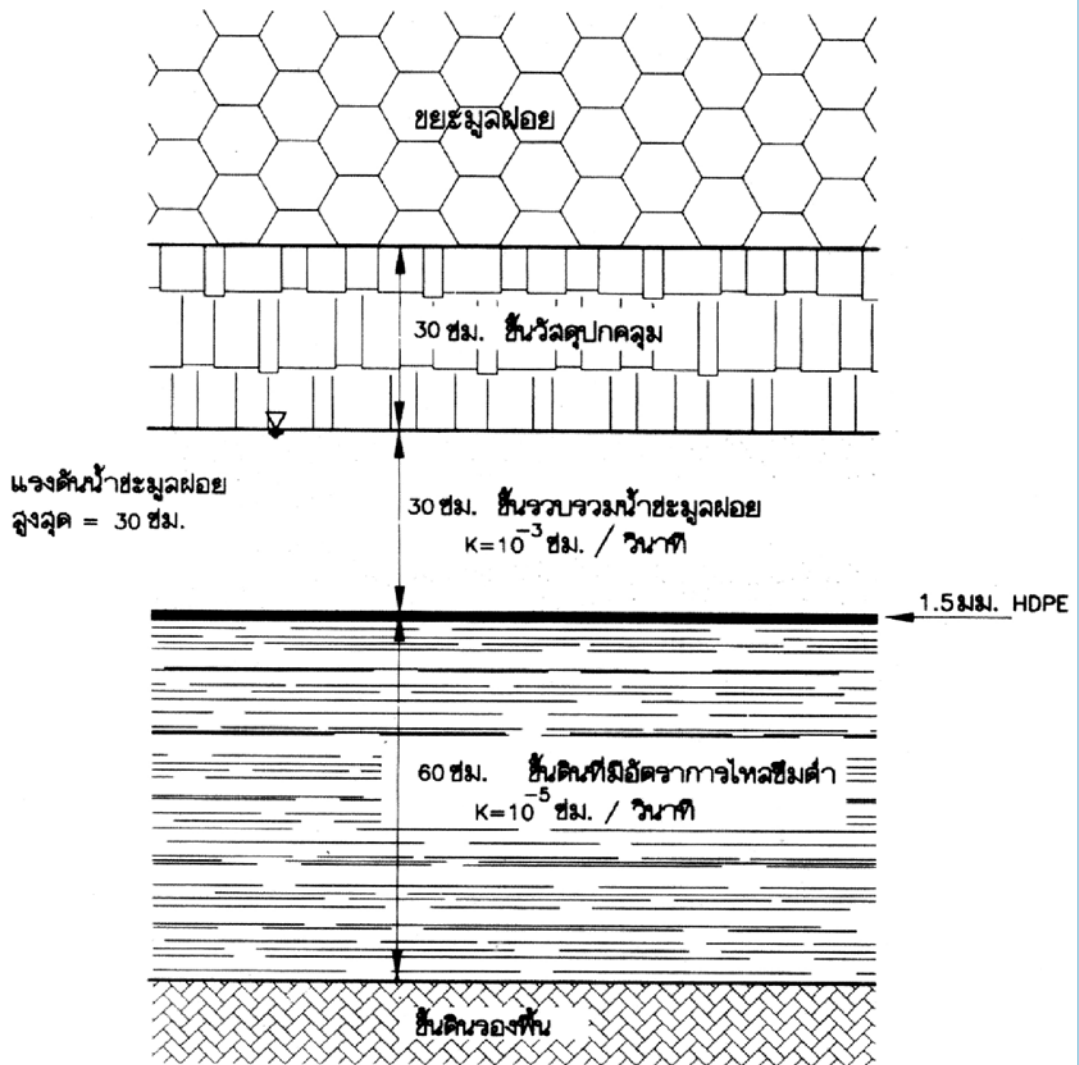
๕.๒๑ การก่อสร้างพื้นที่ฝังกลบมูลฝอยไว้ด้านบนหรือด้านข้างลาดเอียงของการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลที่ถมไว้ก่อนแล้ว ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่ยังดำเนินการอยู่ ปิดแล้ว หรือเลิกใช้แล้ว ให้ถือว่าเป็นการขยายแนวตั้งของการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งจะต้องดำเนินการโดยไม่ให้เกิดการรั่วไหล

ของน้ำชะมูลฝอย สำหรับการก่อสร้างบนส่วนลาดเอียงของการฝังกลบมูลฝอยที่มีอยู่เดิม ต้องมีการตรวจสอบเสถียรภาพของฐานราก และทำการคำนวณการทรุดตัว การออกแบบการขยายตัวในแนวดิ่งจะต้องใช้ค่าแฟกเตอร์ตามความปลอดภัย (Factor of Safety) ต่ำสุดเท่ากับ ๑.๕ สำหรับเสถียรภาพของระบบวัสดุกันซึม ระบบการจัดการน้ำผิวดินจะต้องมีการออกแบบทางระบายอย่างเหมาะสมที่ขอบร่วมระหว่างลาดเอียงที่มีอยู่กับการขยายแนวดิ่งระบบควบคุมก๊าซจะต้องติดตั้งบ่อระบายก๊าซจากขอบร่วม ระหว่างลาดเอียงของการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลที่เป็นอยู่กับลาดเอียงของการขยายแนวดิ่ง

๖. ในกรณีที่มีการว่าจ้างบุคคลหรือนิติบุคคลเป็นผู้รับจ้างเพื่อดำเนินการบริหารจัดการสถานที่ผู้ว่าจ้างควรกำหนดเงื่อนไขในสัญญาจ้างเพื่อให้ผู้รับจ้างเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการเก็บตัวอย่าง และการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามสัญญาจ้าง หรือกรณีมีเหตุรำคาญตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

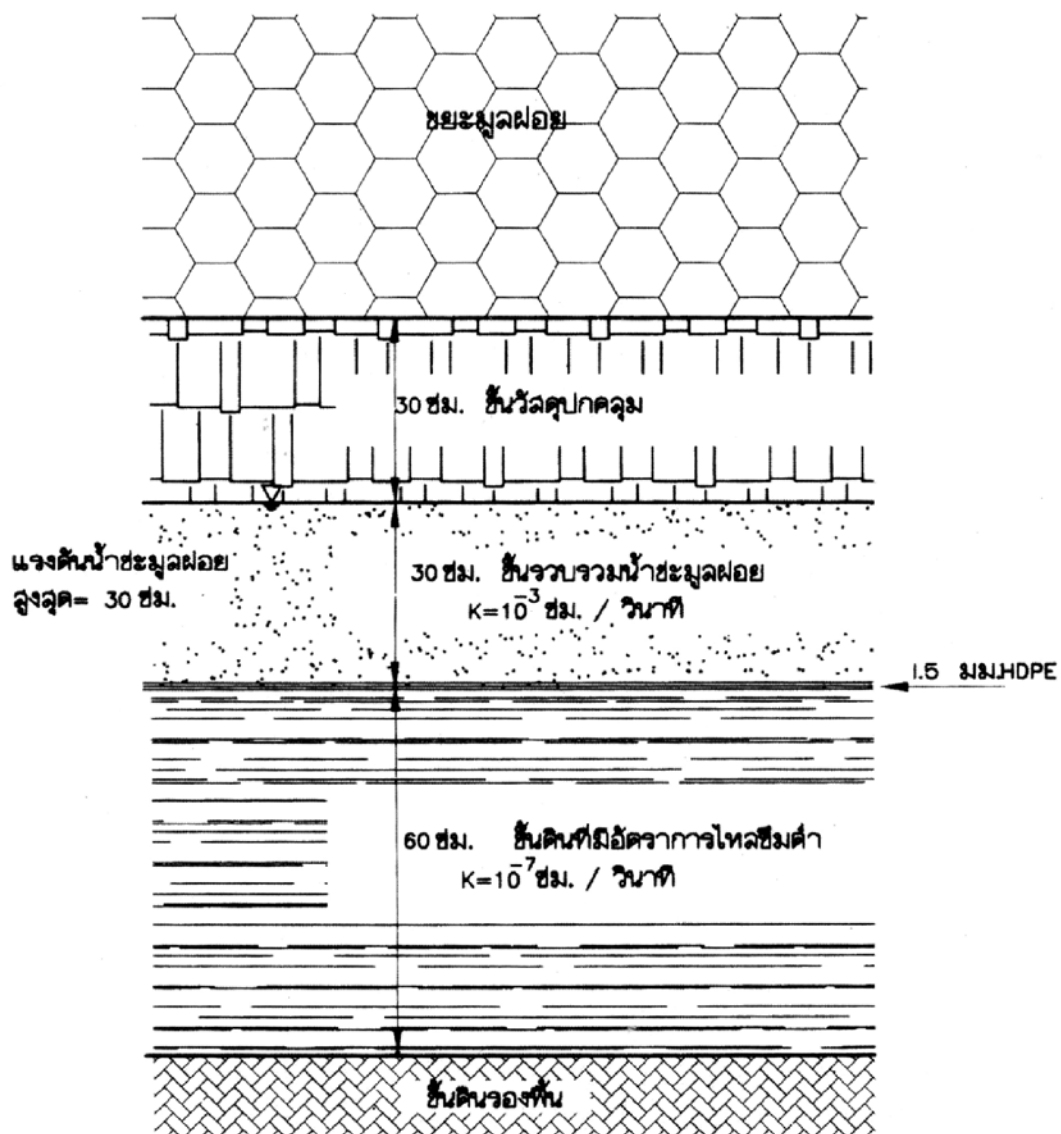

รูปที่ 1 วัสดุกันซึมแบบดินที่มีอัตราการใช้โคลนต่ำ
(Low Permeable Soil Liner)

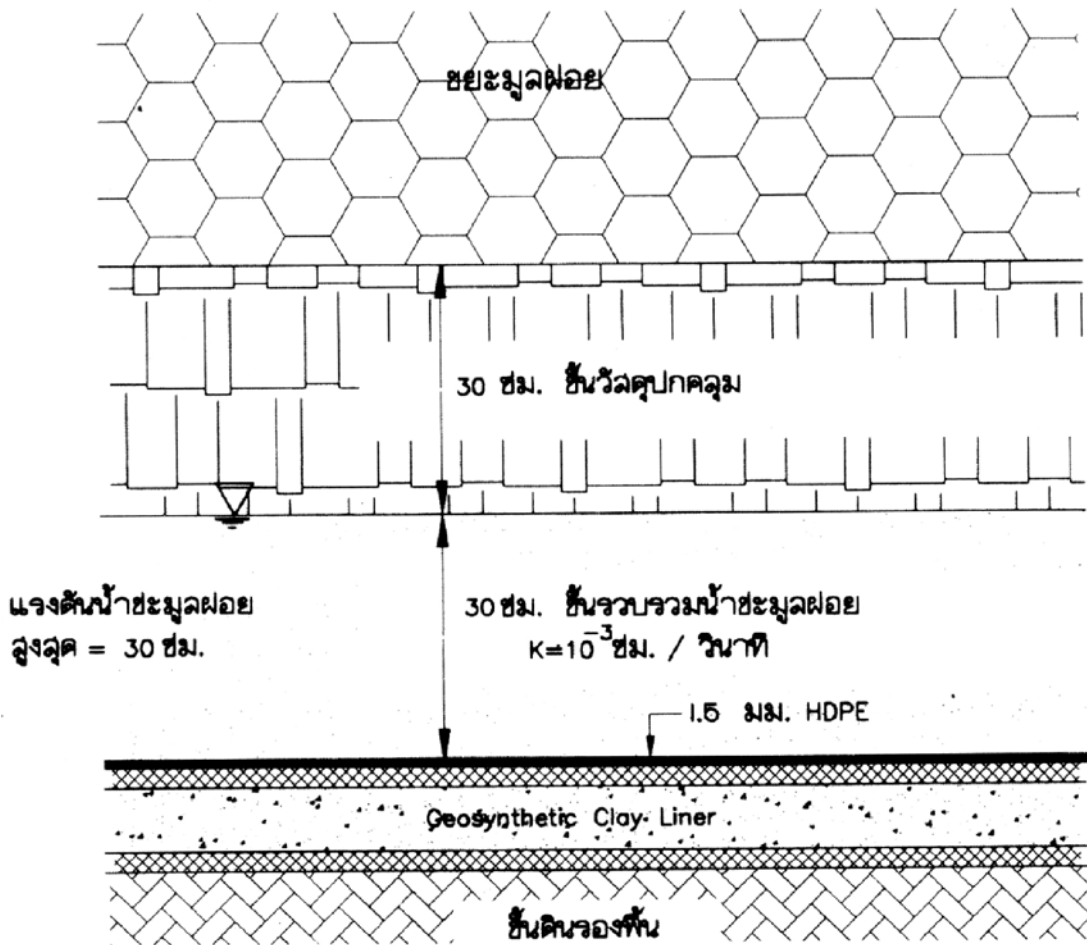
วัสดุกันซึมแบบแผ่นวัสดุสังเคราะห์ชั้นเดียว (Single Geosynthetic Liner)

รูปที่ 2 วัสดุกันซึมแบบแผ่นวัสดุสังเคราะห์ชั้นเดียว
(Single Geosynthetic Liner)

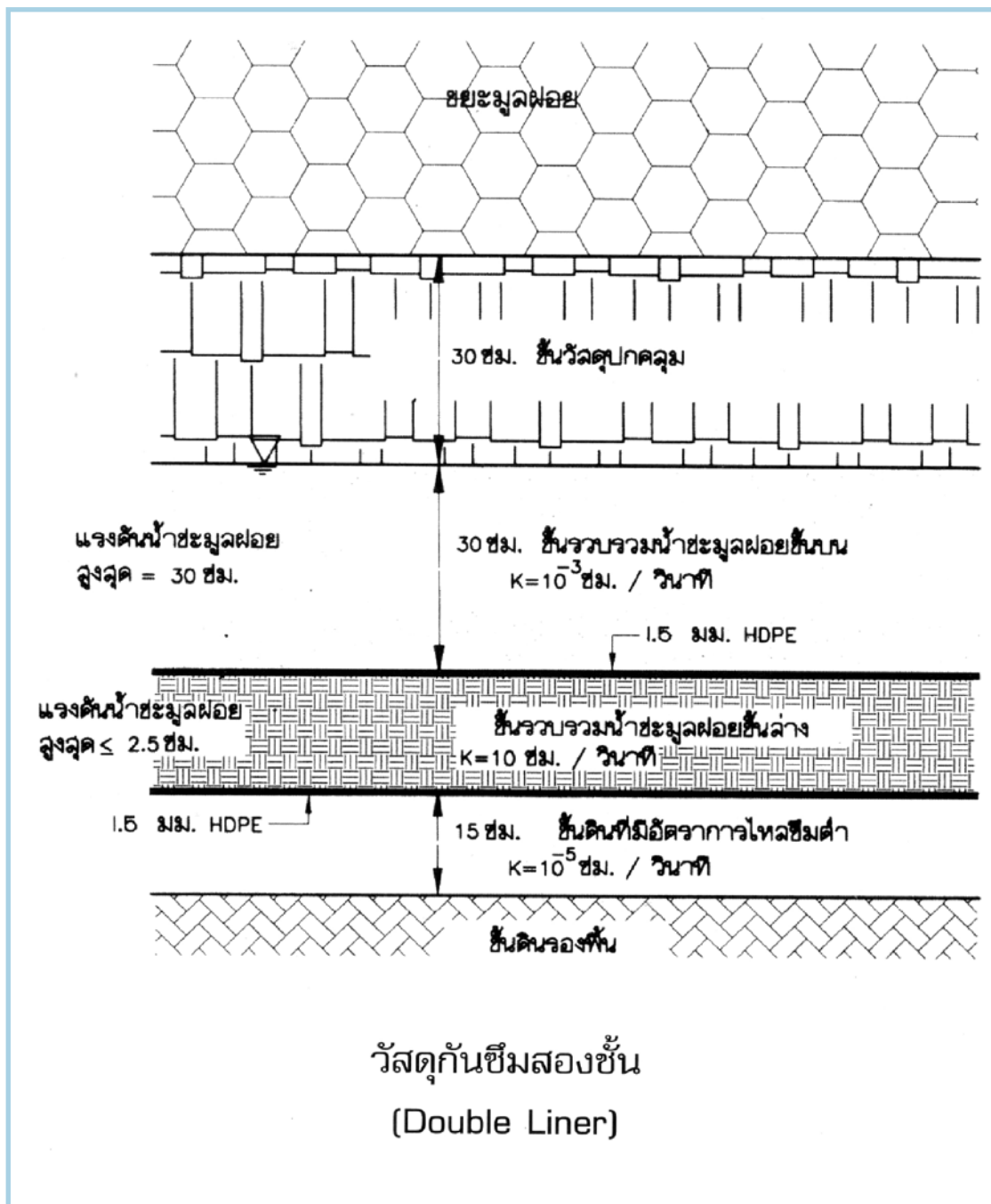
วัสดุกันซึมผสม [1]
[Composite Liner 1]

รูปที่ 3 วัสดุกันซึมผสม (1) (Composite Liner 1)

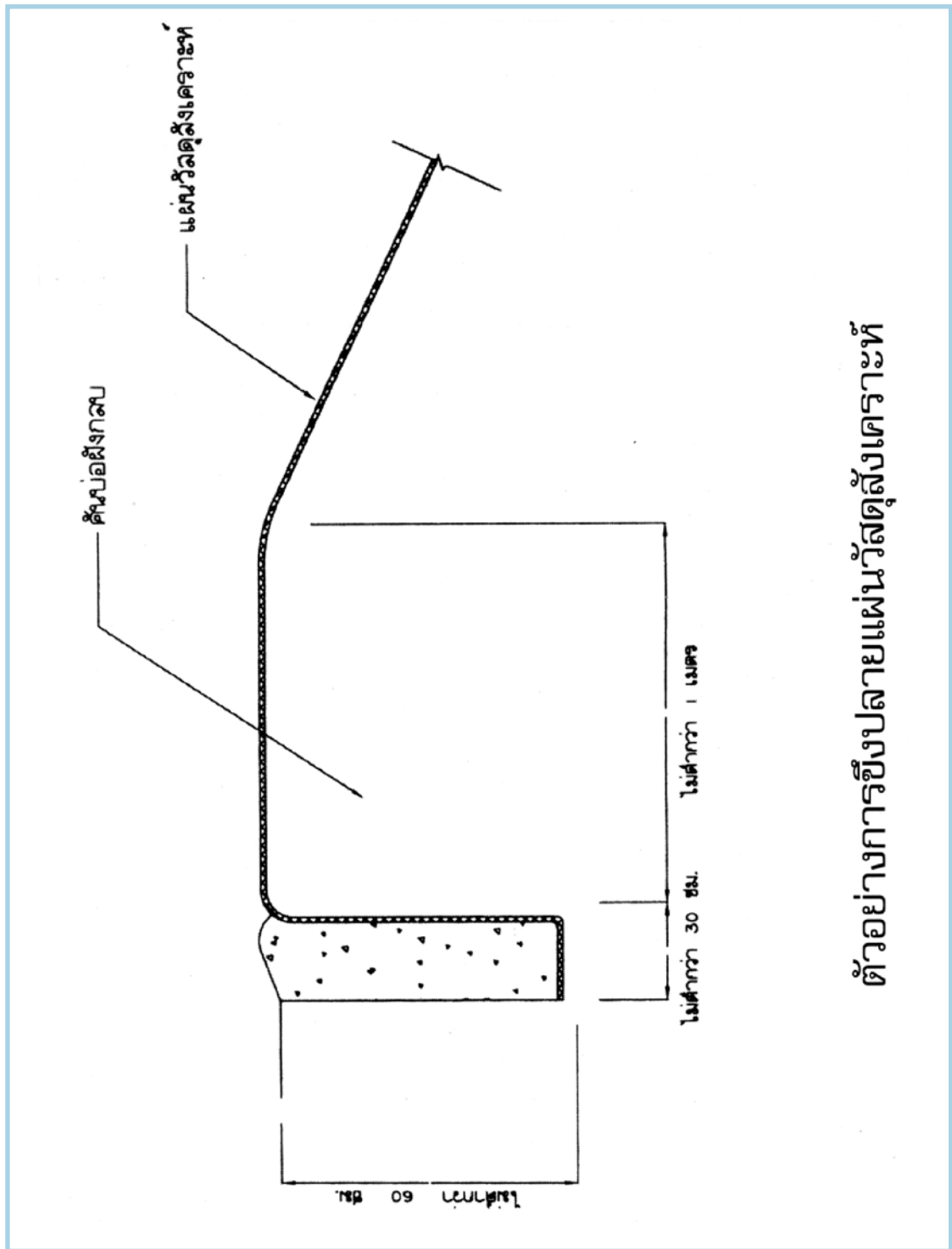

วัสดุกันซึมผสม (2)
(Composite Liner 2)

รูปที่ 4 วัสดุกันซึมผสม (2) (Composite Liner 2)

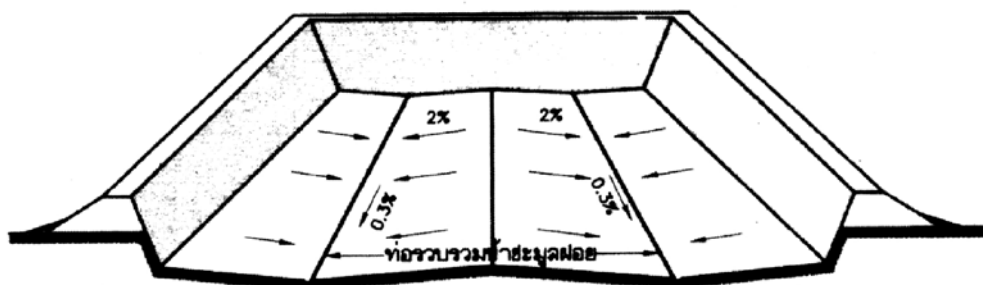

รูปที่ 5 วัสดุกันซึมสองชั้น (Double Liner)

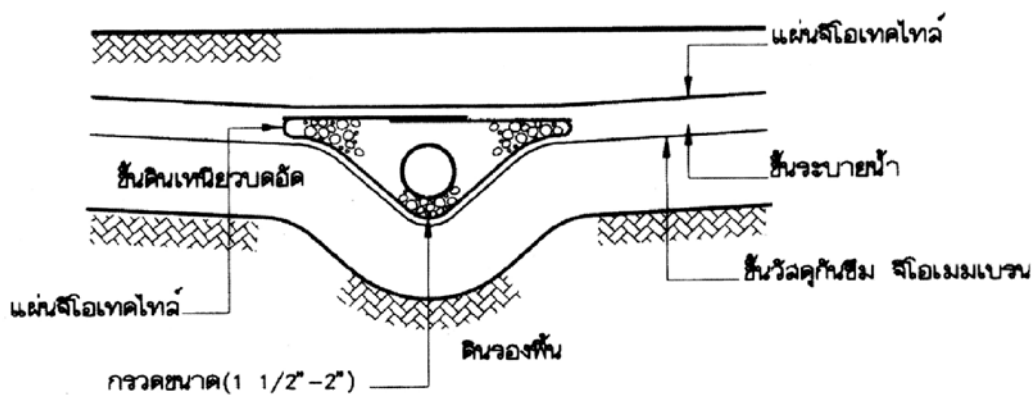

ตัวอย่างการซึงปลายแผ่นวัสดุสังเคราะห์

รูปที่ 6 ตัวอย่างการซึงปลายแผ่นวัสดุสังเคราะห์

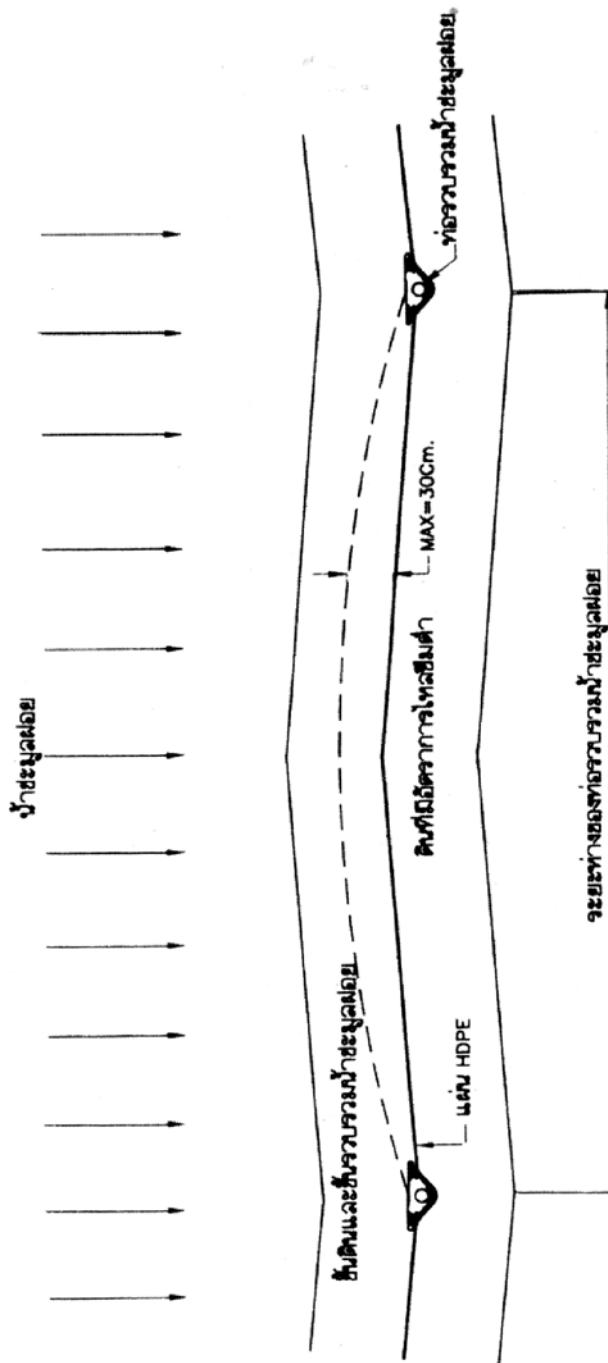

ระบบรวบรวมน้ำชะมูลฝอย

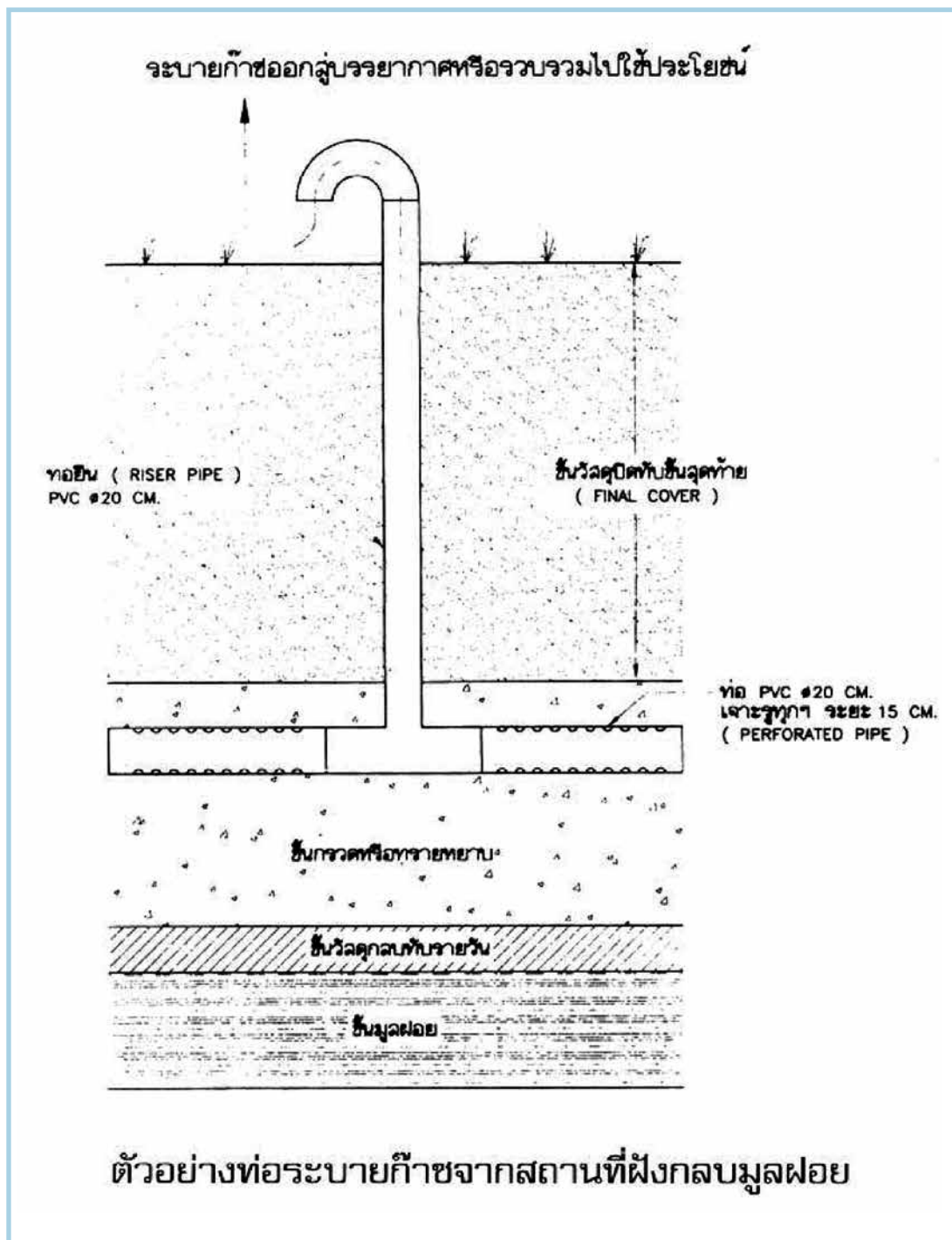
รายละเอียดของท่อรวบรวมน้ำชะมูลฝอย

รูปที่ 7 รายละเอียดของท่อรวบรวมน้ำชะมูลฝอย

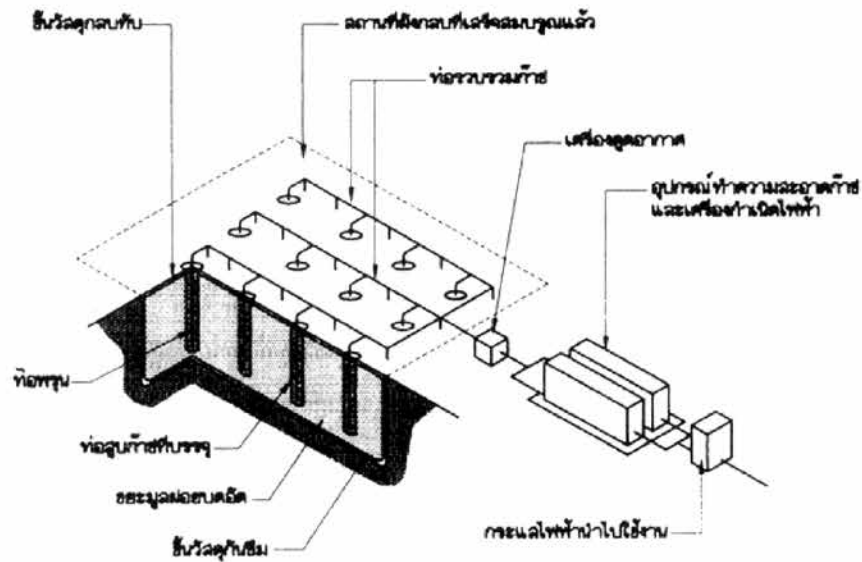

แรงดันน้ำชะมูลฝอยเหนือวัสดุกันซึม

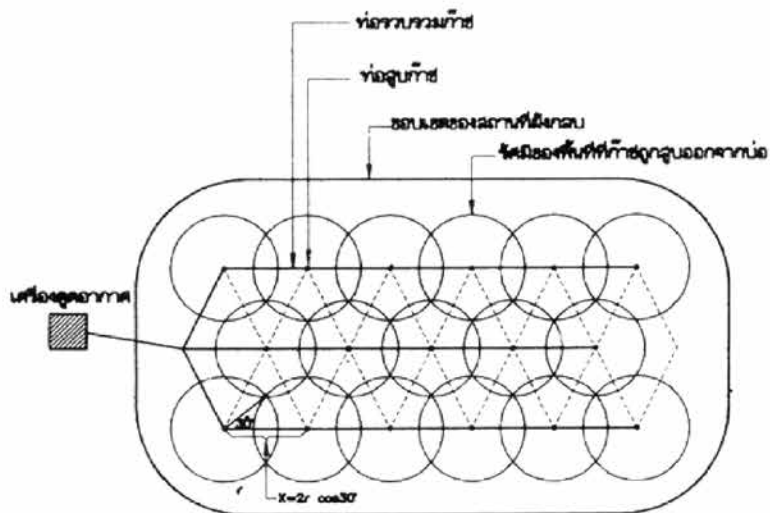
รูปที่ 8 แรงดันน้ำชะมูลฝอยเหนือวัสดุกันซึม

รูปที่ 9 ตัวอย่างท่อระบายก๊าซจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย

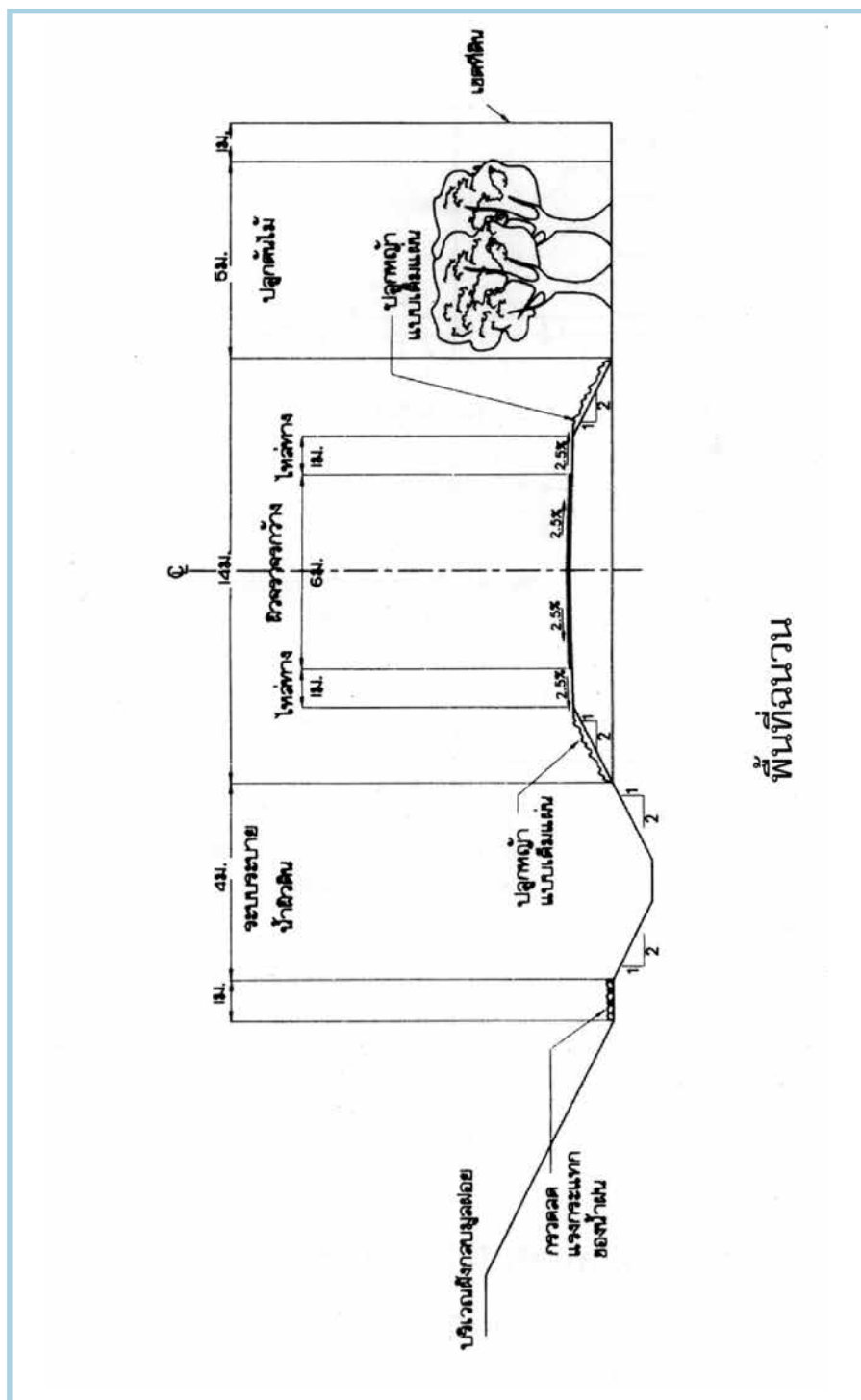

ระบบการนำก๊าซจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย
 ไปใช้ประโยชน์โดยใช้บ่อก๊าซแนวดิ่ง

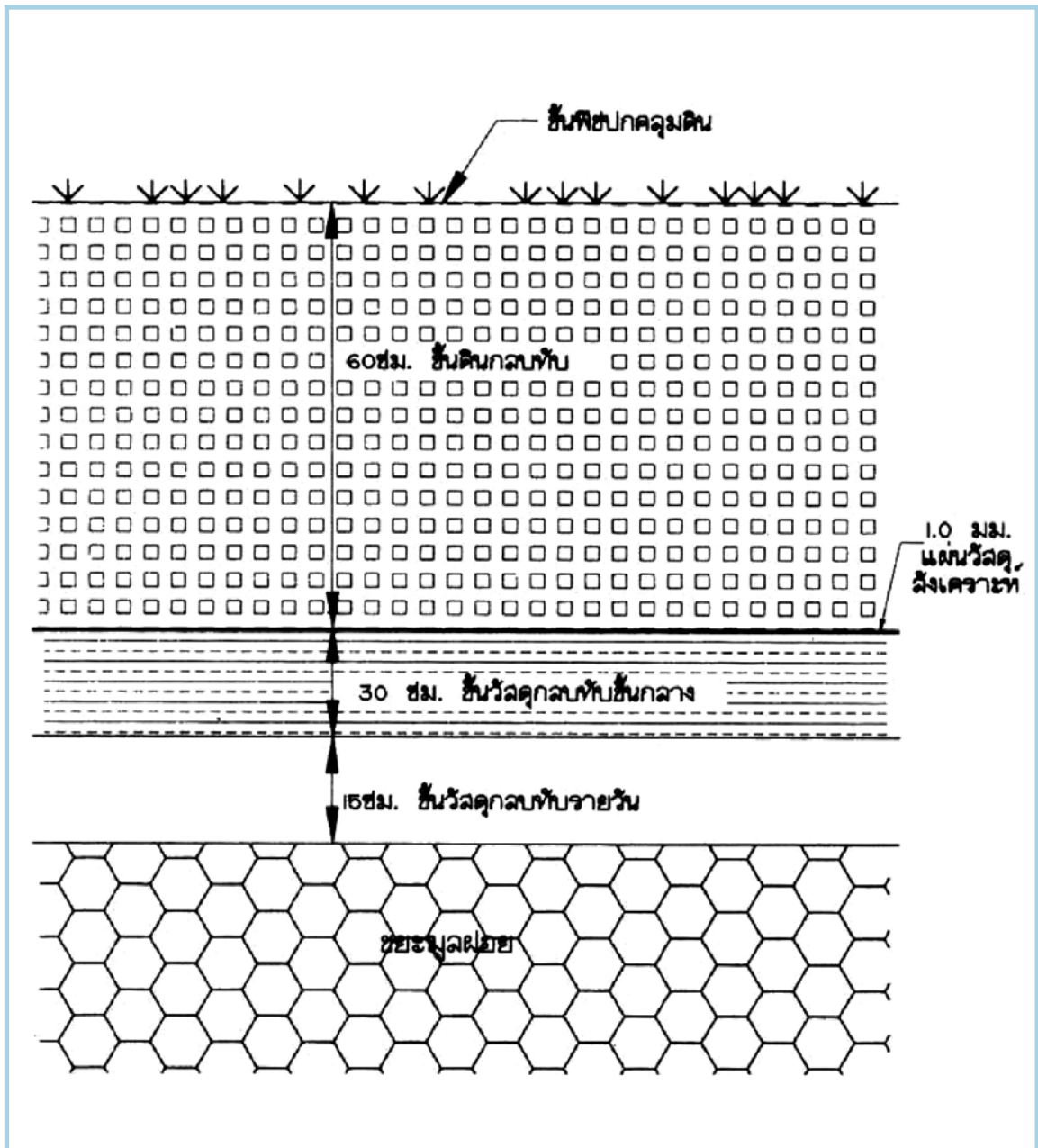

ลักษณะการวางท่อสูบน้ำทิ้งแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า
 ในพื้นที่ฝังกลบมูลฝอย

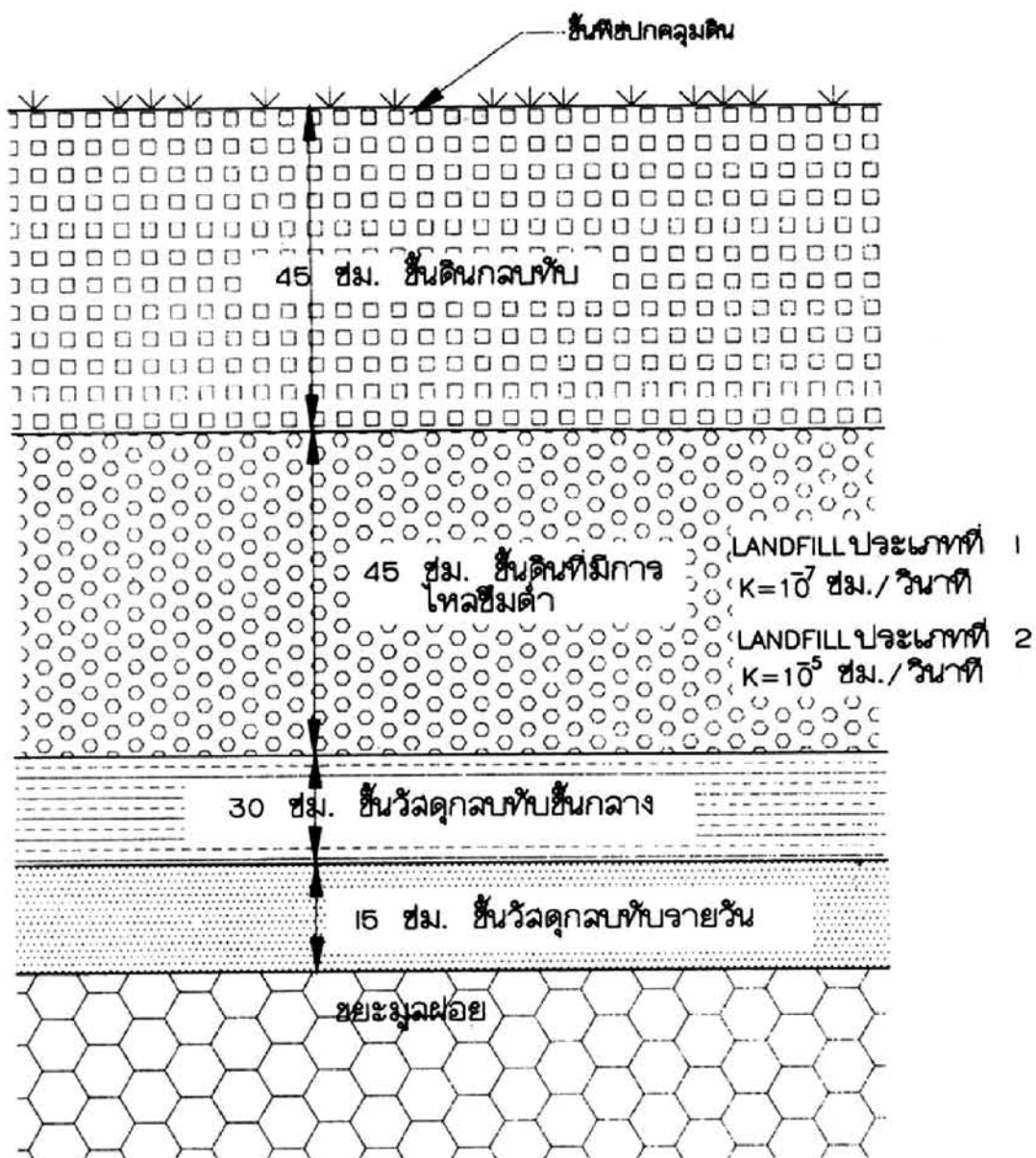
รูปที่ 10 ลักษณะการวางท่อสูบน้ำทิ้งแบบสามเหลี่ยมด้านเท่าในพื้นที่ฝังกลบมูลฝอย

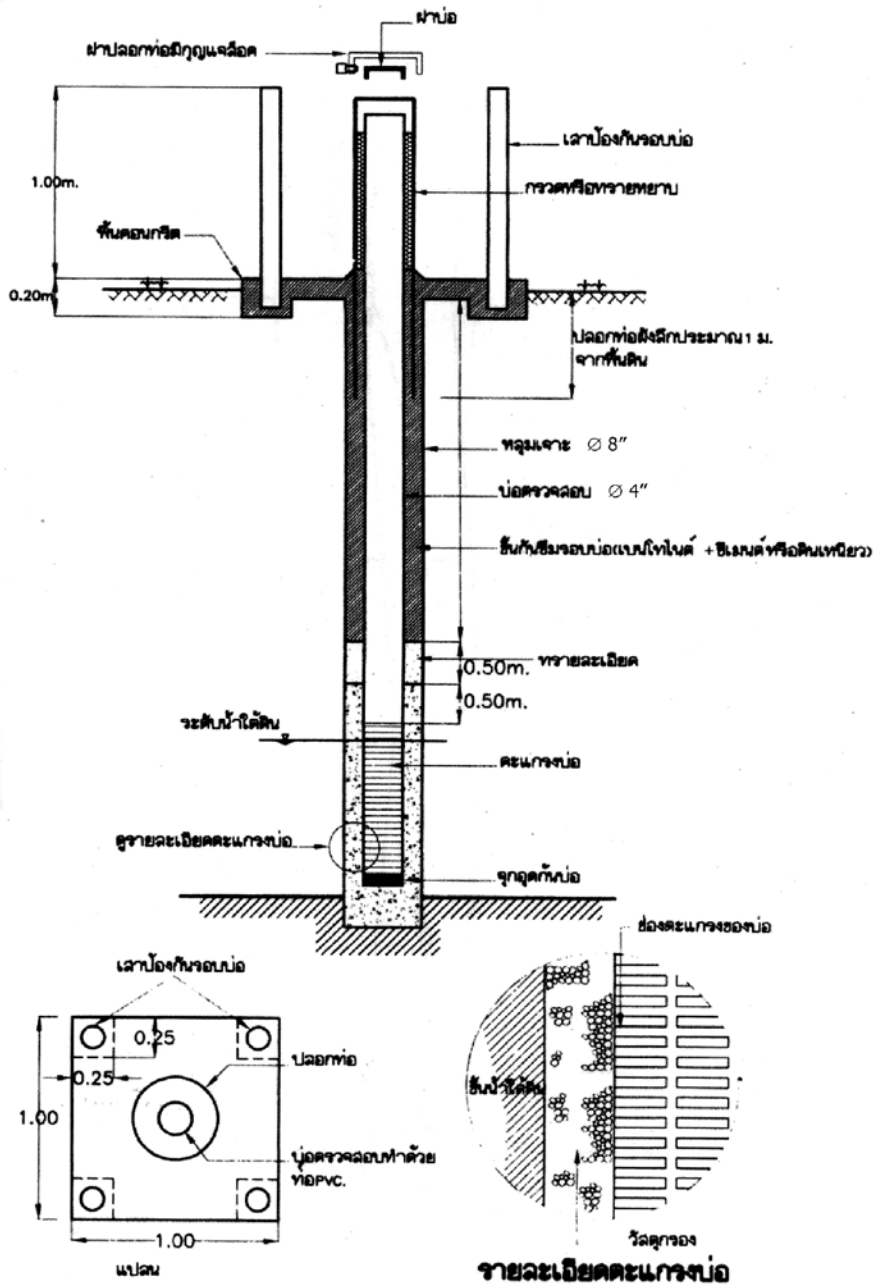
รูปที่ 11 พื้นที่ฉนวน

รูปที่ 12 การปิดทับชั้นสุดท้ายสำหรับการใช้แผ่นวัสดุสังเคราะห์ปิดคลุมด้านบน

รูปที่ 13 การปิดทับชั้นสุดท้ายสำหรับการใช้ดินเหนียวเป็นวัสดุปิดคลุมด้านบน

รายละเอียดของบ่อตรวจสอบคุณภาพน้ำ

รูปที่ 14 รายละเอียดของบ่อตรวจสอบคุณภาพน้ำ

พิมพ์ครั้งที่ 1 : พ.ศ. 2563

จำนวน : 1,000 เล่ม

พิมพ์ที่ : บริษัท รุ่งเรืองสูง พรินต์ติ้ง จำกัด

2 สะแกงาม 44 ถนนสะแกงาม แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน

กรุงเทพมหานคร 10150

กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทร : 0 2298 2480 – 3 โทรสาร : 0 2298 5398

www.pcd.go.th

